

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA**

Silva SELIUKIENĖ

**IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGŲ PEDAGOGŲ NUOSTATOS Į
PROJEKTINĘ VEIKLĄ (ŠIAULIŲ MIESTO PAVYZDŽIU)**

Magistro darbas

Šiauliai, 2007

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA**

**IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGŲ PEDAGOGŲ NUOSTATOS Į
PROJEKTINĘ VEIKLĄ (ŠIAULIŲ MIESTO PAVYZDŽIU)**

**Magistro darbas
Socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas (03S)**

Magistro darbo autorius Silva Seliukienė

Vadovas doc.dr. Gintaras Šaparnis

Recenzentas doc.dr. Teodoras Tamošiūnas

SANTRAUKA

Silva Seliukienė

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų nuostatos į projektinę veiklą (Šiaulių miesto pavyzdžiu). Magistro darbas.

Magistro darbe analizuojamos Šiaulių miesto ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogų nuostatos į projektinę veiklą. Atskleidžiamas jų požiūris į projektą. Išsiaiškinama kokių tikslų ir motyvų veikiami pedagogai dalyvauja projektinėje veikloje. Atskleidžiama išorinė ar vidinė motyvacija turi didesnę įtaką pedagogų pasirinkimui. Atlikta analizė rodo, jog pedagogai vieningiausiai rinkosi tokius tikslus ir motyvus, kurie atspindi jo vidinį siekį tobulinti esamą padėtį. Šiaulių ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogams būdingos novatoriaus, ankstyvųjų diegėjų ir ankstyvosios daugumos novacijų diegėjų tipus apibūdinančios nuostatos.

SUMMARY

Silva Seliukienė

The attitude of educators of preschool educational institutions towards the project work (according to the example of Šiauliai). Master's work.

The attitude of educators of Šiauliai preschool educational institutions towards the project work is analysed in the master's thesis and their opinion towards the project work is revealed. It is ascertained which objectives and motives encouraged educators to participate in the project work. Revealed external or internal motivation influences educators' choice more. The research shows that educators the most unitedly have chosen such aims and motives that reflect their inner will to improve the present situation. The attitude that describes the types of innovators, early adopters and early majority novations' initiators is characteristic to educators of Šiauliai preschool educational institutions.

TURINYS

I VADAS	8
1. PROJEKTINIO DARBO SVARBA ŠVIETIMO ĮSTAIGOSE	13
1.1. Projekto samprata.....	13
1.2. Ikimokyklinių ugdymo įstaigų dalyvavimo projektinėje veikloje galimybės ir aktyvumas.....	19
1.3. Pedagogų asmenybės bruožų įtaka organizuojant projektinę veiklą.....	22
1.3.1. Veikimo tikslai.....	25
1.3.2. Veiklos motyvai.....	26
1.3.3. Asmenybės nuostatos.....	30
2. IKIMOKYKLINŲ ĮSTAIGŲ PEDAGOGŲ NUOSTATŲ Į PROJEKTINĘ VEIKLĄ TYRIMO ORGANIZAVIMAS	34
2.1. Tyrimo metodika.....	34
2.2. Demografinių duomenų analizė.....	36
3. IKIMOKYKLINO UGDYMO ĮSTAIGŲ PEDAGOGŲ NUOSTATŲ Į PROJEKTINĘ VEIKLĄ TYRIMO REZULTATAI	45
3.1. Tikslai, skatinantys ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogus imtis projektinės veiklos	45
3.2. Svarbiausi motyvai skatinantys ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogus imtis projektinės veiklos	48
3.3. Pedagogų nuostatos į projektinės veiklos organizavimą	54
IŠVADOS	66
REKOMENDACIJOS	68
LITERATŪRA	69
PRIEDAI	71

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Pedagogų nuostatos novacijų diegimo aspektu (Rogers, 1995).....	32
2 lentelė. Respondentų amžius (N= 268).....	36
3 lentelė. Respondentų pedagoginio darbo stažas (N=268).....	37
4 lentelė. Respondentų išsilavinimas (N=268).....	38
5 lentelė. Respondentų kvalifikacinė kategorija (N=268).....	39
6 lentelė. Respondentai, užimantys vadovaujančias pareigas (N=45).....	39
7 lentelė. Respondentų buvimo mokyklos vadovaujančiose pareigose trukmė (N=45).....	40
8 lentelė. Respondentų, užimančių vadovaujančias pareigas, vadybinė kategorija (N=45).....	41
9 lentelė. Respondentų nuomonės, pasirenkant dalyvavimo projektinėje veikloje siekiamus tikslus rezultatai	46
10 lentelė. Respondentų nuomonė, pasirenkant dalyvavimo projektinėje veikloje siekiamus tikslus. Faktorinės analizės rezultatai.....	47
11 lentelė. Pedagogų nuomonės vertinant juos skatinančius motyvus dalyvauti projektinėje veikloje rezultatai.....	53
12 lentelė. Pedagogų nuomonė atspindinti nuostatas į projektinę veiklą.....	62
13 lentelė. Pedagogų nuostatų į projektinę veiklą vertinimas. Faktorinė analizė.....	64

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Mokytojo vaidmuo mokymosi aplinkoje.....	24
2 pav. Maslow poreikių hierarchija.....	28
3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal pareigas.....	37
4 pav. Respondentų kiekybinių požymių vidutinės reikšmės.....	38
5 pav. Respondentų vadybinio darbo stažo vidutinės reikšmės.....	40
6 pav. Respondentų dalyvavimas projektinėje veikloje (N=268).....	41
7 pav. Ikimokyklinės įstaigos dalyvavimas projektinėje veikloje (N=268).....	42
8 pav. Pedagogų dalyvavimas kvalifikacijos kėlimo seminaruose (N=268).....	43
9 pav. Projektų metodo taikymas (N=268).....	44
10 pav. Siekiamų tikslų svarbumas (N=268).....	45
11 pav. Pedagogų vidiniai motyvai, skatinantys imtis projektinės veiklos.....	48
12 pav. Pedagogų išoriniai motyvai, skatinantys imtis projektinės veiklos.....	50
13 pav. Pedagogų nuomonė, renkantys jiems būdingus projektinės veiklos motyvus.....	52
14 pav. Respondentų nuomonės pasiskirstymas nurodant nuostatas į projektinės veiklos organizavimą.....	55
15 pav. Respondentų nuostatos atspindinčios pedagogų novatorių nuostatas.....	56
16 pav. Respondentų nuostatos atspindinčios ankstyvųjų diegėjų nuostatas.....	57
17 pav. Respondentų nuostatos atspindinčios ankstyvosios daugumos nuostatas.....	59
18 pav. Respondentų nuostatos atspindinčios vėlyvosios daugumos nuostatas.....	60
19 pav. Respondentų nuostatos atspindinčios atsiliekančiųjų nuostatas.....	61
20 pav. Projektinės veiklos diegėjų nuostatų tipai.....	63

PRIEDŲ PAVADINIMAI

1 priedas. 2002 - 2006 metų švietimo ir ugdymo projektų konkursuose dalyvavusių ikimokyklinių ugdymo įstaigų skaičius ir paremtų projektų skaičius.....	73
2 priedas. Tyrimo anketa.....	75

ĮVADAS

Tyrimo problema ir aktualumas. Šiuolaikinėje visuomenėje vykstantys nuolatiniai pokyčiai, sąlygoti daugybės priežasčių, daro įtaką įvairioms gyvenimo sritims, taip pat ir švietimui. Švietimo kaita - tautos išlikimo sąlyga. Lietuvai reikalingas kokybiškai naujas, XXI amžiui pritaikytas švietimo modelis. Besiformuojanti informacinė visuomenė kelia daug sudėtingesnius reikalavimus. Didėja žmonių tarpusavio nepriklausomybė. Kaip niekada anksčiau šiandien žmogiškųjų santykių plėtra įgyja labai svarbią reikšmę. Todėl neišvengiamai reikalingas švietimo darbuotojų bendradarbiavimas tam, kad sėkmingai įveiktume barjerus ir sugebėtume toliau plėtoti savo pažinimą. Taigi švietimo kaita – dabarties būtinybė. Švietimas privalo nuolat keistis, kad deramai atliktų savo paskirtį – tarnautų sparčiai kintančios visuomenės poreikiams (Nacionalinis švietimo forumas, 2004).

Viena svarbiausių švietimo kaitos sąlygų – naujų pedagoginių darbo formų paieška, kūrybiškas edukacinių idėjų įgyvendinimas mokykloje. Pedagogikoje didelę reikšmę įgyja į vaiko asmenybę orientuotas ugdymas. Mažėja mokytojo kaip žinių perteikėjo vaidmuo. Jis tampa vaikų ugdymosi proceso partneriu ir padėjėju. Siekiant išsikeltų tikslų būtina dirbti naujai, plačiai taikant aktyvuosius ugdymo metodus, tarp jų ir projektų metodą.

Projektinės veiklos efektyvumas Lietuvos švietimo įstaigose, jo įtaka pedagogų kompetencijai, kvalifikacijos kėlimui nagrinėtas mokslininkų darbuose. Projektų metodas pripažintas kaip pedagogų meistriškumo – kūrybiškumo ir interpretacinių gebėjimų – ugdymo būdas, kaip priemonė naujovių diegimui, problemų sprendimui. Projektų metodo taikymas – ne tik mados šauksmas. Jis formuoja įvairesnį ugdymo procesą, plėtoja edukologinę kultūrą, įtraukia visuomenę į švietimo kaitą, keičia visuomenės požiūrį į mokymą ir mokyklą. Projektų metodas skatina mokytojus dirbti kūrybiškai, eksperimentuojant, atrandant, plėtoja tarpdalykinę integraciją, aktualizuoja ugdymo procesą, turinį.

Šiuolaikinėje visuomenėje vykstantys pokyčiai sąlygoja nuolatinį novacijų poreikį. Įvairių autorių darbuose (Janiūnaitė, 2004; Tumėnienė, 2002; Lepaitė, Buinevičiūtė, 2003) projektų metodo taikymas akcentuojamas kaip vienas iš edukacinių novacijų diegimo kelių, kuris išjudina mokyklą kaitai kaip organizaciją (naujo ugdymo turinio ir tikslų formulavimas, naujų darbuotojų santykių kūrimas, projekto produkto kūrimas ir panaudojimas ugdymo procese). Tačiau, anot R. Želvio (1997), Lietuvos švietimo sistemai bei pedagogams būdingas iš sovietinės visuomenės paveldėtas novacinio požiūrio ir kultūros deficitas, šiandien tebekonfliktuoja su kaitos, novacijų diegimo siekiais. 1990 metais švietimo sistema, vienu svarbiausiu reformos principu paskelbė atsinaujinimą (Lietuvos švietimo koncepcija, 1990). Šios nuostatos įgyvendinimas drauge su Lietuvos integracijos į Europos Sąjungą siekiu, atvėrė

plačias galimybes pedagogų projektinei veiklai, bei šios novacijos perėmimo ir įdiegimo aspektu išskėlė labai svarbų pedagogų kompetencijos klausimą. Nes užsienio šalių **novacijas, pasak B. Janiūnaitės (1999), būtina gebėti tinkamai profesionaliai adaptuoti realios lietuviškos edukacinės praktikos kontekste arba kurti patiems. Todėl svarbu tyrinėti, pedagogų projektinę veiklą kaip švietimo sistemos viduje kuriamą novaciją, atskleisti projektinę veiklą įtakojančius veiksnius bei projektinės veiklos ypatumus. Tai ir sudaro šio tyrimo mokslinio problemiško pagrindą.**

Praktinis problemos aspektas. Analizuojant ikimokyklinio ugdymo mokyklose vykdomą projektinę veiklą galima pateikti tokius probleminius tyrimo klausimus:

- Kas skatina pedagogus imtis projektinės veiklos?
- Koks vyraujantis pedagogų požiūris į projektinę veiklą?

Apibendrinant probleminius tyrimo klausimus, galima pasakyti, kad **tyrime iškeltu praktiniu uždaviniu siekiama atskleisti ikimokyklinių ugdymo mokyklų pedagogų nuostatas į projektinę veiklą: nustatyti pedagogų dalyvavimo projektinėje veikloje tikslus ir motyvus, pedagogų nuostatų ypatumus.**

Tyrimo aktualumas

Vienas svarbiausių XXI amžiaus švietimo tikslų – švietimo kokybė - skatina analizuoti ir vertinti švietimo reformos ikimokyklinio ugdymo srityje raidą. Projektas įtakoja kai kuriuos metodologinius ir metodinius pokyčius šioje srityje, todėl jo patirties apibendrinimas leistų objektyviau vertinti švietimo idėjų ir metodų plėtrą bei kaitą švietimo reformos strategijų atžvilgiu bei numatyti galimus pokyčius.

Lietuvos mokyklose pastaruoju metu populiarėja projektų metodas. Taip yra dėl daugelio priežasčių, tačiau bene svarbiausia – ugdymo sistemos tobulinimas bei bendravimo ryšiai.

Kalbant apie pedagogo projektinę veiklą, mokslinėje literatūroje akcentuojama jo asmenybės savybių veiklai reikšmė. Kaip nurodo L. Jovaiša (1993) pedagogo esminis veiksnys yra tikslas, nukreipiantis jo darbą rezultatų siekiui, atspindintis veiklos perspektyvas. P. Jucevičienė, D. Lepaitė (2001) nurodo, kad veiklos tikslai yra traktuojami kaip išėtinė veiklos pozicija ir yra neatsiejami nuo juos skatinančių motyvų. M. Fullan (1998) teigia, kad didelę įtaką novacijų diegimo procesui turi vidinė ir išorinė motyvacija. Taigi kalbant apie pedagogo projektinę veiklą tikslinga remtis šiais veiksniais.

Kiekvienam vadovui būtina suprasti, kas skatina pedagogus dirbti efektyviai. Šiandien nebeužtenka dirbančiuosius aktyvinti vien piniginais atlygiais, ne mažiau svarbus yra ne finansinis skatinimas. Tad

aktualu išsiaiškinti pedagogų ir vadovų dalyvavimo projektinėje veikloje motyvus, tikslus, nuostatas į projektinę veiklą.

Tyrimo objektas – Šiaulių miesto ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogų projektinė veikla.

Tyrimo dalykas - Šiaulių ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogų nuostatos į projektinę veiklą.

Tyrimo tikslas – Išsiaiškinti Šiaulių miesto ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogų nuostatas į projektinę veiklą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išsiaiškinti kokių tikslų siekia ikimokyklinio ugdymo pedagogai, dalyvaudami projektinėje veikloje.
2. Atskleisti Šiaulių ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogų projektinę veiklą skatinančius motyvus.
3. Išsiaiškinti Šiaulių ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogų nuostatų į projektinę veiklą ypatumus.

Hipotezė

Pedagogų dalyvavimas projektinėje veikloje priklauso nuo jo asmenybės veiksnių – siekiamo tikslo, motyvų, nuostatų, žinių bei gebėjimų.

Metodologija

Tyrimo metodologija grindžiama mokslinė požiūriu į veiklą, kaip tikslingą veikimą, apimančią tokius elementus kaip motyvai ir išankstiniai tikslai, teorija. Mokslinėje teorijoje suformuluota prielaida, kad vidinė motyvacija asmenybę veikia teigiamai, sukelia pasitenkinimą atliktu darbu, o išorinė — neigiamai. M. Rogers (1995) teorija, kad visus novacijų diegėjus pagal jų nuostatas ir tai, kaip santykinai greitai laiko atžvilgiu jie ima taikyti naujoves, galima klasifikuoti į tipus: novatorius, ankstyvuosius diegėjus, ankstyvąją daugumą, vėlyvąją daugumą ir atsiliekančius.

Tyrimo metodai:

1. Mokslinės literatūros analizė. Nagrinėti straipsniai moksliniuose ir profesiniuose žurnaluose bei periodinėje spaudoje, internetinėje svetainėje. Analizuojamos mokslininkų knygos, mokslinės disertacijos, magistro darbai.

2. Dokumentų analizė. Analizuojamos Šiaulių miesto savivaldybės administracijos švietimo skyriaus, aplinkos apsaugos, sveikatos bendruomenės tarybos ataskaitos.

3. Anketinė apklausa taikyta siekiant ištirti ikimokyklinių įstaigų pedagogų ir vadovų dalyvavimo projektinėje veikloje tikslus ir motyvus bei nuostatas į projektinę veiklą.

4. Statistinė duomenų analizė atlikta statistine kompiuterine programa SPSS 8.0 (*Statistical Package for Social Sciences*) ir Excel, taikant matematinės statistikos metodus.

Tiriamieji

Šiaulių miesto ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogai ir vadovai, ugdymo procese taikantys projektų metodą. Jų nuomonės, požiūriai – nediskutuotinai svarbiausias informacijos apie projektinį darbą ikimokyklinio ugdymo įstaigose šaltinis.

Tyrimui atlikti buvo parengta anketa. Tyrimas atliktas 28-ose Šiaulių miesto ikimokyklinėse ugdymo įstaigose. Pedagogams buvo išdalinta 300 anketų (žr. 2 priedą), grįžo 268 anketos. Anketą sudaro instrukcija ir klausimynas.

Tyrimo etapai

1. Surinkta ir išnagrinėta literatūra apie projektinę veiklą. (2005 m. lapkričio – 2006 m. sausio mėn.)

2. Pasirengimas apklausos vykdymui (2006 vasario- balandžio mėn.)

3. Pirminis anketavimas (2006 m. rugsėjo mėn.)

4. Anketinė apklausa (2007 m. sausio-vasario mėn.)

5. Surinktų duomenų suvedimas ir apdorojimas (2007 m. vasario-kovo mėn.)

6. Atlikta kompiuterinė statistinė duomenų analizė ir apibendrinimai (2007 m.kovo mėn.)

7. Parengta tyrimo ataskaita (2007 kovo-balandžio mėn.)

Tyrimo rezultatai: rezultatų naujumas, teorinis ir praktinis reikšmingumas.

Lietuvoje nėra daug atliktų tyrimų, nagrinėjant ikimokyklinių įstaigų projektinę veiklą. Lietuvių autorių mokslinės ir metodinės literatūros socialinių projektų rengimo bei valdymo tematika kol kas

labai mažai. Vadybos mokslininkų darbai labiau skirti verslo ir gamybos projektams rengti, valdymo procesams ir tik iš dalies tinka kitų sričių projektų rengimo ir įgyvendinimo gebėjimams ugdyti.

Šios temos naujumą sudaro ir tai, kad ši tema nebuvo plačiau nagrinėta. Mažai skelbta apie ikimokyklinių ugdymo įstaigų projektinę veiklą, nebuvo plačiai nagrinėtas pedagogų požiūris į projektinę veiklą ikimokyklinėse įstaigose.

Atlikti tyrimai atskleis kas pedagogus skatina dalyvauti projektinėje veikloje. Ikimokyklinių įstaigų komandos, vadovai, švietimo skyriaus specialistai (panaudojusios šio tyrimo anketa) galės atlikti panašaus pobūdžio tyrimą siekdami suformuoti palankų darbuotojų požiūrį į projektinę veiklą, numatyti būdus, kuriais pasisektų sumažinti pasipriešinimą. Tyrimo rezultatai gali būti naudojami rengiant seminarus.

1. PROJEKTINIO DARBO SVARBA ŠVIETIMO ĮSTAIGOSE

1.1. Projekto samprata

Lietuvos mokyklose pastaruoju metu populiarėja projektų metodas. Taip yra dėl daugelio priežasčių, tačiau bene svarbiausia - tarptautiniai ryšiai. Mokytojai ir moksleiviai dalyvauja tarptautiniuose projektuose, palaiko tiesioginius ryšius su užsienio mokyklomis, per tarptautinius seminarus, konferencijas įgyja projektinio darbo patirties. Deja, teorinis šio metodo pagrindimas vėluoja - praktika gerokai lenkia šio metodo plėtotės, perspektyvų aptarimą Lietuvoje.

Pedagogikos istorikai ir teoretikai projekto metodo ištakas sieja su aktyviojo ugdymo pedagogika. **Aktyvioji pedagogika siekia ugdyti vaiko gebėjimus, įgūdžius praktinėje veikloje, ugdyti gebėjimą veikti, kurti, žinias taikyti, realizuoti praktikoje.** Pedagogas - ne administratorius, formalus vadovas, o lygiavertis pedagoginio proceso partneris, vaiko draugas, bendramintis, bičiulis.

Nuoseklus aktyviojo ugdymo šalininkas XX a. pirmoje pusėje Lietuvoje buvo J. Laužikas. Jis daugelyje savo straipsnių propagavo projektinį ugdymą. J. Laužikas (1997) teigia, jog iš naujosios mokyklos siekiama pašalinti “verbalinius, knyginus pasyvinio švietimosi metodus, kaip stabdys suvokiamas smulkus, šabloniškas ugdymo turinio taikymas. Siekiama mokymosi, ugdymo, auklėjimo procesą pripildyti kūrybingumo dvasia”. Išsamiaame straipsnyje J. Laužikas aptaria naujosios mokyklos idėjų raidą, atskirų pedagoginių centrų, mokyklų veiklą, Dž. Diujo mokyklos sistemą bei projektų metodą, Montesori sistemą (Laužikas, 1997).

Projektų metodo teorinė koncepcija pagrįsta XX a. pradžioje reformuojant mokyklinės ugdymo sistemas. 1991 m. išleistas specialus leidinys “Projektų metodas lavinimo sistemoje”. Ugdymui siūloma taikyti problemų sprendimo metodą. Šio metodo prasmė ta, kad vaikas turi išmokti pats spręsti problemas, nes to jam labia reikės gyvenime. D. Kuolys (1997) teigia: “Jei pedagogo pastangos nėra susijusios su kokia nors savarankiška, paties vaiko iniciatyva atliekama veikla, ugdymas virsta išoriniu spaudimu. Tai iš tiesų gali duoti tam tikrų išorinių rezultatų, bet vargu ar jie tikrai vadintini ugdomaisiais “.

Aktyviojo ugdymo ištakos aptinkamos Renesanso humanistų skelbtuose darbuose. Vėliau aktyviojo ugdymo pedagogiką plėtojo “Liaudies mokyklų”, veiklos pedagogikos šalininkai. Šios pedagogikos puoselėtojai pabrėžė, kad pedagogai turi atsižvelgti į kiekvieno moksleivio poreikius ir galimybes, patirtį, ugdymas turi būti paremtas tikrovės ir aplinkos pažinimu, moksleivių žinios, įgūdžiai, gebėjimai turi būti plėtojami praktinėje veikloje. Vienas pagrindinių aktyviojo mokymo

metodų, teikiančių galimybę ugdomą sieti su veikla, yra projektų metodas.

Galima konstatuoti, kad šiandien projektinė veikla – tai dinamiškos, greit kintančios tikrovės būtinybė.

Mokslinėje literatūroje projekto apibrėžimų pateikiama labai daug ir įvairių.

Tarptautinių žodžių žodyne projektas apibrėžiamas kaip iš anksto parengta dokumentacija, pagal kurią numatyta objektą galima pagaminti, pastatyti, patobulinti, suremontuoti (Tarptautinių žodžių žodynas, 1985).

Projektas - tai laikinos pastangos, kurių imamasi, norint sukurti unikalų produktą arba paslaugas. Projektas turi pasiekti jam išskeltus tikslus ir uždavinius per apibrėžtą, laikotarpį su tam skirtais materialiniais ir intelektualiais resursais (Ališauskas, Karpavičius, Šeputienė, 2005).

Pedagogikoje projektinis darbas traktuojamas, kaip į procesą, į aktyvią veiklą orientuota, visuomeninė ir kolegiali grupės darbo, mokymosi, studijų forma. Projektas yra planinga ir organizuota veikla, kurios tikslas – įveikti užduotį ar išspręsti problemą taip, kad gautume norimų rezultatų (Staerfeldtas, Mathiesen, 1997).

Viena ryškiausių pastarojo meto vadybos tendencijų – vis dažnėjantis įvairių darbų organizavimas projektų forma. Imtis projektinės veiklos dažniausiai paskatina problemos, su kuriomis susiduriama kasdieninėje organizacijos veikloje. Kuomet nepakanka patirties ar lėšų susidoroti su atsiradusiomis problemomis ir iškyla būtinybė ieškoti būdų, kaip reikėtų šias problemas spręsti? Viena iš išeičių ir yra projekto rengimas. D. Šiaulytienė (2001) teigia, kad projekto forma galima vykdyti kiekvieną vienkartinį darbą, ypač jei jis unikalus ar anksčiau niekada jo neteko atlikti.

Norint parengti vykusį projektą, mokslinėje literatūroje visų pirma, siūloma atsakyti sau į keletą klausimų (Neverauskas, Stankevičius, Viliūnas, Černiūtė, 2004):

- Kodėl? Pirmiausia reikia atsakyti kiek ši tema jums yra aktuali ir kodėl jos ėmėtės?
- Ką? Tai veiklos, kurią ketinate padaryti ir rezultatų, kuriuos ketinate pasiekti, numatymas. Šis žingsnis, kaip tik ir bus jūsų projekto tikslas.
- Kas? Tai klausimas kuris leidžia suburti žmones efektyviam darbui, jei siekiama geriausių rezultatų - komandos formavimas.
- Kaip? Būtina numatyti visus darbus, kuriuos reiks atlikti siekiant užsibrėžto tikslo, planuotų rezultatų - surašyti darbo planą.
- Kada? Darbo plane reikia nurodyti ne tik atsakingus darbuotojus, bet ir numatomo darbo trukmę.
- Kiek? Tai vienas iš svarbiausių klausimų, - kiek kainuos suplanuota veikla ir visos reikalingos priemonės jai įgyvendinti.

Svarbu suvokti kiekvieną klausimą ir gebėti pateikti argumentuotą atsakymą, nes tai ir sudaro projekto rengimą ir valdymą. Mokslinėje literatūroje teigiama, kad jei pavyksta išsigilinti į projekto klausimus, vadinasi, pasirinkta tema yra aiški, įdomi ir skleistina. Galvojant apie projekto rengimą, visuomet reikia prisiminti, kad reikia rengti tik tokį projektą, kuris mums patiems būtų įdomus, nes tik rengiant tokį projektą galima tikėtis kokybiškų rezultatų.

Projektas turi pasiekti jam iškeltus tikslus ir uždavinius per tam tikrą laikotarpį su tam skirtais resursais. Taigi, kad projektas būtų sėkmingai įgyvendintas, būtinas specialus planavimas ir organizavimas. Kiekvieno projekto metu sukuriama taisyklių ir vertybių sisiema pagal kurią drauge dirba visi komandos nariai. Vadinasi projekto vadybą galima apibūdinti kaip „žinių, įgūdžių, instrumentų ir technikų taikymą projekto veiklose tam, kad būtų įvykdyti ar viršyti projekto sumanytojų reikalavimai ir viltys” (Janiūnaitė, 2003).

T. Tamošiūno (1999) nuomone galima išskirti kelias projektų rūšis: mokymo/švietimo, tyrimų ir vystymo, inovaciniai, investiciniai, kombinuoti.

Pasak T. Tamošiūno (1999), projektas, tai į ugdymo procesą, į aktyvią veiklą orientuota visuomeninė ir kolegiali grupės darbo, mokymosi studijų forma, padedanti išspręsti kaitos procesų sąlygotas, neapibrėžtas situacijas, įvertinti ir įprasminti asmens santykius su atsiveriančia aplinka. Tai mokymosi būdas, kai moksleiviai bendraudami su pedagogais tiria ir sprendžia problemas, neatitrūkę nuo socialinės tikrovės, kurioje jos iškyla. T. Tamošiūnas (1999) kalba apie projektą kaip apie mokymo metodą.

Mokyklinis projektas - tai visos mokyklos projektas, darantis didelį poveikį mokyklos kaitai, nes jo tikslai yra integruojami į bendrąjį ugdymo turinį, mokyklos veiklos programą ugdymo planus ir individualias pedagogų programas (Tamošiūnas, 1999). Mokyklų bendradarbiavimo projektai yra efektyvi priemonė, leidžianti įgyvendinti ir skleisti edukacines novacijas mokykloje, kurioje glaudžiai ir darniai dirba moksleiviai, pedagogai, visa mokyklos bendruomenė. Projekto tikslų, lemiančių novacijų realizavimą per ugdymo turinį, įgyvendinimo sėkmė ypač priklauso nuo pedagogo dalyvavimo šioje veikloje. Įvairių dalykų mokytojams ji suteikia galimybę dalyvauti plėtojant projektui pasirinktų dalykų dėstymo metodą, siekiant patobulinti esamą situaciją ugdymo įstaigoje, nes projekto tikslai ir turinys integruojami į mokyklos strategiją, ugdymo tikslus. Tai įgalina rasti naujoms idėjoms ir galimybių ugdytiniams bei pedagogams. Todėl kiekvienos ugdymo įstaigos projekte turi dalyvauti ne pavieniai mokytojai ar vienos srities dalykų dėstytojai, o mokytojų komanda. Kad padidinti projekto veiksmingumą, mokyklos vadovai ir pedagogai turi dirbti vienoje komandoje (Janiūnaitė, 2003).

Pedagoginėje praktikoje, dokumentuose bei literatūroje žodis projektas vartojamas kalbant apie projektus, skirtus įvairioms švietimo sferoms - ūkinei, vadybinei, mokymo turinio, ugdymo, mokytojų kvalifikacijos tobulinimo ir kt.

Sąvoką Švietimo projektas vartojame, kalbant apie tuos projektus, kurie skirti švietimo vadybos, mokymo turinio, mokytojų kvalifikacijos, vadovėlių leidybos ar panašioms sritims. Tai projektai, artimi verslo, vystymo, marketingo projektams. Švietimo projektų esmė *praktinis švietimo problemų sprendimas*. Sąvoką edukacinis projektas naudojame kalbant apie tuos projektus, kurių tikslas ugdymas, auklėjimas, mokymas, darbas papildomojo ugdymo srityje ir pan. Tokie projektai skirti ugdytiniais, moksleiviams. Pedagoginėje aplinkoje gali būti vykdomi ir socialiniai - visuomeniniai, mokyklų bendradarbiavimo, kultūriniai, kraštotyriniai, meniniai, ekologiniai ar kitokie projektai. Jie skirti neformaliojo ugdymo plėtotei, tad turi daug edukacinių projektų bruožų. Šių projektų grupę galima pavadinti bendru vardu - neformaliojo ugdymo projektai.

Edukacinių ir neformaliojo ugdymo projektų esmė - *ugdymas*, paremtas projektų metodu. Jei minėti projektai vykdomi ne projektų metodu - jie nėra pilna to žodžio prasme edukaciniai projektai, o dažnai ir išvis nevadintini projektais. Praktika parodė, jog dabar madinga projektu, projektiniu mokymu, projektiniu darbu įvardinti bet kokią pedagoginę veiklą, o, atidžiau patyrinėjus, paaiškėja - "projektas" vykdomas senu klasikiniu mokymo metodu, ar net neturi komandinio metodo bruožų (Šiaulytienė, 2001)

B. Janiūnaitė, V. Rupainienė (2003) teigia, kad įgyvendinant kiekvieną projektą, galima išvelgti tam tikras jo fazes :

Ikiprojektinė fazė - tai laikotarpis tarp projekto idėjos subrandinimo ir šių idėjų kaip koncepcijos pradinio formulavimo. Po to ieškoma potencialių partnerių, kuriems patraukli ši koncepcija. Partneriai galutinai suderina visiems priimtina projektą koncepciją ir bendrai parengia projekto paraišką. Šioje fazėje apsisprendžiamą dėl projekte dalyvaujančio personalo, išaiškėja projekto lyderiai (projekto koordinatorius, partnerių koordinatoriai), parengiamos nacionalinių komandų pradinės struktūros, pasiskirstoma užduotimis komandų viduje.

B. Janiūnaitė, V. Rupainienė (2003) teigia, kad mokyklų projektuose nuo pat ikiprojektinės fazės ima ryškėti, kokios edukacinės novacijos bus kuriamos, į kokius lygmenis ir objektus bus orientuotos. Projekto iniciatorius tariasi drauge su mokyklos vadovais, kolegomis, mokyklos bendruomene dėl projekto idėjos, juo siekiamų tikslų ir uždavinių, būsimų produktų sukūrimo ir sklaidos, pateikia pirmuosius projekto finansavimo apmatavimus ir įvardija potencialius partnerius. Mokyklos bendruomenei apsisprendus dėl dalyvavimo projekte, koordinatorius gali vykti į parengiamą vizitą, kuriame drauge su partneriais galutinai susitaria dėl projekto tikslų, bendro veiklos plano, įsipareigojimų įgyvendinant

projekto planą, susitaria dėl mokyklos, koordinuosiančios bendrąsias projekto veiklas, ir plano įgyvendinimą. Jei į parengiamąjį vizitą nevykstama, projekto paraiška pildoma ir ja apsiekiama su visais projekto dalyviais.

Projekto pradinė fazė - tai laikotarpis tarp projekto paraiškos pateikimo ir pirmųjų projektų metų pradžios. Mokslinėje literatūroje teigiama, kad kiekvienoje institucijoje turi būti sukuriamos projekto grupės ir apibrėžiami jų narių vaidmenys. Šios fazės tikslas - iki galo pasiruošti projekto veikloms, kad pirmų metų projekto pradžia duotų efektyvių rezultatų. Šiuo metu ir turėtų įvykti projekto pradžios susirinkimas, duodantis didelį impulsą energingai, motyvuotai ir apgalvotai pradėti projektą.

Projekto realizavimo fazės metu pagrindinis dėmesys skiriamas detalaus projekto turinio ir tikslų rengimui ir įgyvendinimui.

Projekto koordinavimo fazėje vyksta įgyvendintų veiklų, pasiektų rezultatų pristatymas, aptarimas, vertinimas. Atliekama būtina projekto korekcija, tačiau pagrindinis dėmesys skiriamas projekto vyksmo kontrolei.

Projekto baigiamoji fazė. Šioje fazėje vykdoma galutinė refleksija, savo veiklos vertinimas. Vertinimo etape įvertinama pateiktų projektų kokybė.

Mokslinėje literatūroje teigiama, kad projektinis darbas praplečia ugdymo erdvę, įtraukia visuomenę į aktyvesnį ugdymo problemų pažinimą ir sprendimą, įtakoja mokymosi plėtrą. Aktyvus visuomenės dalyvavimas projekte teigiamai įtakoja moksleivių mokymosi motyvaciją. Moksleiviai, jausdami didesnę visuomenės dėmesį savo veiklai, ima patys pagarbiau žiūrėti į mokymosi procesą, vertinti savo kūrybą, darbus. Svarbu ir tai, jog ugdomi moksleivių gebėjimai dalyvauti realiame gyvenime, visuomeninėje veikloje. Visi šie aspektai leidžia daryti išvadą, jog projektinis darbas efektyvus ne tik ugdymo požiūriu, bet savitai įtakoja ir kultūrinį gyvenimą, formuoja savitą kultūrinę erdvę.

Projekto sėkmė priklauso nuo tinkamos projekto komandos subūrimo, t.y. žmonių kurie projektą rengia ir įgyvendina. Dažnai projekto idėja gimsta ir plėtojama vieno žmogaus, kuris ieško talkininkų jai įgyvendinti. Tokiu atveju komandai gali būti sunku suprasti projekto vadovo sumanymus ir juos tinkamai įgyvendinti.

Efektyvesnis yra kitas variantas, kai žmonės, kurie vykdys projektą, nuo pat pradžių dalyvauja ir jį rengiant.

Komanda vadinama tam tikrą integracijos lygį pasiekusi, motyvuota žmonių grupė, kurios veiklos efektyvumą nulemia darnus vaidmenų pasiskirstymas, sąveika, pasitikėjimas, sutelktumas (Everard,

Morris, 1997). Projekto komanda - tai konkrečiai problemai spręsti suburta vykdytojų grupė, dirbanti kartu, kol pasiekiami projekto tikslai (Neverauskas ir kt., 2004) .

Komanda savaime nesusidaro. Jai suburti ir suformuoti reikia žinių ir pastangų. Komandai suformuoti nepakanka surinkti į vieną grupę aukščiausios kvalifikacijos specialistus, nes neretai bendra jų veikla gali būti nesuderinama ir net neįmanoma. Komandos veiklos efektyvumą nulemia harmoningas vaidmenų pasiskirstymas bei elgesio normos, skatinančios bendradarbiavimą, pasitikėjimą, sutelktumą. Tik iš panašių siekių, bet kartu skirtingų ir vienas kitą papildančių žmonių grupės gali susiformuoti efektyvi projekto rengimo ar įgyvendinimo komanda. (Ališauskas, Karpavičius, Šeputienė, 2005). Numačius darbus paskiriami asmenys, kurie bus atsakingi už planuojamus rezultatus ir tikslo siekimą. Mokslininkai K. Ališauskas, H. Karpavičius, J. Šeputienė (2005) teigia, kad norint sėkmingai projektą vykdyti ir baigti, projekto žmogiškieji išteklių ir visa socialinė jo aplinka turi būti efektyviai valdoma. Projekto įgyvendinimo sėkmė labai priklauso nuo žmonių, kurie savo energijos ir entuziazmo dėka įtikina kitus inovacijos galimybėmis.

Mokslininkų teigimu, pagal savo vaidmenį komandoje žmonės yra skirstomi į idėjų kūrėjus, čempionus, rėmėjus, vartininkus, projektų vadovus. Sudarant komandą, reikėtų įvertinti tai, kad kiekvienas žmogus pasižymi skirtingu temperamentu, charakteriu, požiūriu į naujoves. B. Melnikas, A. Jakubavičius, R. Strazdas (2000) teigia, kad darbuotojus galima suskirstyti į šias grupes :

- Entuziastai- greitai užsidega, bet ir greitai atlyžta;
- Novatoriai - nuoseklūs naujovių diegėjai;
- Racionalistai - nieko nedaro gerai neapsvarstę;
- Skeptikai - į naujas idėjas žiūri nepalankiai;
- Konservatoriai - senos tvarkos šalininkai;
- Retrogradai - atsilikusių pažiūrų šalininkai;
- Idėjų "žudikai" - atkaklūs naujų idėjų priešininkai.

Teigiama, kad būtina sudaryti pusiausvyrą tarp darbuotojų, skeptiškai ir optimistiškai žiūrinčių į naujas idėjas, nes kraštutinumai gali būti pražūtingi.

Projektui reikalingos komandos subūrimas yra labai svarbus uždavinys. Kaip rodo atlikti tyrimai, komandinis darbas - projekto sėkmės veiksnys (Ališauskas, Karpavičius, Šeputienė, 2005).

Projektus rengti ir valdyti yra sudėtinga: būtinos ne tik tam tikros žmogaus asmeninės savybės (iniciatyvumas, kūrybingumas, aktyvumas, komunikabilumas, organizuotumas, atsakomybės prisiėmimas ir kt.), bet ir dalykinė kompetencija.

Projekto valdymas - kryptingas socialinis-ekonominis ir psichologinis poveikis darbuotojų grupei ar kolektyvui, organizuojant ir koordinuojant veiklą, kad būtų gauti efektyviausi darbo rezultatai. Valdymą galima apibrėžti ir kaip organizacijos narių pastangų planavimo, organizavimo, motyvavimo (vadovavimo) ir kontrolės procesą (Kučinskienė, Kučinskas, 2005)

B. Neverauskas, V. Stankevičius, V. Viliūnas, I. Černiūtė (2004) teigia, kad šiandien projektų valdymas tampa daugiau mokslas apie bendravimą, pasitikėjimą, sąžiningumą, lankstumą, sugebėjimą greitai priimti sprendimą, išspręsti problemą, gebėjimą vadovauti ir tenkinti kliento poreikius, nei ankstesni traktavimai, susiję su sėkmingiausio sprendimo suradimo metodika.

Mokslinėje literatūroje teigiama, kad projektų kūrimas skatina kūrybiškumą, aktyvumą, savarankišką mąstymą ir veiklą, padeda sisteminti įgytas žinias, ugdo išmintį. Projektinėje veikloje atsiranda galimybė atskleisti savo gebėjimus: dirbti komandinį darbą, jausti atsakomybę už pasirinktą problemą ir jos sprendimą, siūlyti praktines rekomendacijas, įvertinti savo galimybes ir planuoti veiklą, optimaliai sąveikauti su aplinka, valdyti konfliktines situacijas. Projektinio darbo privalumas - į procesą, aktyvią veiklą nukreipta individuali ir bendra grupės darbo, mokymosi forma.

1.2. Ikimokyklinių ugdymo įstaigų dalyvavimo projektinėje veikloje galimybės ir aktyvumas

Tarptautiniai Comenius projektai

ES Socrates programa - viena seniausių Europos bendradarbiavimo programų švietimo srityje. Ši programa Europos Sąjungoje įgyvendinama nuo 1995 metų, Lietuva į programos veiklą įsijungė 1998 metais. Greta kitų tikslų šia programa siekiama skatinti bendradarbiavimą ir mobilumą bei išryškinti europinę dimensiją švietimo srityje. Programos uždaviniai apima visą švietimo spektrą - nuo vaikų darželių iki įvairaus amžiaus suaugusiųjų mokyklų, nuo mokyklų bendradarbiavimo iki šalių, dalyvaujančių Socrates programoje, švietimo politikos analizės. Šių uždavinių siekiama aštuoniomis skirtingomis programomis. Socrates programos dalis, skirta mokykliniam ugdymui, pavadinta Comenius vardu. Ikimoklinės ugdymo įstaigos gali dalyvauti Comenius 1, Comenius 2.2, Comenius 3 programuose, kaip partneriai. Comenius 1 projektuose skatinamas bendradarbiavimas tarp skirtingų Europos šalių mokinių ir mokytojų, diegiaminauji mokymo bei mokymosi metodai; didinama motyvacija mokytis užsienio kalbų; skatinamas keitimasis gerąja praktika tarp Europos mokyklų. Comenius 2.2 veikla remia pedagoginio personalo rengimą bei kvalifikacijos tobulinimą. Comenius 3 skatina įvairių su švietimu susijusių institucijų bendradarbiavimą įvairiose mokyklinio ugdymo

teminėse srityse.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos gana retai laimi Comenius tarptautinių projektų konkursus. 2006 m. šalyje tokių buvo keturios, iš jų dvi - Klaipėdos lopšelis-darželis ir Šiaulių rajono Kuršėnų lopšelis-darželis. Šios įstaigos laimėjo net po du skirtingus projektus.

Dalyvavimas įgyvendinant tarptautinius konkursus ikimokyklinėms įstaigoms sunkus pirmiausiai dėl to, kad susirašinėti ir bendrauti su partneriais tenka užsienio, tačiau dažniausiai ne rusų, kalba. Mokykloms tai daryti kur kas paprasčiau, nes jos turi anglų, vokiečių kalbų specialistų. Tačiau jei ikimokyklinio ugdymo įstaigoje dirba užsienio kalbą gerai mokantis pedagogas, konkursuose dalyvauti verta, nes tai padeda įgyti naujos patirties, pedagogus skatina prisiminti užsienio kalbų žinias, turtina bendravimo, pristatymų organizavimo, problemų sprendimo ir kt. įgūdžius, suteikia galimybę gavus subsidiją pakeliauti po Europos šalis, susipažinti su kitų šalių švietimo sistemomis, mokymo metodais bei pasidalyti patirtimi. Galėtume paminėti tik vieną "minusą" — tenka daug dirbti laisvalaikiu.

Atviros Lietuvos fondo (alf) remiami projektai

1988-aisiais prasidėjo Lietuvos švietimo ir ikimokyklinio ugdymo reforma. Tuo metu Lietuvoje vykstantys socialiniai, kultūriniai, politiniai reiškiniai paskatino žengti kaitos ir atsinaujinimo keliu. Lietuvoje, siekiant vykdyti ir plėtoti ikimokyklinio ugdymo sistemos reformą, kuriant modernios pedagogikos modelius ikimokyklinio ugdymo institucijose, buvo ieškoma Lietuvos ir užsienio ikimokyklinio ugdymo idėjų sintezės. Ypač svarus buvo Atviros Lietuvos fondo, jau nuo 1992 metų besidominčio šia problematika indėlis. Atviros Lietuvos fondo vaikų ugdymo projektų – Egmonto „Ikimokyklinio ugdymo sistemos demokratizavimas“ ir „Gera pradžia“ – kelerių metų teorinė ir praktinė patirtis parodė, kad kūrybiškas ugdymo idėjų derinimas yra prasmingas. Šiuo metu tarptautiniame projekte „Gera pradžia“ dalyvauja 22 Lietuvos ikimokyklinės įstaigos, Šiaulių mieste - vienas darželis.

Egmonto projektas „Ikimokyklinio ugdymo sistemos demokratizavimas“ – bendra ALF ir Danijos Egmonto Peterseno fondo švietimo programa, įgyvendinama nuo 1992 m. 2000 m. buvo skelbti konkursai, kurių tikslas - skatinti humanistinės pedagogikos principų įgyvendinimą ir pedagogų kūrybingumą bei bendradarbiavimą, kurti vaiko raidai būtina stimuliuojančią aplinką ir atvirą tėvams ir vietos bendruomenei vaikų darželį. Projekto veikloje dalyvauja 65 vaikų darželiai ir darželiai-mokyklos (Šiaulių mieste dalyvaujančių nėra).

Tyrimų (Leistrumienė, 2004; Sabienė, 2003) analizė rodo, kad įgyvendinant minėtus projektus vis daugiau pedagogų kelia kvalifikaciją, stengiasi suvokti švietimo reformos tikslus ir uždavinius, domisi naujais ugdymo būdais ir taiko juos savo darbe. Tyrimų duomenimis, kompetencijų srityje, susijusioje su pedagogų kvalifikacijos kėlimu, projektų metodas įtakoja tiek profesinį, tiek asmeninį tobulėjimą.

Projektų metodą taikančiose įstaigose ir netaikančiose šio metodo skiriasi pedagogų požiūris į lankstų, vaiko poreikius atitinkantį dienos režimą, komandinį darbą, tarpusavio bendradarbiavimą, darbo kontrolę. Šiaulių m. ikimokyklinio ugdymo įstaigos pasyviai dalyvauja ALF remiamuose projektuose (dalyvauja tik viena). To priežastis gali būti profesinių gebėjimų trūkumas, patirties stoka, iniciatyvių žmonių įstaigoje buvimas, vadovų palaikymo stoka.

Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigų aplinkosaugos švietimo ir ugdymo projektų rėmimo konkursų apžvalga

Šiaulių miesto švietimo skyriaus duomenimis projektų metodas sėkmingai taikomas daugelyje švietimo įstaigų. Tačiau būtina paminėti, kad tarptautiniuose Comenius projektuose dalyvauja tik miesto *vidurinės* mokyklos. Tik viena miesto ikimokyklinė įstaiga dalyvauja bendrame projekte su Kaliningrado miesto ikimokyklinėmis įstaigomis.

Šiaulių miesto ikimokyklinės įstaigos gana aktyviai rengia ir dalyvauja nefinansuojamuose projektuose su respublikos ir miesto ikimokyklinėmis įstaigomis, miesto mokyklomis, pedagogų profesinio rengimo centru.

Vaikų ir pedagogų aplinkosaugos ugdymas skatinamas organizuojant Šiaulių miesto švietimo įstaigų aplinkosaugos švietimo ir ugdymo projektų konkursus bei įgyvendinant aplinkosaugos projektus. Tokie konkursai mieste organizuojami nuo 2000 metų. Kasmet vis daugiau švietimo įstaigų dalyvauja juose. 2000 metais projektų konkursui nepateikė nė viena ikimokyklinio ugdymo įstaiga, o 2006 m. - jau 16 (žr. 1 priedą). Šiaulių miesto savivaldybės administracijos aplinkos apsaugos skyriaus duomenimis ikimokyklinės įstaigos vis aktyviau dalyvauja šios organizacijos skelbiamuose projektų konkursuose.

Projektų konkursus, kuriuose gali dalyvauti ikimokyklinės įstaigos skelbia ir Šiaulių miesto bendruomenės sveikatos taryba. Šie projektų konkursai organizuojami nuo 1996 metų. 2006 m. duomenimis buvo paremti trys ikimokyklinių įstaigų projektai.

Pedagogai jau pradėję dirbti projektų metodu, siekia daugiau sužinoti apie projektu metodą, noriai dalyvauja seminaruose, konferencijose, siekia tobulinti savo kvalifikaciją, ieško kontaktų su kitais pedagogais, dirbančiais projektų metodu. Ne vienas šių pedagogų organizuoja projektus, įtraukiančius kolegas į darbą šiuo metodu. Vieni tokių projektų yra skirti tos pačios ikimokyklinės įstaigos pedagogams, kiti projektai pakviečia kitų ikimokyklinių įstaigų pedagogus. Darbas šiuo metodu plėtoja pedagogų bendradarbiavimą, nuoširdų keitimąsi patirtimi, pagalba vienas kitam.

Gana dažnai projektų metodas taikomas ugdomojoje veikloje, bendradarbiavimui su ugdytinių tėvais. Ikimokyklinių įstaigų pedagogų projektinio darbo rezultatai buvo apibendrinti 2006 m. vykusioje Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigų konferencijoje „Projektinės veiklos organizavimas ir vadyba ikimokyklinėse įstaigose“.

Visuotinai žinoma, kad ten, kur dirbama remiantis projektiniu metodu, panaudojant projektų valdymo žinias, pasiekiami puikūs rezultatai.

1.3. Pedagogo asmenybės bruožų įtaka projektinės veiklos organizavimui

Naujosios mokyklos formavimasis yra šalies, tautos demokratinio, kultūrinio brandumo požymis. Atsiradus poreikiui mokykloje dirbti naujai, taikant naujus ugdymo metodus, iškeliant vaiką, jo interesus, galima teigti, jog visuomenė jau išaugo iš senosios, klasikinės mokyklos amžiaus, J. Laužikas (1997), tyrinėdamas ir studijuodamas pedagogikos istoriją, jos kaitą, suvokė ugdymo raidą ir savo pastebėjimus pateikė visuomenei. Seno ir naujo opozicija atsispindi jo pastabose: „Visose naujosios mokyklos kryptyse galėjome pastebėti, kad senosios mokyklos docentai, šulnteisteriai, autokratai, diktatoriai, kontrolieriai ir panašaus charakterio mokytojai yra išnykę, jų vietą užima nauji mokytojai, auklėtojai, švietėjai, mokinių gyvenimo ir švietimosi bendrininkai, mokinių gyvenimo ir darbo organizatoriai, vadovai, kūrėjai pagalbininkai ir panašių savybių organiško kolektyvo nariai. Naujojoje mokykloje nėra vietos pamokų valdininkams, biurokratams, tironams, egoistams, pedantams, rėksniams, pamokslininkams, atsiskyrėliams, sausiams; dalyko mokslininkams- amatininkams - visi tokio tipo mokytojai miršta kartu su senąja mokykla: naujojoje mokykloje klesti gyvenimas, darbas, kūryba, džiaugsmas, meilė. Žmoniškumas, o ten gyvena žmonės, tikra to žodžio prasme kūrėjai, visuomenininkai, švietėjai, auklėtojai“ (Laužikas, 1974).

J. Laužikas (1974) akcentuoja naujosios mokyklos mokytojo asmenybės svarbą: „Vienas ryškesnių naujojo mokytojo psichikos bruožų yra emocinė struktūros dalis. Mokytojas - ne valdininkas, ne amatininkas, bet kurčias, pilnas susižavėjimo, atsidėjimo — pasiaukojimo ir meilės kuriamam kūrinii gimstančiai bei bręstančiai asmenybei: pilnas savo kūrybinio darbo gilių išgyvenimų, pilnas meilės gyvenimui, pasitikėjimo savimi bei kitais ir kultūriniu žmonijos tobulėjimu“. Dar viena J. Laužiko (1974) mintis apie naujosios mokyklos mokytoją: „Senojioje mokykloje mokytojas - eilinis mokslo darbininkas, naujojoje mokykloje tam tikras psichofizinės struktūros aukštojo mokslo apsišvietęs kūrėjas mokslininkas“.

Manau galima teigti, jog išipareigojusių švietimui mokytojų dėka Lietuvoje sėkmingai įtvirtinama naujoji mokykla, vykdoma švietimo reforma. Galutinai nusigręžta nuo senosios administracinio pobūdžio

pedagogikos, siekiama įtvirtinti naujosios mokyklos nuostatas, kuri remiasi naujais ugdymo metodais, tarp kurių didelį populiarumą įgyja projektų metodas.

Istorijoje nuolat pastebima naujų ir senų pažiūrų rungtis. Mokslinėje literatūroje dažnai nagrinėjamos ir nurodomos ir naujų idėjų, permainų vengimo priežastys, galima tik stebėtis, jog žmonės įsitvėrę laikosi to, kas nėra naudinga. Be abejo, toks nepraktiškumas turi priežasčių, tarp kurių yra tiek papročiai ir tradicijos, tiek baimė ir abejingumas. Praeityje susiformavę ir savo laiku buvę veiksmingi elgsenos papročiai nebetinka šiandieniniame gyvenime.

Projektų metodais dirbantiems pedagogams iškyla praktinės bei pasirengimo naujam darbui problemos. Darbas projektų metodu reikalauja geresnio pedagoginio pasirengimo, pasiryžimo dirbti daugiau, nei reikalauja mokyklos vadovybė ar ugdymo programos.

Galima teigti, jog projektų metodu dirba iniciatyvūs, ieškantys, savarankiški pedagogai, ugdomąją veiklą suvokiantys kaip kūrybinę veiklą, pripažįstantys pedagoginio darbo prasmingumą. Patirtis rodo, kad ir visuomenė, ir tėvai nori, kad jų vaikų mokytojai būtų kaip tik tokie - dirbantys įvairiai, gebantys bendrauti su vaikais, gerbiantys vaiko nuomonę. Siekiama, kad mokykla skatintų mąstymą, išradingumą, iniciatyvą.

Pasak J. Almonaitienės (2006) novacijas taiko kūrybingos asmenybės. Kadangi pedagogų projektinė veikla priskiriama novacijai galime daryti prielaidą, kad projektinėje veikloje dalyvauja kūrybingi pedagogai. J. Almonaitienė (2006) teigia, kad kūrybingos asmenybės pasižymi šiais asmenybės bruožais:

Teigimas savęs vertinimas, pasitikėjimas savimi. Tai pedagogo gebėjimas imtis to, ko dar niekas neišbandė, savo tiesos įrodinėjimas, tikėjimas, kad tavo idėjos vertingos.

Nepriklausomas elgesys ir savarankiškumas. Kūrybingi pedagogai nepritaria daugumos nuomonei, jie turi vidinius kriterijus, kuriais remiasi vertindami savo darbo rezultatus, patys sau kelia gana aukštus tikslus.

Originalumas, individualizmas. Kūrybingi žmonės nelinkę laikytis nusistovėjusių normų, nesistengia įtikti kitiems ir elgiasi taip, kaip jiems atrodo teisinga.

Atvirumas naujovėms. Nevengiama įvairių pasikeitimų ir naujovių, lengvai prie jų prisitaikoma.

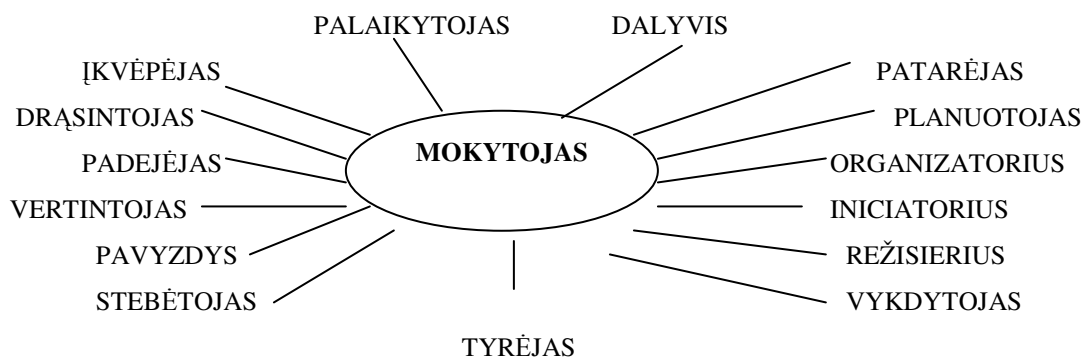
Nuoseklumas ir atkaklumas. Šiuo bruožu pasižymintys pedagogai linkę pasinerti į savo darbą, negailėdami nei laiko, nei jėgų. Stengiasi susidoroti su iškilusiomis kliūtimis, siekia užsibrėžto tikslo.

Šiuos išvardintus asmenybės bruožus J. Almonaitienė (2006) apibūdina kaip **meilę savo darbui.**

Darbas projektų metodu pareikalauja iš pedagogų atskleisti tokius gebėjimus kaip praktinės veiklos organizavimo gebėjimai, įvairiapusiai komunikaciniai, kūrybinės veiklos gebėjimai, kultūrinės veiklos organizavimo gebėjimai ir kt. Šių gebėjimų ugdymas neturėtų būti vien pedagogų rūpestis.

Tačiau kaip ir kiekvienoje profesinėje veikloje iškyla darbinių problemų: realios darbo valandos yra gerokai ilgesnės, mažas darbo užmokestis, vadovybės spaudimas, trūksta laiko refleksijai ir pasidalyti išgyvenimais, per mažai bendraujama su tėvais, slegia viešoji nuomonė, kad ugdymo įstaiga atsakinga už viską, trūksta laiko pasiruošimui ugdomajai veiklai, per didelė atsakomybė, trūksta laiko kvalifikaciniam tobulėjimui. Visa tai atsispindi kaip pedagogas suplanuoja savo darbą, kokius metodus ir priemones naudoja, ar vyksta refleksija. Todėl, mokslininkių M. Teresevičienės ir G. Gedvilienės (1999) teigimu ypač svarbu yra pedagogo savianalizė.

M. Teresevičienė, G. Gedvilienė (1999) Jautraus ir suprantančio mokinių poreikius, išmanančio ugdymo procesą mokytojo vaidmenį schematiškai vaizduoja taip (žiūr. 1 paveikslą):

1 pav. Mokytojo vaidmuo mokymosi aplinkoje
Šaltinis: Teresevičienė, Gedvilienė, 1999.

Žiūrint į šį paveikslą, galima išvelgti, kad pedagogui savo profesijoje tenka suvaidinti daug vaidmenų ir kiekviename iš jų reikalingas atitinkamas įgūdžių „bagažas“. Pedagogas veikia profesiniame gyvenime, remdamasis savimi, naudodamas vidines savo galias, todėl **mokytojo asmenybė yra svarbiausias jo darbo variklis**. Tam, kad mokytojas galėtų optimaliai išreikšti save, jis turi pažinti bei mokėti išnaudoti savo silpnąsias ir stipriąsias puses ir nuolat tobulinti, ugdyti save (Lepeškienė, 1996).

Analizuojant save, naudinga atkreipti dėmesį į tai kokios mano kaip pedagogo silpnosios ir stipriosios pusės, mano motyvacija, tikslai, nuostatos. (Butkienė, Kepalaitė, 1996).

Manau sutiksime, kad pedagogo dalyvavimą projektinėje veikloje apsprendžia pedagogo nuostatos, interesai, žinios. Nuo to priklauso ir tai, kaip sėkmingai organizuojama projektinė veikla ugdymo įstaigoje .

B. Janiūnaitė (2004), tyrinėjusi pedagogų novacinę veiklą, teigia, kad pedagogo motyvai, tikslai, uždaviniai, veiklos turinys, gali būti suprantami kaip pedagogo novacinės veiklos elementai. B. Melnikas, A. Jakubavičius, R. Strazdas (2000) nurodo jog šiai veiklai svarbios yra sąlygos, kuriose ji realizuojama bei veikiančiojo asmenybės veiksniai, t.y. jo energija. Vadovaujantis šiais teiginiais darbe bus laikomasi požiūrio, kad *tikslai, motyvai, veilos sąlygos ugdymo įstaigoje, turi įtakos pedagogų dalyvavimui projektinėje veikloje.*

1.2.1. Veikimo tikslai

Tikslas yra išankstinis vaizdinys ar mintis (dažnai abu kartu) apie rezultatą, kurį žmogus tikisi pasiekti veikdamas (Jacikevičius, 1995). Mokslinėje literatūroje teigiama, kad žmonės skirtingai elgiasi pasirinkdami veikimo tikslus. Vieni apsiriboja nelabai reikšmingais tikslais, kitus patraukia didingi siekiai. A. Jacikevičius (1995) teigia, kad žmonės turi tam tikrus tikslų siekimų lygius. Jie gali būti skirtingi netgi tos pačios veiklos srityje. Pavyzdžiui, pedagogo tikslai gali būti labai aukšti kai jis, dalyvaudamas projektinėje veikloje, siekia patobulinti ugdymo procesą, ir žemi kai siekiama įgyvendinti vadovų reikalavimus. Anot A. Jacikevičiaus (1995) „aukšti“ tikslai naudingesni asmenybės tobulėjimui, jie sukelia daugiau vidinės energijos jiems siekti, suteikia stipresnių emocinių išgyvenimų. Galima pastebėti, kad „aukšti“ tikslai nusako pedagogo projektinės veiklos tikslus, atspindinčius jo vidinį siekį tobulinti esamą padėtį, „žemi“ — įvardija tikslus, kuriuos įgyvendinti skatina išorinė aplinka.

L. Jovaiša (1993) teigia, kad bet koks pedagoginis procesas pradedamas tikslo kėlimu, kad jį sąlygoja pedagoginiai (pagerinti vaikų pasiekimų rezultatus, pajvairinti ugdymo procesą ir kt.) ir asmeniniai (tobulinti savo kompetenciją, neatsilikti nuo kitų naujoves diegiančių pedagogų ir pan.) poreikiai. Tikslo kėlimas tai nelengvas mąstymo ir pasirinkimo procesas. Kiekvienas pedagogas besiruošiantis projektinei veiklai apvarsto sau keliamą tikslą — kokios jo asmeninės galimybės tikslui pasiekti, kiek jis rizikuoja patirti nesėkmę, ar sunkumų atveju bus noro kovoti dėl sėkmės.

Mokslinėje literatūroje teigiama, kad darbuotojai labiau stengsis jei jiems bus sudaryta galimybė patiems formuluoti savo veiklos tikslus. Didžiausia klaida yra pamiršti, kad geriausia paskata žmonėms

— siekti tikslų, kuriuos iškeliant jie patys dalyvavo ir todėl jaučiasi įsipareigoję juos įgyvendinti. Tačiau kai kuriais atvejais geresnių rezultatų buvo pasiekta, kai tikslus formulavo vadovai. Taigi manau, kad „nuleistiems iš viršaus“ tikslams ne visada bus labai priešinamasi. Tai gali darbuotoją skatinti tobulinti savo gebėjimus ir pamačius gerus savo darbo rezultatus (tai galinga motyvuojanti jėga) siekti „aukštesnių“ tikslų, ne tik tikslo įgyvendinti vadovo reikalavimus.

Kaip nurodo P. Podalskij (1999) tikslas yra pedagogo veiklos esminis veiksnys, nukreipiantis pedagogo darbą tam tirų rezultatų siekimui. Pedagogo dalyvavimo projektinėje veikloje tikslai dažniausiai būna orientuoti į mokymo patobulinimą, naujų dalykų išbandymą praktikoje, nusistovėjusios padėties pagerinimą, mokinių aktyvumo skatinimą, siekį neatsilikti nuo kitų pedagogų, įgyvendinti mokyklos vadovybės keliamus reikalavimus.

P. Jucevičienė, D. Lepaitė (2000) nurodo, kad veiklos tikslai yra traktuotini kaip išėtinė pedagogo veiklos pozicija. Taigi veikti pradama tada, kai iškyla tikslas arba mintis apie inovaciją, kuris gali patenkinti poreikį. Tikslas susiformuoja kai paskatiname save žodžiais išreikšti tai, kas mums svarbu. M. Fullan (1998) teigia, kad „tikslų sukūrimas priverčia mus užimti tam tikrą poziciją mąstant apie trokštamą ateitį“; jis išreiškia mūsų nepasitenkinimą tuo kas egzistuoja dabar. Tai yra tiesioginis veiklos motyvas. Todėl, skatinant kolektyvą projektinei veiklai vykdyti, būtina pateikti vaizdinius apie inovaciją, kuri bent iš dalies tenkintų kiekvieno asmeninius poreikius bei skatintų inovacinę veiklą (Melnikas, Jakubavičius, Strazdas, 2000).

Pedagogas, turintis iš vidaus kylantį asmeninį tikslą, kurstomą savo ar kitų idėjomis, siekdamas patenkinti savo poreikius, įgyja galios pradėti esminius pokyčius organizacijoje (Fullan, 1998).

1.2.2. Veiklos motyvai

Įvairių mokslininkų teigimu pedagogo, individo veiklos tikslai yra neatskiriami nuo juos skatinančių motyvų. Daugelis filosofų teigia, kad viena būdingiausių žmogaus elgesio savybių yra tai, kad elgesys yra tikslingas, t.y. nukreiptas į tikslą.

Vadybos teorijoje ir praktikoje motyvacijos sąvoka reiškia asmens psichologinę būseną (vidinę paskatą arba poreikį), kurią lemia jo „įsipareigojimo laipsnis“ veikti siekiant tam tikro tikslo. Vadybos specialistai pripažįsta, kad motyvai dirbti gali reikštis sąmoningai ir nesąmoningai. Galima sąmoningai ir viešai veikti siekiant pripažinimo, didesnės atsakomybės, aukštų pareigų ir kt., tačiau tikrosios tokios veiklos priežastys dažnai yra paslėptos ir todėl pasireiškia nesąmoningai. Pastebėta, kad darbo motyvai retai pasireiškia tiesiogiai, nes, kaip teigia kai kurie autoriai (Sakalas, 1998; Neverauskas,

Rastenis, 2000) tik per individo parodytą aktyvumą, jo elgseną galima spręsti apie darbuotojo motyvus. Motyvai nuolat keičiasi ir dėl šios priežasties jie yra tas vidinis variklis, kuris verčia žmones siekti tam tikrų tikslų dėl asmeninių poreikių tenkinimo.

Veiklos motyvai gali būti nagrinėjami struktūrinių požiūriu, kurį sudaro tokie veiksniai:

- gerovė, užtikrinanti atitinkamų poreikių realizavimą;
- darbinis veiksmas, būtinas gerovės pasiekimui;
- materialinio bei moralinio pobūdžio sąnaudos, susietos su darbinio veiksmu.

D. Riley (1993), išskiria penkis pagrindinius motyvacijos šaltinius, tinkančius daugumai individų daugumoje organizacijų. Tai bendrieji socialiniai motyvatoriai, organizacijos tikslai, darbo turinys, darbo sąlygos ir pinigai (Baršauskienė, 1999).

Bendrieji socialiniai motyvatoriai. Kai kurie pedagogai imasi projektinės veiklos todėl, kad jaučia pareigą. Su šiais motyvatoriais susijęs atlygis - pasitenkinimas, atsirandantis atlikus pareigą.

Organizacijos tikslai. Tikima, kad žmonės, kurių individualūs tikslai sutampa su organizacijos tikslais, jausis labai motyvuoti padėti organizacijai įgyvendinti tuos tikslus. Praktikoje individualūs ir organizacijos tikslai visiškai sutampa labai retai. Tad galime teigti, kad mokyklos tikslai nėra labai stiprus pedagogo motyvatorius.

Darbo turinys. Pasitenkinimas darbu stiprus motyvatorius, tačiau visada atsiranda darbų kurie neteiks pasitenkinimo arba jis bus atliekamas senais, įprastais būdais, kurie nepriimtini organizacijai.

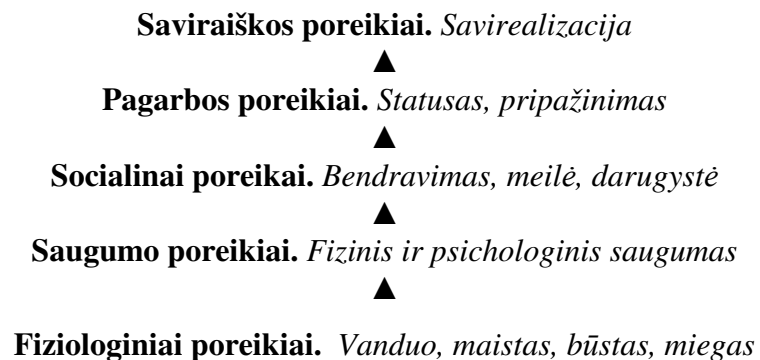
Darbo sąlygos. Išskiriama fizinė ir psichologinė aplinka, parama darbuotojams bei darbuotojų autonomijos laipsnis.

Pinigai. Stiprus motyvatorius. Vertinant piniginio atlygio įtaką, išskiriami du aspektai — suvokiamas gaunamo atlyginimo dydis ir darbo užmokesčio pakėlimas. Pirmuoju atveju darbuotojas vertina ar organizacija tinkamai atlygina jam už atliktą darbą. Antruoju — tikisi, kad darbo užmokestis didės.

N. L. Gage, D. C. Berliner (1994) pateikia vieną populiariausių motyvų sąrašų, kuriame daug socialinių poreikių. Tarp jų yra valdžios poreikis, bendradarbiavimo poreikis, **poreikis pasiekti gerų veiklos rezultatų — pastarasis ypač svarbus pedagogams ir visuomenei.** Gerų veiklos rezultatų motyvacija yra sėkmės, laimėjimo poreikis, noras ką nors padaryti gerai. Polinkis siekti gerų rezultatų skatina dirbti sparčiau, net niekam iš šalies nevadovaujant (Gage, Berliner, 1994). Žinomiausiomis motyvacijos teorijomis laikomos A.Maslow ir F.Herzberg teorijos.

A. Maslow teorija nagrinėja plačiausiai paplitusį požiūrį į individo darbo motyvaciją. A. Maslow poreikių teorija yra pagrįsta prielaida, kad žmonės yra linkę veikti tam, kad patenkintų savo

asmeninius poreikius. A. Maslow teigia, kad egzistuoja poreikių hierarchija, kuri apima penkių pagrindinių lygmenų poreikius (žr. 2 paveikslą)

2 pav. A. Maslow poreikių hierarchija

A. Maslow teigia, kad kiekvieno asmens poreikiai atsiranda vienas po kito. Pasak jo, žmonės pirmaisia linkę patenkinti žemesnius poreikius ir tik patenkinę juos, stengiasi tenkinti aukštesnio lygio poreikius.

Į A. Maslow teoriją yra panaši F. Herzbergo dviejų veiksnų teorija. Ši teorija siejasi ir su motyvacija, ir su pasitenkinimu darbu. Buvo išskirti 5 veiksniai, lemiantys pasitenkinimą darbu. Jie daugiausia yra susiję su vidine darbuotojų motyvacija:

- Atsakomybės lygis
- Paaukštinimas darbe,
- Darbo esmė
- Tobulėjimo galimybė
- Pripažinimo galimybė

Kai veiktavo veikas iš šių veiksnų darbuotojai jausdavo pasitenkinimą darbu ir kai jų nebūdavo jie nepasitenkinimo nejausdavo. F. Herzbergas pavadino šiuos veiksnius skatinamaisiais, nes jie skatino žmones produktyviai dirbti.

Veiksniai nulėmę nepasitenkinimą darbu visiškai priešingi. Jie daugiausia susiję su darbo aplinka:

- Organizacijos valdymas ir politika
- Darbo kontrolė
- Uždarbis
- Darbuotojų tarpusavio santykiai

➤ Darbo sąlygos

Šie veiksniai neveikė darbuotojų motyvacijos ir labai retai buvo įvardijami, kaip sukėlę pasitenkinimą darbu kai jų nebūdavo.

F. Herzbergas teigė, kad blogos sąlygos ar išoriniai darbo veiksniai gali sukelti žmonėms nepasitenkinimą. Bet žmonės gan retai jaučia pasitenkinimą tuo, ką pavadino higieniniais faktoriais. Pasitenkinimo jausmas iššaukia faktorius, F. Herzbergo pavadintus „motyvaciniais“, arba vidinius darbo veiksnius.

Darbuotojų motyvacija mokslinėje literatūroje siejama su fiziniu, psichologiniu arba socialiniu atlygiu. Vadovaujamesi prielaida, kad žmonės yra motyvuoti ką nors daryti, jei tikisi už darbą gauti tai, ką jie vertina. Vadinasi, organizacijai tereikia išsiaiškinti, ką joje dirbantys asmenys vertina, ir užtikrinti, kad tai jie gaus, jei darbą atliks gerai (Baršauskienė, 1999). Tačiau praktikoje tai nėra taip lengva ir paprasta. Pirmiausia, skirtingi žmonės vertina skirtingus dalykus arba tuos pačius dalykus vertina skirtingai. Be to, tas pats darbuotojas tą patį dalyką skirtingais savo gyvenimo tarpsniais vertina nevienodai. Vadinasi, mokykla kiekvienam savo darbuotojui turi sukurti individualų motyvacijos paketą, atsižvelgdama į tai, ką darbuotojas labiausiai vertina.

Kartais atrodo, kad aplinkos kintamieji žmogaus elgesio neveikia. N. L. Gage, D. C. Berliner (1994) nurodo, kad žmogus yra energingas ir kryptingai veikia, tartum nežinomos jėgos varomas, be aiškaus stimuliavimo iš šalies. Tokią motyvaciją be aiškaus atlyginimo autorius vadina esmingąja (vidine motyvacija), kuri rodo kad atlyginimas už darbą glūdi pačioje veikloje. N. L. Gage, D. C. Berliner (1994) teigia, kad esmingai motyvuotas elgesys yra geresnis už neesmingai (išorinė motyvacija) motyvuotą elgesį, kuris priklauso nuo būsimo atlyginimo. Jeigu mes galvojame, kad mūsų elgesio priežastys glūdi mumyse pačiuose, kad galime patys kontroliuoti savo elgesį, tada mūsų motyvacija yra esmingoji vidinė. O jeigu manome, kad mūsų elgesį lemia išorinės jėgos, tada suvokiame savo motyvus esant neesmingus išorinius.

A. Sakalo (1998) teigimu kiekvienas žmogus turi *išorinės motyvacijos subsystemą*, kuri labiau orientuota į atlygius. Toks žmogus labiau reikalauja kontrolės, mažiau pageidauja autonomijos, turi žemesnę savigarbą. *Vidinės motyvacijos subsystema* apibrėžia elgseną, kurios varomoji jėga yra kompetencijos, savęs įvertinimo poreikis. Vidinė motyvacija bus užtikrinta, kai asmuo jausis kompetetingu. Pripažinimas, kuris didina vidinę motyvaciją, yra pasiekiamas suteikiant grįžtamąjį ryšį, pabrėžiant asmens kompetenciją.

J. Almonaitienė (2006) teigia, kad naujų idėjų autoriams reikia stiprios motyvacijos. Anot mokslininkės atlikti įvairūs kūrybingumo tyrimai leidžia suformuluoti prielaidą, kad vidinė motyvacija kūrybingumą ir novatoriškumą veikia labiau nei išorinė. ***Taigi, galime daryti prielaidą, kad pedagogų***

dalyvavimą projektinėje veikloje skatina labiau vidiniai nei išoriniai motyvai. J. Almonaitienės (2006) teigimu, kartais ir išorinė motyvacija gali teigiamai veikti, papildyti, sustiprinti vidinės motyvacijos įtaką. Motyvacijų poveikis priklauso nuo individualių asmenybės ypatybių. Taip pat gali būti, kad vidinės ir išorinės motyvacijos vaidmuo skiriasi įvairiose kūrybinio proceso fazėse. Autorė teigia jog tikėtina kad problemų išvėgimo, idėjų generavimo fazėse vidinė motyvacija vaidina teigiamą, o išorinė - neigiamą vaidmenį. Tačiau išorinė motyvacija gali padėti įsitraukti į veiklą, kaupti reikalingą informaciją parengiamojoje idėjos įgyvendinimo, fazėse. Taigi galima teigti, kad išorinės motyvavimo priemonės, dėl kurių žmogus jaučiasi kontroliuojamas, jo novatoriškumą, kūrybingumą veikia neigiamai. Tačiau tos, kurios skatina pasitikėjimą savimi ir įgalina geriau atlikti darbą, gali daryti jam teigiamą poveikį, ypač tuomet, kai žmogui būdinga stipri vidinė motyvacija.

J. Almonaitienė (2000), teigia, kad naujovių diegimo kontekste gali išryškėti tokie individų (pedagogų) vidiniai motyvai kaip galimybė išreikšti save, patirti naujų išvalgų, išpūdžių, malonumą pamačius gerus rezultatus. Galima teigti, kad daugelio mokytojų, dalyvaujančių projektinėje veikloje, noras pasikeisti, išbandyti kažką naujo yra pagrindinė priežastis, dėl ko jie imasi projektinės veiklos.

Išorinių motyvų prasme akcentuoti tokie kaip noras gauti didesnę atlyginimą, įgyti aukštesnę kvalifikacinę kategoriją, paaukštinimą pareigose, paskatinimą, siekis susilaukti viešo pripažinimo, tai skatina daryti mokyklos vadovai, kolegos.

Remiantis pedagogo motyvų išvalga pastebėtina, kad motyvai, kaip ir tikslai, yra pedagogo asmenybės viduje vykstantys procesai, todėl galima juos traktuoti kaip pedagogo projektinės veiklos išeitinę poziciją (Janiūnaitė, 2004).

1.2.3. Asmenybės nuostatos

Kalbant apie pedagogo dalyvavimą projektinėje veikloje, svarbų vaidmenį vaidina jo kaip asmenybės nuostatos. Šią sąvoką J. Jacikevičius (1995) apibūdina kaip asmenybės psichinę ir nervinę parengtį reaguoti į visus gamtos bei visuomeninius reiškinius ir daryti toms reakcijoms įtaką.

J. Ruškus, V. Karvelis (2000) teigia, kad būtent per nuostatas žmogus užsiima poziciją kitų žmonių ar įvykių atžvilgiu, priklausomai nuo nuostatų, žmogus jaučia, vertina, pasirenka vienu ar kitu būdu.

J. Jacikevičius (1995) teigia, kad nuostatos formuojasi per:

- Žmogaus praktinį patyrimą, pažįstant ir vertinant reiškinius, daiktus, žmones ir jų grupes. Taip susidaro įvairiausios nuostatos apie tikrovės reiškinių vertingumą.
- Mėgdžiojimą. Tai nesamoningas kitų žmonių elgesio kopijavimas. Labiausiai mėgdžiojama

vyresnio amžiaus, aukštesnio socialinio rango, aukštesnio intelekto, geresnių praktinių gebėjimų ir įgūdžių turinčių asmenų elgsena. Mėgdžiojimui būdinga, kad perimamos ne tik teigiamos, bet ir neigiamos nuostatos.

- Identifikavimą. Tai sąmoningas kitų asmenų elgsenos kopijavimas. Pastebėta, kad kopijuoti kitų elgseną labiau linkę asmenys, kurie nepasitiki savimi arba jaučia nepilnavertiškumą.
- Mokymo ir auklėjimo būdą. Kai vienas asmuo (ar grupė) gauna iš kito informaciją, kokia nuostata pageidautina tos ar kitos situacijos, problemos ir kokia netinkama, už kurią gali būti peikiama ar baudžiama.

Nuostatos ne tik susiformuoja, jos gali keistis, vienos išnykti, kitos atsirasti

Pedagogai taip pat turi susiformavusias tam tikras nuostatas dėl jų dalyvavimo projektinėje veikloje. Kyla klausimas kokiais nuostatų ypatumais pasižymi pedagogai dalyvaujantys projektinėje veikloje. Atsakant į šį klausimą bus remiamasi M.Rogers (1995) novacijų diegėjų tipologija, kur nurodytos apibendrintos kiekvienam tipui būdingos nuostatos. Mokslininko pateikta klasifikacija klasifikuoja novacijų diegėjus pagal tai, kaip jie žvelgia į novacijas. M.Rogers (1995) išskiria šiuos pedagogų-novacijų diegėjų tipus ir jų nuostatas:

Novatorius: ryžtingas. Tai aktyviausi (azartiškiausi) novacijų diegėjai. Ju susidomėjimas naujovėmis iniciatyva labai aukštas. Pedagogas pajėgus susidoroti su didžiausiais sunkumais, neaiškiais užduotimis. Ryškiausi jo bruožai - neapdairus skubotumas, drąsumas ir rizika. Visada pasiruošę priimti pasitaikančias kliūtis, kai nauja idėja nepavyksta įgyvendinti. Laikosi požiūrio, kad visos novacijos turi neišnaudotų galimybių todėl svarbu jas atrasti. Tai idėjų saugotojai.

Ankstyvieji diegėjai. Tai komunikabilūs novacijų diegėjai. Atsižvelgiant į tai, kad inovatoriai daugiau kosmopolitiški, ankstyvieji diegėjai geriau orientuojasi (daugiau žemiški). Šie pedagogai, daugiau negu kiti, pasižymi lyderio savybėmis. Tai potencialūs diegėjai klauso patarimų, gauna įvairios informacijos apie inovacijas. Jie puikūs vadovų pagalbininkai, kai reikia greitai įgyvendinti kokią nors idėją ar paskleisti informaciją. Šio tipo pedagogai mano, jog novacijos turi duoti realią praktinę naudą, todėl būtina atlikti jų atranką. Įvertinę kolegų ar savo darbą jie mano, kad turi pasidalinti patirtimi, informacija ir žiniomis apie projekto įgyvendinimą su kolegomis ir žiniasklaida.

Ankstyvoji dauguma: svarstytojai. Šiam tipui priklauso pedagogai besilaikantys nuostatos - nebūk pirmas ir paskutinis pritaikantis nauja. Jie apjungia darbuotojus, yra gausiausia pedagogų grupė. Ankstyvosios daugumos tipo pedagogai ilgai galvoja prieš imdamiesi projektinės veiklos. Sprendimo priėmimo laikotarpis daug ilgesnis negu ankstyvųjų diegėjų. Iš anksto apgalvoja savo ketinimus, bet retai imasi iniciatyvos, vadovavimo.

Vėlyvoji dauguma: skeptikai. Artimi skeptikams ir atsargūs. Į projektinę veiklą įsijungia tik po daugumos pedagogų. Veiklos nesiima tol kol nėra būtinumo, t.y. kol to nedaro dauguma pedagogų arba kol nėra didelio vadovų spaudimo. Jie nėra įsitikinę projektinės veiklos būtinumu. Bendruomenės narių spaudimas yra būtina vėlyvųjų diegėjų motyvacija.

Atsiliekantieji: tradiciniai. Tai pedagogai paskutiniai besiiimantys diegti projektų metodą ugdomajame procese. Išskirtinis bruožas - palaukti, nebūti pirmam. Linką bendrauti su kolegomis turinčiais tokią pat nuomonę. Atsiliekantieji linkę būti įtarūs inovacijoms ir pokyčių iniciatoriams. Jie prieš taikydami projektų metodą ilgai mąsto, abejodami savo kompetencija idėjos įgyvendinimui. Pasipriešinimas novacijoms atsiliekančiųjų tarpe gali būti visai protingas jų požiūriu, kaip ir jų ribotas sumanumas ir įsitikinimas, kad novacija gali patirti nesėkmę dar prieš ją idiegiant. Jie nemėgsta rizikuoti ir atsargiai diegia naujoves.

Mokslininkai B. Janiūnaitė, M. Jotautienė, G. Cibulskas (2002), apibendrindami M. Rodgers (1995) pateiktą klasifikaciją, pateikia pedagogų nuostatų novacijos diegimo aspektu lentelę (žr. 1 lentelę). Kadangi pedagogų dalyvavimas projektinėje veikloje prilyginamas jo novacinei veiklai (Janiūnaitė, 2004), mokslininkų pateikta pedagogų nuostatų novacijos diegimo aspektu lentelė galime remtis analizuodami pedagogų nuostatas į projektinę veiklą.

1 lentelė

Pedagogų nuostatos novacijų diegimo aspektu (Rodgers, 1995)

Tipai	Nuostatos
<i>1. Novatoriai</i>	- pozityviai žvelgia į projektinę veiklą, rodo atvirą, nuolatinį domėjimąsi ja; - mano, jog bet koks projektas visada turi ne iki galo išnaudotų galimybių, kurias galima atrasti; - mano, kad visada galima susidoroti su kliūtimis kurios paprastai lydi projektų įgyvendinimą;
<i>2. Ankstyvieji diegėjai</i>	- mano, kad naujas idėjas būtina patikrinti (išbandyti) nes tai padeda išvengti nesėkmių, netikrumo, kliūčių; - mano, jog projektinė veikla turi būti organizuojama siekiant praktinių tikslų, todėl būtina pasirinkti pagal savo reikmes, tikslus, veiklos specifiką; - galvoja, kad jie privalo pasidalinti informacija ir žiniomis apie projektų diegimą ugdymo praktikoje su kolegomis;
<i>3. Ankstyvoji dauguma</i>	- mano, jog būtina skirti nemažai laiko apmąstant ir nusprendžiant imtis ar nesiimti projektų metodo; - laikosi nuostatos "nebūti pirmu ir paskutiniu, pritaikančiu nauja“; - laikosi nuostatos "devynis kartus matuok, dešimtą kirpk“;

Tipai	Nuostatos
4. <i>Vėlyvoji dauguma</i>	- skeptiškai žvelgia į novacijas ir jų diegimą; - laikosi nuostatos nediegti novacijos tol, kol to nedaro dauguma pedagogų ir kol nėra didelio spaudimo;
5. <i>Atsiliekantieji</i>	- mano, jog patirtis, tradicijos turi būti bet kokios veiklos atramos taškas; - mano, kad greitai pokyčiai taikant projektų metodą negalimi.

Vadovaujantis M. Rogers (1995) novacijų diegėjų tipologija buvo sudaryta anketos antroji dalis, kuria siekiama išsiaiškinti pedagogo, kaip novacijos diegėjo tipą ir jo nuostatas į projektinę veiklą.

Manau sutiksime, kad pedagogo darbe didelį vaidmenį vaidina ir jo asmenybė. Apie tai yra kalbėję nemažai Lietuvos pedagogų. L. Šalkauskis (1992) įvardino labai didelius reikalavimus mokytojui. Jis pabrėžė, kad švietimo darbą turi dirbti pedagogo darbu besidomintys ir jai gabumų turintys žmonės. Būtina pedagoginio darbo sąlyga jis laikė laisvą ir sąmoningą orientavimąsi ir kultūros problematikoje, nes priešingu atveju mokytojas visada gali būti linkęs pasyviai plaukti pasroviui, bei nepajėgus ugdymui panaudoti laisvos žmogaus asmenybės teikiamų galimybių. (Šalkauskis, 1992).

Taigi galima būtų padaryti išvadą, kad tiek pačio pedagogo asmenybė, tiek požiūris į savo kaip mokytojo profesinę veiklą, daro įtaką ir mokytojo mokymo specifikai. Pedagogas, kuris nesijaučia saugiai, gerbtinai ir profesiskai stiprus savo darbovietėje, nededa pastangų geram pasiruošimui pamokoms, viską daro atmestinais, todėl ir pats ugdymas remiasi tradiciniais metodais, netaikant naujovių. O visgi yra aišku ir nebereikia įrodinėti, kad aktyvaus mokymo metodai, šiuo atveju projekto metodas, tikrai efektyvesni ir vertingesni už tradicinius ugdymo metodus.

2. ŠIAULIŲ MIESTO IKIMOKYKLINŲ UGDYMO ĮSTAIGŲ PEDAGOGŲ NUOSTATŲ Į PROJEKTINĘ VEIKLĄ TYRIMO ORGANIZAVIMAS

2.1. Tyrimo metodika

Siekiant išsiaiškinti Šiaulių miesto ikimokyklinių ugdymo mokyklų pedagogų nuostatas į projektinę veiklą, gauti kuo tikslesnius tyrimo rezultatus vykdomas anoniminis anketavimas.

Tyrimo uždavinių įgyvendinimui suformuotas tyrimo instrumentarijus bei suplanuotos ir atliktos tyrimo procedūros. Pagrindiniai tyrimo etapai nurodyti 11 puslapyje.

Tyrimas atliktas naudojantis spausdintu klausimynu. Klausimai suformuluoti remiantis išdėstyta teorine samprata apie pedagogų nuostatas į novacinę veiklą.

Anketa parengta vadovaujantis V. Tumėnienės (2002) išskirtais pedagogo novacinės veiklos motyvais ir M. Rodgers (1995) novacijų diegėjų tipologija.

Siekiant atsakyti į svarbiausius temos klausimus, respondentais pasirinkti Šiaulių miesto ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogai ir vadovai, ugdymo procese taikantys projektų metodą. Jų nuomonės, požiūriai – svarbiausias informacijos apie projektinį darbą ikimokyklinio ugdymo mokyklose šaltinis.

Išdalinta 300 anketų, (žr. 2 priedą). Anketą sudaro instrukcija ir klausimynas.

Instrukcijoje apibudinamas tyrimo tikslas, akcentuojama kiekvieno tyrimo dalyvio nuomonės svarba, primenama apie duomenų konfidencialumą, anonimiškumo garantijas iš tyrėjo pusės, pateikiama esminė informacija apie tyrėją, nurodomas uždaro tipo klausimų žymėjimo būdas.

Anketoje pateikiami uždaro ir atviro tipo klausimai, o taip pat suformuoti teiginiai. Gauti rezultatai užkoduoti ir apdoroti statistine duomenų apdorojimo programa SPSS 8.0 (Statistical Program for Social Sciences). Šiame tyrime buvo naudoti vienmačiai statistiniai metodai ir daugiamačiai statistiniai metodai:

Aritmetinis vidurkis (M). Tai visų balų suma padalinta iš tų balų skaičiaus. Vidurkis padeda pavaizduoti tai, kas būdinga grupei.

Standartinis nuokrypis (SD). Tai požymio sklaidos matas, parodantis, kaip stipriai pavienės požymių reikšmės svyruoja apie vidurkį.

Moda (Mo). Dažniausiai duomenų aibėje pasikartojusi reikšmė.

Mediana (Md). Tai skaičius, perskiriantis variacinę eilutę į dvi lygias dalis.

Faktorinės analizės metodu ieškoma kas požymiams bendra ir kasspecifiška, t.y.tiriama požymio vidinė struktūra.

Faktoriaus sklaida rodo kokią procentinę dalį visumos paaiškina tiriamasis objektas. Faktorių interpretuojamas, jei paaiškina ne mažiau 10 proc. sklaidos

Bendra anketos apimtis – 4 puslapiai (su instrukcija), pateiktų klausimų skaičius – 65.

Klausimyną sudaro trys struktūriniai dariniai: įvadinė dalis demografinių klausimų blokas ir diagnostinių klausimų blokas. Įvadinėje dalyje nurodoma, kas atlieka anketavimą, įvardijami apklausos tikslai, pateikiama pildymo instrukcija.

Demografinė dalis suteikia informacijos apie respondentų socialinę-demografinę struktūrą. Šioje dalyje pateikiama 15 klausimų, siekiant išsiaiškinti respondentų lytį, amžių, pareigas, išsilavinimą, jų kvalifikaciją, patirtį ir dalyvavimą projektinėje veikloje. Pateikiami uždari ir pusiau uždari klausimai.

Diagnostinių klausimų bloke pateikti 28 teiginiai. Šioje dalyje, tyrėjo nuomone, sugrupuoti teiginiai skatinantys dalyvauti projektinėje veikloje. Pirmaisiais 9 teiginiais siekiama nustatyti respondentų dalyvavimo projektinėje veikloje svarbiausius vidinius motyvus. Kiti 10 teiginių skirti išsiaiškinti išoriniams motyvams. Sekantys 9 teiginiai atspindi pedagogų ir vadovų dalyvavimo projektinėje veikloje tikslus. Šioje dalyje respondantai atsakinėdami į klausimus gali pasirinkti vieną iš atsakymų – visada, dažnai, kartais, niekada. Tiriamųjų prašoma kiekvienam teiginiui pasirinkti vieną atsakymą. Atsakymo numeris atitinka rangą. Pasirinktas atsakymas „visada“ koduojamas skaičiumi „4“, o atsakymas „niekada“ – „1“. Ši anketos dalis parengta vadovaujantis V. Tumėnienės (2002) išskirtais pedagogo novacinės veiklos motyvais ir tikslais.

Kitą diagnostinių klausimų bloką sudaro 22 klausimai. Šioje dalyje pateiktais klausimais siekiama išsiaiškinti pedagogų ir vadovų nuostatas į projektinę veiklą. Ši anketos dalis sudaryta vadovaujantis M. Rogers (1995) pateikta novacijų diegėjų tipologija, kuri klasifikuoja novacijų diegėjus pagal tai, kaip jie žvelgia į novacijas. Čia taip pat prašoma kiekvienam teiginiui pasirinkti vieną atsakymą. Būtent trečia tyrimo klausimyno dalis įgalino surinkti informaciją, reikalingą Šiaulių miesto ikimokyklinių ugdymo mokyklų pedagogų ir vadovų nuostatų į projektinę veiklą identifikavimui.

2.2. Demografinių duomenų analizė

Anketa buvo išdalinta visoms 29 Šiaulių miesto ikimokyklinėms įstaigoms. Prieš dalinant anketą buvo atliktas pilotražinis tyrimas. Kai kurie anketos klausimai buvo išimti, kiti papildyti ar patikslinti. Dalinant anketas buvo atsižvelgta į ikimokyklinėje įstaigoje dirbančių pedagogų skaičių. Iš viso buvo išdalinta 300 anketų iš kurių sugrįžo 268. Tyrime dalyvavo Šiaulių miesto ikimokyklinių įstaigų pedagogai ir vadovai (direktoriai ir jų pavaduotojai).

Tyrimo dalyviai pagal lytį pasiskirstė sekančiai: 100 proc. sudaro moterys (268).

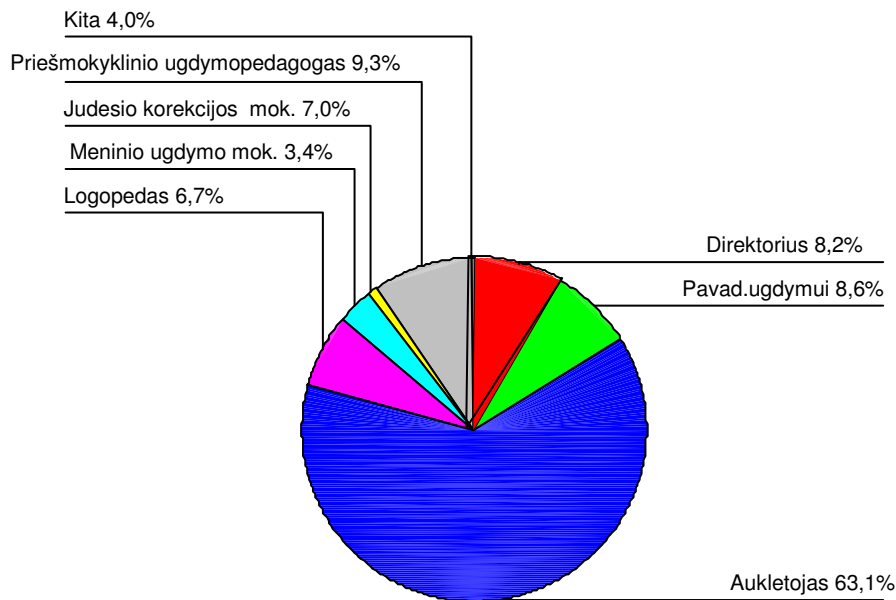
Vertinant respondentų pasiskirstymą pagal amžių nustatytos dvi pagrindinės grupės: 41-50 metų (34,3 proc.) ir 31-40 metų (27,6 proc.). Mažiausiai apklausta 26-30 metų (4,9 proc.) ir virš 60 metų (5,2 proc.) pedagogų.

2 lentelė

Respondentų amžius (N=268)

Amžiaus grupės	Respondentų skaičius	Procentai
Iki 25	20	7,5
26-30	13	4,9
31-40	74	27,6
41-50	92	34,3
51-60	55	20,5
Virš 60	14	5,2
Viso	268	100,0

Pagal 2005/2006 mokslo metų Šiaulių miesto švietimo skyriaus statistinius duomenis miesto ikimokyklinėse įstaigose dirba 690 pedagogų. Iš jų 58 vadovai. Tyrime apklausti 42 proc. visų ikimokyklinių įstaigų pedagogų ir 77 proc. ikimokyklinių įstaigų vadovų. 3 paveiksle pavaizduotas respondentų pasiskirstymas pagal pareigas.

3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal pareigas

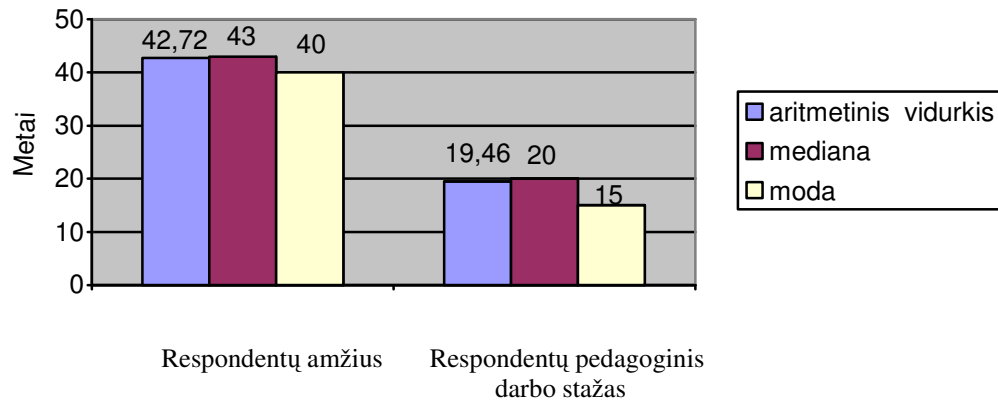
Beveik pusė tyrime dalyvavusių pedagogų nurodė, jog jų bendras pedagoginio darbo stažas yra virš 20 metų (47 proc). Taip pat žymią dalį sudaro 10-20 metų pedagoginį stažą turintys respondentai (32,1 proc.). Mažiausiai imtyje buvo 5-10 metų pedagoginį darbo stažą turinčių asmenų — 7,1 proc. respondentų.

3 lentelė

Respondentų pedagoginio darbo stažas(N=268)

Pedagoginis darbo stažas	Procentai
Iki 5	13,1
5-10	7,1
10-20	32,1
Virš 20	47,0
Viso	100,0

Tyrime dalyvavusių pedagogų amžių, pedagoginio darbo stažą apibūdinantys vidutiniai rodikliai pateikti 4 paveiksle.

4 pav. Respondentų kiekybinių požymių vidutinės reikšmės

Apibūdinant apklausoje dalyvavusius respondentus, galima teigti, kad respondentų amžiaus vidurkis – 42,72 m., vidutinis pedagoginio darbo stažas – 19,46 metai. Interpretuojant modos rodiklius, galima pastebėti, kad daugiausiai buvo respondentų, kurių amžius 40 metų, pedagoginio darbo stažas – 15 metų. Medianos reikšmės leidžia spresti, kad pusė tyrime dalyvavusių respondentų buvo jaunesni nei 43 metai, turėjo mažesnę nei 20 metų darbo stažą.

Dauguma respondentų turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą (61,9 proc.). Maža dalis (4,9 proc.) turi magistro kvalifikacinį laipsnį, 2 proc. respondentų įgiję aukštesnįjį išsilavinimą. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą pavaizduotas 4 lentelėje.

4 lentelė

Respondentų išsilavinimas (N=268)

Išsilavinimas	Respondentų skaičius	Procentai
Aukštesnysis	38	14,2
Nebaigtas aukštasis	15	5,6
Aukštasis neuniversitetinis	36	13,4
Aukštasis universitetinis	166	61,9
Magistrantūros studijos	13	4,9
Viso	268	100,0

Įvertinus respondentus pagal turimą kvalifikacinę kategoriją, išsiaiškinta, kad daugiausiai tyrime dalyvavo pedagogų, turinčių vyresniojo mokytojo kvalifikacinę kategoriją (68,3 proc.) Mažiausiai imtyje buvo ekspertų – 2,2 proc (žiūr. 5 lentelę).

Respondentų kvalifikacinė kategorija (N=268)

Kvalifikacinė kategorija	Respondentų skaičius	Procentai
1. Auklėtojas	48	17,9
2. Vyresnysis (auklėtojas, logopedas ir t.t.)	183	68,3
3. Metodininkas (auklėtojas, logopedas ir t.t.)	31	11,6
4. Ekspertas (auklėtojas, logopedas ir t.t.)	6	2,2
Viso	268	100,0

Remiantis M. Rogersu (1995), projektinio darbo plėtra mokykloje labai priklauso nuo aukščiausios vadovybės požiūrio bei strateginės pozicijos vystant šią darbo organizavimo formą. Todėl į tyrimo imtį įtraukti ikimokyklinių įstaigų direktoriai ir jų pavaduotojai ugdymui. Jų tyrime iš viso dalyvavo 16,4 proc. (45 iš 268 respondentų). Vadovybę atstovaujančioje grupėje direktoriai ir jų pavaduotojai sudarė beveik vienodas imties dalis.

Respondentai, užimantys vadovaujančias pareigas (N=45)

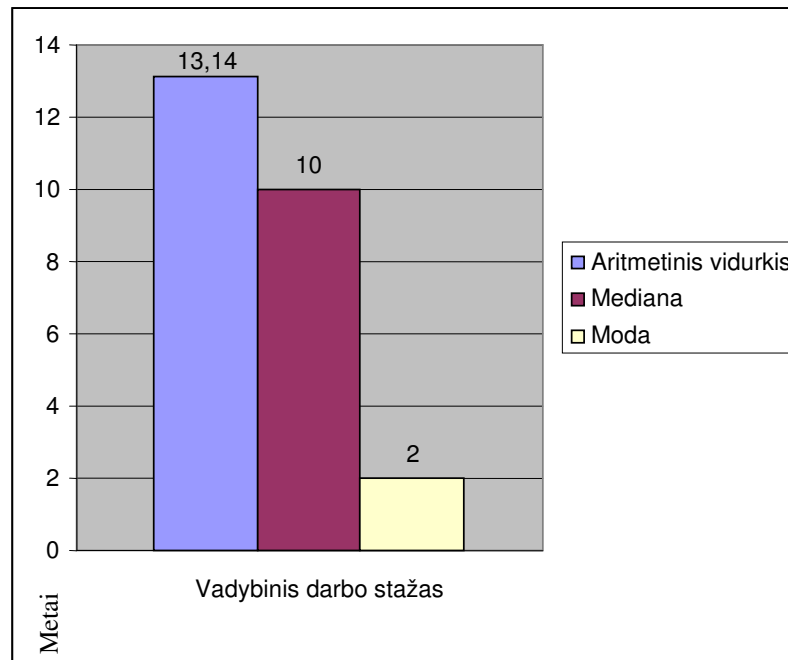
Pareigos ikimokyklinėje įstaigoje	Procentai
Direktorius	48,9
Direktoriaus pavaduotojas ugdymui	51,1
Viso	100

Buvo svarbu išsiaiškinti vadovaujančias pareigas užimančių respondentų vadovaujamo darbo trukmę, nes kaip akcentuojama mokslinėje teorijoje, svarbi efektyvaus vadovavimo prielaida – pakankama vadovavimo patirtis. Galima pastebėti, kad ikimokyklinių įstaigų vadovai ir pavaduotojai turi pakankamai didelę vadovavimo patirtį, nes net 47,7 proc. šios grupės respondentų užima šiuos postus daugiau nei 10 metų. 20,5 proc. vadovų ir pavaduotojų šiose pareigybėse dirba 5-10 metų.

Respondentų buvimo mokyklos vadovaujančiose pareigose trukmė (N=45)

Vadovavimo trukmė	Skaičius	Procentai
Iki 5	7	15,9
5-10	9	20,5
Virš 10	21	47,7
Viso	44	100

Apibendrinant 7 lentelės duomenis, apskaičiuota vidutinė buvimo mokyklos vadovaujančiose pareigose (direktoriaus ir pavaduotojo) trukmė (žr. 5 paveikslą). Ją sudaro 13,14 metų. Struktūrinių vidurkių (modos, medianos) reikšmės leidžia spręsti, kad, daugiausiai ikimokyklinės įstaigos vadovų, dalyvavusių tyrime, vadovavimo trukmė siekia 2 metus. Pusė vadovaujančius postus užimančių respondentų šiose pareigose dirba daugiau nei 10 metų, o kita pusė – mažiau nei 10 metų.

5 pav. Respondentų vadybinio darbo stažo vidutinės reikšmės

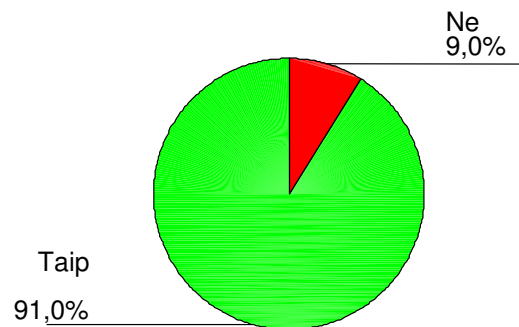
Daugiausia iš vadovaujančias pareigas užimančių respondentų yra įgiję III vadybinę kategoriją (56,8 proc.). Tik du (4,5 proc.) Šiaulių ikimokyklinių įstaigų vadovai yra įgiję I vadybinę ir keturi (9,1 proc.) II vadybinę kategoriją. Vadovai, kurių vadybinis stažas iki 5 metų vadybinės kategorijos neturi.

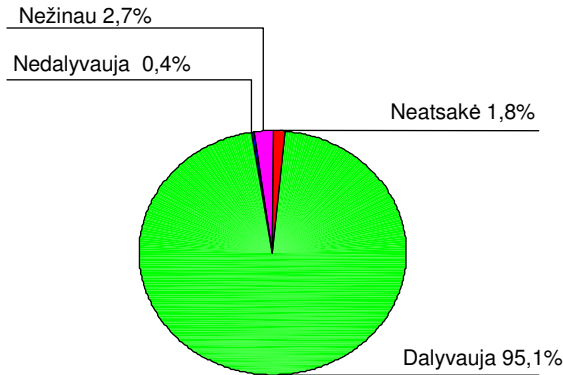
Respondentų, užimančių vadovaujančias pareigas, vadybinė kategorija (N=44)

Vadybinė kategorija	Respondentų skaičius	Procentai
I kvalifikacinė kategorija	2	4,5
II kvalifikacinė kategorija	4	9,1
III kvalifikacinė kategorija	25	56,8
Neturi kategorijos	13	29,5
Iš viso	44	100

Atlikta apklausa parodė, kad didžioji dauguma respondentų dalyvauja projektinėje veikloje. Respondentų pasiskirstymas pagal dalyvavimą projektuose pavaizduotas 6 paveiksle. Redagų, teigusių, kad nedalyvauja projektinėje veikloje, pedagoginis darbo stažas siekia virš 20 metų, tai daugiausia 41-50 metų auklėtojai.

6 pav. Respondentų dalyvavimas projektinėje veikloje (N=268)

Apibendrinant Šiaulių miesto ikimokyklinių įstaigų vadovų atsakymus apie įstaigos dalyvavimą projektinėje veikloje (visi atskymai teigiami) ir vadovaujantis Šiaulių miesto švietimo skyriaus duomenimis (Vadovų veiklos kriterijų įvertinimas 2006 m.) teigiame, kad visos miesto ikimokyklinės įstaigos dalyvauja projektinėje veikloje. Tai rodo 7 paveiksle pavaizduoti duomenys. 4 respondentai neatsakė į šį klausimą. 2,7 proc. respondentų nežino, 0,4 proc. teigia, kad jų įstaiga nedalyvauja projektinėje veikloje.

7 pav. Ikimokyklinės įstaigos dalyvavimas projektinėje veikloje (N=268)

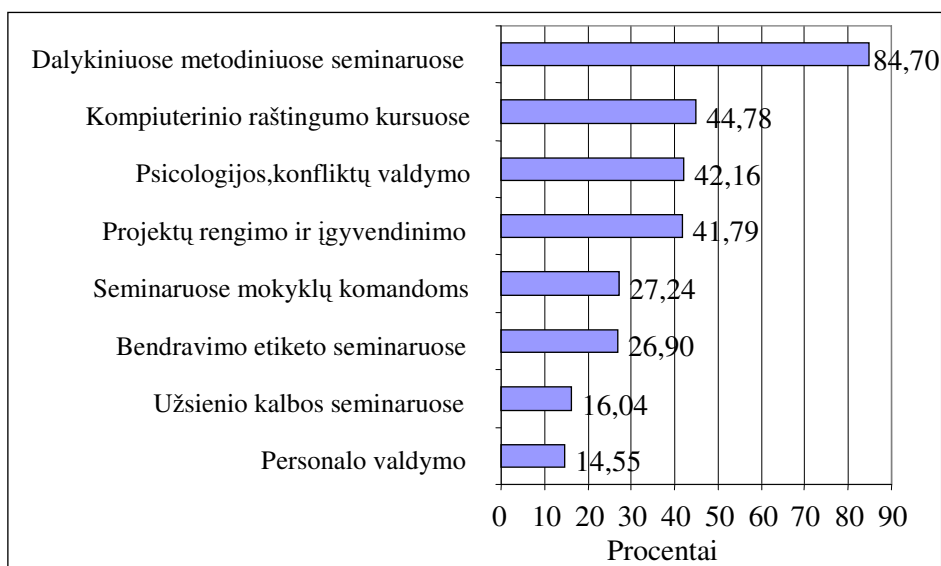
Vadovaudamiesi gautais rezultatais galime teigti, kad daugelis (95,1 proc.) pedagogų yra gerai informuoti apie įstaigoje vykstančią projektinę veiklą ir aktyviai patys šioje veikloje dalyvauja. 72 proc. respondentų yra patys rašę projektus.

Siekiant išsiaiškinti kas įstaigoje inicijuoja projektinę veiklą buvo prašoma atsakyti į klausimą „Kas Jūsų įstaigoje rengia projektus?“. Didžioji dauguma (88 proc.) pedagogų teigia, kad projektus rengia sudaryta komanda. 27 proc. teigia kad projektus rašo vienas žmogus, 27 proc. — vadovai. Taigi galima teigti, kad projektinė veikla Šiaulių miesto ikimokyklinėse įstaigose grindžiama bendra kolektyvine projekto dalyvių veikla (komandiniu darbu).

Pedagogo veikloje labai svarbus nuolatinis jo kvalifikacijos kėlimas. Jis paremtas pačių pedagogų individualia iniciatyva.

Siekiant išsiaiškinti respondentų patirtį, žinias, kurie pasak M. Fullan (1982), turi įtaką pedagogų nuostatų kaitai, bei novacijų diegimui, buvo pateikta klausimų susijusių su pedagogų patirtimi.

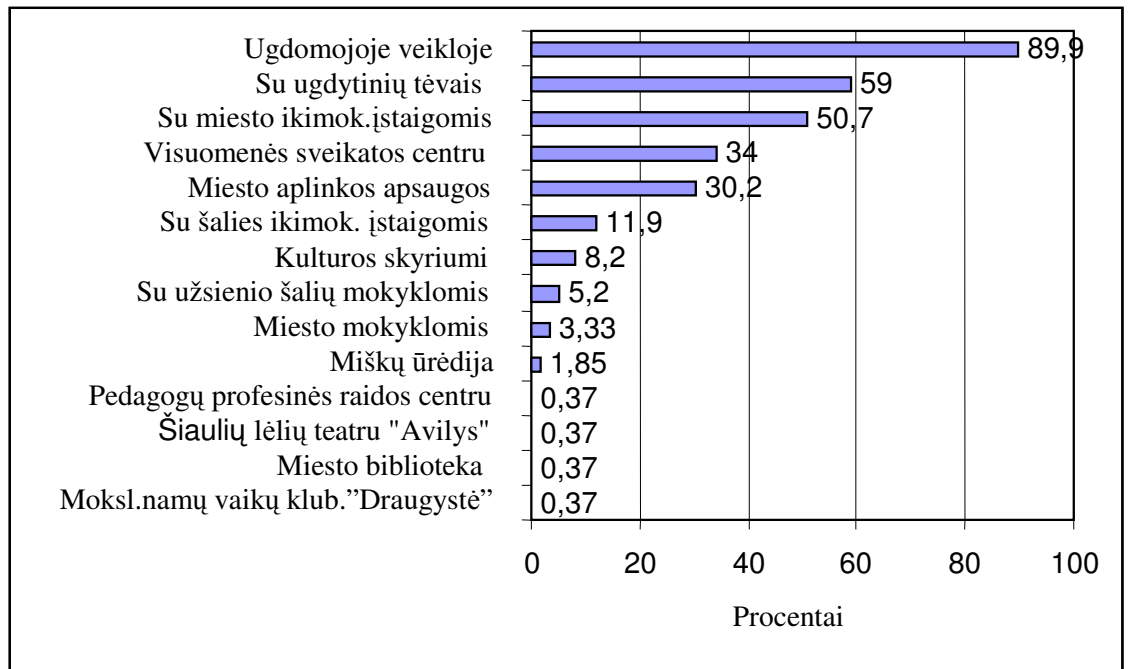
Pedagogų atvirumas ugdymo organizavimo naujovėms, gebėjimas organizuoti projektinę veiklą, gali priklausyti nuo to, ar respondentai per paskutinius metus dalyvavo kvalifikaciniuose renginiuose.

8 pav. Pedagogų dalyvavimas kvalifikacijos kėlimo seminaruose (N=268)

8 paveiksle matyti, kad daugiausia respondentai gilina si į specialybės naujoves. Dažniausiai pedagogai tobulino savo kvalifikaciją dalyvaudami dalykiniuose metodiniuose seminaruose – 84,7 proc. Aktualūs buvo kompiuterinio raštingumo seminarai (44,7 proc.), psichologijos, konfliktų valdymo (42,2 proc.) Projektų rengimo ir įgyvendinimo seminaruose dalyvavo 42 proc. pedagogų. Šios sritys aktualiausios respondentams dėl jų darbo specifikos. Mažiausiai dėmesio per pastaruosius trejus metus respondantai nurodė skyrę personalo valdymo ir užsienio kalbos seminarams. Tačiau šie seminarai buvo populiariausi vadovų tarpe.

Kur ir koku aktyvumu projektų metodą respondantai taiko galime matyti pažvelgę į 9 paveikslą.

9 pav. Projektų metodo taikymas (N=268)

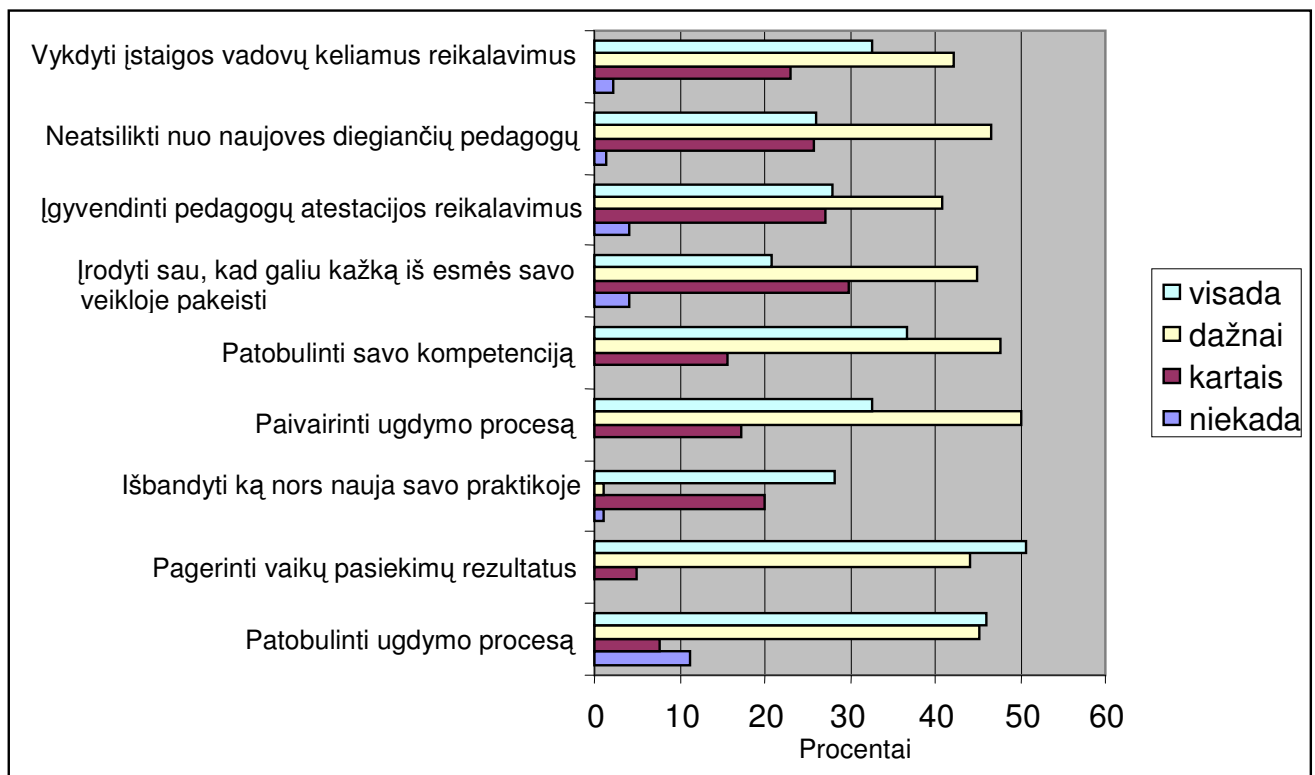
Dažniausiai projektų metodas kaip aktyvus ugdymo metodas, ikimokyklinėse įstaigose taikomas ugdomojoje veikloje (89,9 proc.) ir bendradarbiavimui su ugdytinių tėvais (59 proc.) bei kitomis miesto ikimokyklinėmis įstaigomis (50,7 proc.). Gana populiarus projektinis bendradarbiavimas su Šiaulių miesto savivaldybės sveikatos centru (34 proc.) ir aplinkosaugos skyriumi (30,2 proc.). 14 respondentų (5,2 proc.) nurodo, kad bendradarbiauja su užsienio šalių pedagogais.

3. ŠIAULIŲ MIESTO IKIMOKYKLINIŲ ĮSTAIGŲ PEDAGOGŲ NUOSTATŲ Į PROJEKTINĘ VEIKLĄ TYRIMO REZULTATAI

3.1. Svarbiausi tikslai, skatinantys ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogus imtis peojektinės veiklos

Tikslas yra pedagogo veiklos esminis veiksnys, nukreipiantis jo darbą rezultatų siekiui. Kadangi didžioji dalis ikimokyklinių įstaigų pedagogų dalyvauja projektinėje veikloje, pirmaisiais tyrimo klausimais buvo siekiama išsiaiškinti svarbiausius tyrimo dalyvių tikslus, kurių jie siekia dalyvaudami projektinėje veikloje.

Tyrime dalyvavusiems pedagogams svarbiausi siekiami tikslai yra pagerinti vaikų pasiekimų rezultatus, patobulinti ugdymo procesą, tobulinti savo kompetenciją (žr. 10 paveikslą). Mažiausiai svarbus siektinas tikslas įrodyti, kad gali kažką iš esmės savo veikloje pakeisti.

10 pav. Siekiamų tikslų svarbumas (N=268)

Tie tikslai, kuriuos renkantys respondentų nuomonės aritmetinis vidurkis buvo santykinai didžiausias (3,45), o standartinis nuokrypis – santykinai mažiausias (0,61), buvo laikomi ir vertinami, kaip vieningiausiai pasirinkti siekiami tikslai. Pedagogų nuomonės reitingas pateiktas 9 lentelėje.

9 lentelė

**Respondentų nuomonės, pasirenkant dalyvavimo projektinėje veikloje
siekiamus tikslus rezultatai**

Siekiami tikslai	Vidurkis	SD	Moda
Pagerinti vaikų pasiekimų rezultatus	3,45	0,61	4
Dalyvaudama projektinėje veikloje siekiu patobulinti ugdymo procesą	3,36	0,67	4
Patobulinti savo kompetenciją	3,21	0,69	3
Paivairinti ugdymo procesą	3,15	0,7	3
Išbandyti ką nors nauja savo praktikoje	3,06	0,72	3
Neatsilikti nuo naujovės diegiančiu pedagogų	2,97	0,76	3
Įrodyti sau, kad galiu kažką iš esmės savo veikloje pakeisti	2,83	0,8	3
Vykdyti įstaigos vadovų keliamus reikalavimus	3,05	0,8	3
Igyvendinti pedagogų atestacijos nuostatų reikalavimus	2,93	0,84	3

Pastaba. Moda: 1 — niekada, 2 — kartais, 3 — dažnai, 4 — visada

Ikimokyklinių įstaigų pedagogai vieningiausiai rinkosi tokius tikslus, kaip pagerinti vaikų pasiekimų rezultatus (95 proc.), patobulinti ugdymo procesą (91 proc.), tobulinti savo kompetenciją (84 proc.), paivairinti ugdymo procesą (82 proc.), savo praktikoje išbandyti ką nors nauja (77 proc.). Mažiausiai siektinas pedagogų tikslas – įgyvendinti pedagogų atestacijos nuostatų reikalavimus, vykdyti įstaigos vadovų reikalavimus.

Atlikus faktoriinę analizę respondentams pateikti teiginiai susigrupavo į du faktorius (žr. 10 lentelę). Vienas iš rodiklių, parodantis, kiek kintamieji tinka faktorinei analizei, yra Kaizerio-Mejerio-Olkinio (KMO) matas. Kuo šio koeficiento reikšmė artimesnė vienetui, tuo labiau matrica tinkama faktorinei analizei. Esant $KMO < 0,5$, faktoriinė analizė nepriimtina (Čekanavičius, Murauskas, 2002). Šiuo atveju $KMO = 0,87$, vadinasi kintamųjų matrica faktorinei analizei gerai tinka. Faktoriuose kintamieji susigrupavo prasmingai.

**Respondentų nuomonė, pasirenkant dalyvavimo projektinėje veikloje
siekiamus tikslus. Faktorinės analizės rezultatai**

Faktoriaus numeris	Teiginių formuluočių	Faktoriaus svorių reikšmės
F1	Išbandyti ką nors nauja savo praktikoje	0,78
	Paivairinti ugdymo procesą	0,76
	Patobulinti ugdymo procesą	0,73
	Pagerinti vaikų pasiekimų rezultatus	0,73
	Patobulinti savo kompetenciją	0,63
	Įrodyti sau, kad galiu kažką iš esmės savo veikloje pakeisti	0,62
F2	Vykdyti įstaigos vadovų keliamus reikalavimus	0,84
	Neatsilikti nuo naujovės diegiančiu pedagogų	0,73
	Igyvendinti pedagogų atestacijos nuostatų reikalavimus	0,70

Pirmasis faktorius parodo pedagogo projektinės veiklos tikslus, atspindinčius jo vidinį siekį tobulinti esamą padėtį. Jis paaiškina 46,9 proc. visų kintamųjų sklaidos.

Antrasis faktorius, paaiškinantis 13,1 proc. sklaidos, įvardija pedagogo projektinės veiklos tikslus, kuriuos įgyvendinti skatina išorinė aplinka.

Iš faktorinės analizės (Čekanavicius, Murauskas, 2002) yra žinoma, kad pirmasis faktorius paaiškina didžiausią nuošimtį į faktorinį modelį įtrauktų kintamųjų bendrosios sklaidos, interpretacijos požiūriu jis yra pats svarbiausias. Taigi pirmajame faktoriuje susibūrę teiginiai rodo, kad Šiaulių miesto ikimokyklinių įstaigų pedagogams svarbiausi projektinės veiklos tikslai, atspindintys jo vidinį siekį tobulinti esamą padėtį.

Apdorojant anketos duomenis buvo išsiaiškinta kokių tikslų pedagogai siekia dalyvaudami projektinėje veikloje skirtingais amžiaus tarpsniais. Pedagogams iki 25 metų svarbiausias tikslas patobulinti savo kompetenciją (65 proc.). 26-30 metų (69 proc.) ir 31-40 metų (44,6 proc.) 41-50 metų (48,8 proc) siekia pagerinti vaikų pasiekimus. Šie siekiami tikslai atspindi pedagogo vidinį siekį tobulėti. 51-60 metų (54,4 proc.) ir virš 60 metų (71 proc.) pedagogai daugiau orientuoti išorinės aplinkos reikalavimų įgyvendinimui. Jų pagrindinis tikslas — vykdyti įstaigos vadovų reikalavimus.

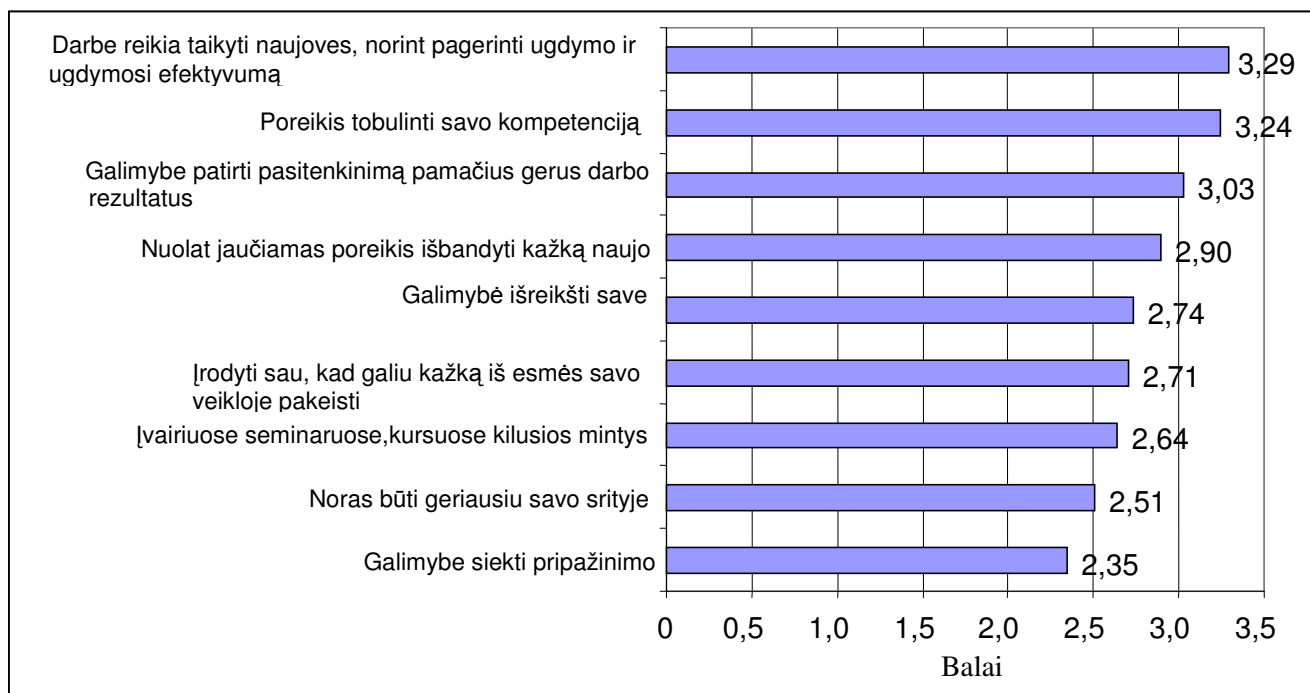
Apklausoje rezultatai rodo, kad *pedagogo dalyvavimo projektinėje veikloje tikslai yra orientuoti į mokymo patobulinimą, naujų dalykų išbandymą praktikoje, pedagogo kompetencijos patobulinimą,*

nusistovėjusios padėties pagerinimą. Vyresnio amžiaus pedagogai siekia įgyvendinti įstaigos vadovų reikalavimus.

3.2. Svarbiausi motyvai skatinantys ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogus imtis projektinės veiklos

Pedagogo projektinės veiklos tikslai susiję su pedagogus dalyvuti šioje veikloje skatinančiais motyvais, todėl, vienas anketos klausimų blokas buvo skirtas šiems motyvams išsiaiškinti. Respondentams siūlomus teiginius buvo galima sugrupuoti į dvi grupes — išorinius ir vidinius skatinančius motyvus.

11 paveiksle pateikta respondentų nuomonė, renkantis jiems būdingus vidinius motyvus, kurie skatina imtis projektinės veiklos.

11 pav. Pedagogo vidiniai motyvai, skatinantys imtis projektinės veiklos

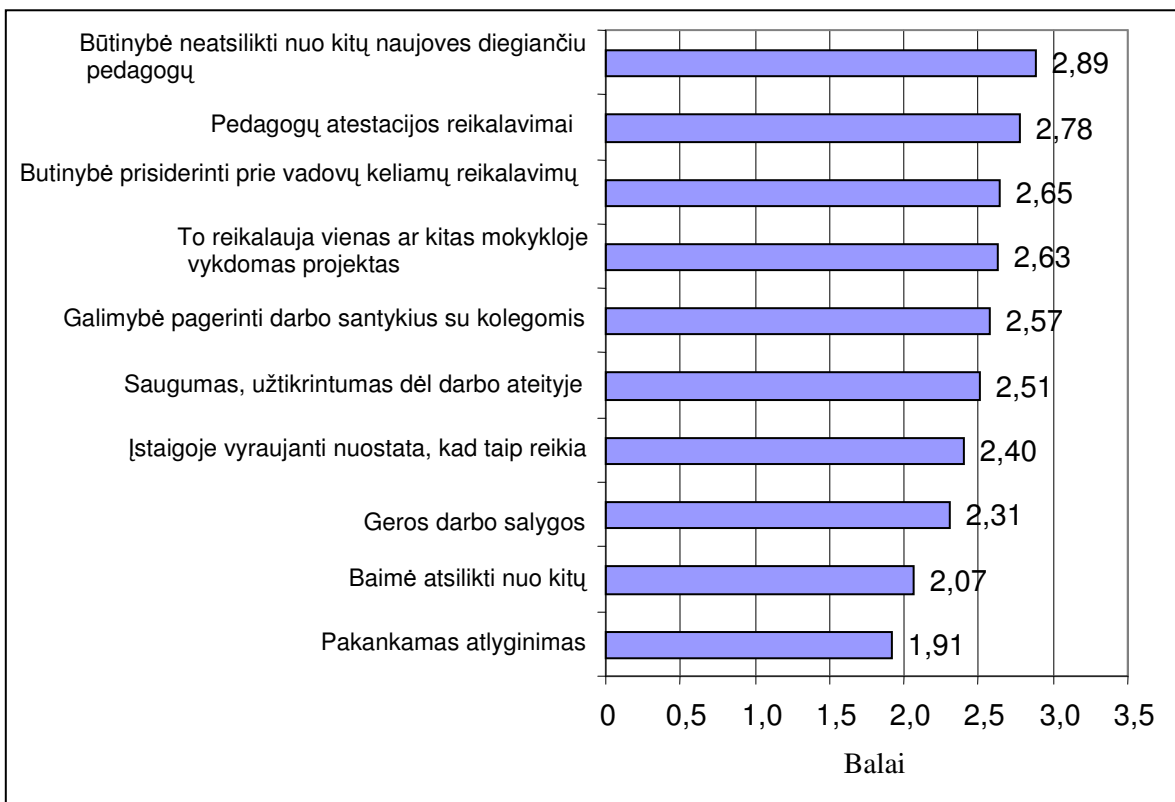

Pedagogai svarbiausiais renkasi tokius motyvus, kaip darbe reikia taikyti naujoves ugdymo proceso pagerinimui (85 proc.), savo kvalifikacijos tobulinimo (80 proc.). Tai itin svarbūs motyvatoriai, šalia kurių kiti motyvai turi žymiai silpnesnį poveikį. Svarbūs motyvuojantys veiksniai pasitenkinimas pamačius gerus darbo rezultatus (75 proc.) ir nuolat jaučiamas poreikis išbandyti kažką naujo (70 proc). Vidurinę reitingo poziciją užima tokie motyvai, kaip galimybė išreikšti save (50 proc.), įrodyti sau, kad galima ką nors iš esmės pakeisti savo veikloje (50 proc). Kaip mažiausiai svarbius nurodo norą būti geriausiu savo srityje (49 proc.) bei galimybę siekti pripažinimo (42 proc.). Visi **aukščiausiai reitingą turintys motyvai orientuoti į ugdymo procesą, vaiką ir jo ugdymosi rezultatus, išreiškia pedagogo nuostatą atsinaujinti ir tobulėti.**

Apdorojant tyrimo duomenis buvo palygintos respondentų nuomonės renkantis vidinius skatinančius motyvus atsižvelgiant į respondento amžių. Respondentai iki 40 metų kaip svarbiausią motyvą, skatinantį dalyvauti projektinėje veikloje nurodo poreikį tobulinti savo kompetenciją, Respondentai, kurių amžius virš 40 metų svarbiausiu skatinančiu motyvu laiko savo darbe taikyti naujoves, norint pagerinti ugdymo efektyvumą. **Mažiausiai skatinančiu vidiniu motyvu abiejose amžiaus grupėse laikoma galimybė siekti pripažinimo.**

Tarp išorinę motyvaciją atspindinčių teiginių (žr. 12 paveikslą) labiausiai nepopuliarūs buvo pakankamas atlyginimas, baimė atsilikti nuo kitų, geros darbo sąlygos. Gana aukštą reitingą pasiekė pedagogų nuostata neatsilikti nuo kitų naujoves diegiančių pedagogų, pedagogų atestacijos reikalavimai. Aukštą reitingą pasiekė ir būtinybė prisiderinti prie įstaigos vadovų keliamų reikalavimų. Atsižvelgiant į tai, galima manyti kad Šiaulių ikimokyklinėse įstaigose populiarius vadovų spaudimas, skatinantis imtis projektinės veiklos.

Mažas atlyginimas vertinamas kaip nereikšmingas motyvatorius. Pasak A. Maslow darbo užmokestis svarbus motyvatorius, kai netenkinamas darbuotojų materialiniai poreikiai. Kadangi atlyginimo už darbą sistema susijusi su gyvybiniu žmogaus poreikių tenkinimu ir su pasiekimų įvertinimu ji turi didelę įtaką motyvacijai. Tačiau ikimokyklinės įstaigos yra finansuojamos iš savivaldybės biudžeto ir negali kontroliuoti mokamo atlyginimo ar jo kėlimo. Todėl manau, kad atlyginimas pedagogams negali būti svarbus motyvatorius. Daugumai pedagogų yra svarbesni motyvai susiję su pasiekimų įvertinimu (kvalifikacijos tobulinimu, ugdymo rezultatų gerinimu, noru būti geriausiu savo srityje).

12 pav. Pedagogo išoriniai motyvai, skatinantys imtis projektinės veiklos

Išorinę motyvaciją atspindintis teiginys „neatsilikti nuo kitų naujoves diegiančių pedagogų“ visose amžiaus grupėse buvo įvertintas aukščiausia vidutine reikšme 2,9. Jaunesni pedagogai (iki 40 m.) svarbiu motyvu laiko prisiderinimą prie vadovų keliamų reikalavimų bei pedagogų atestacijos reikalavimų vykdymą. Kaip nereikšmingus motyvus abi amžiaus grupės išskiria pakankamą atlyginimą, vyresni pedagogai — baimę atsilikti nuo kitų.

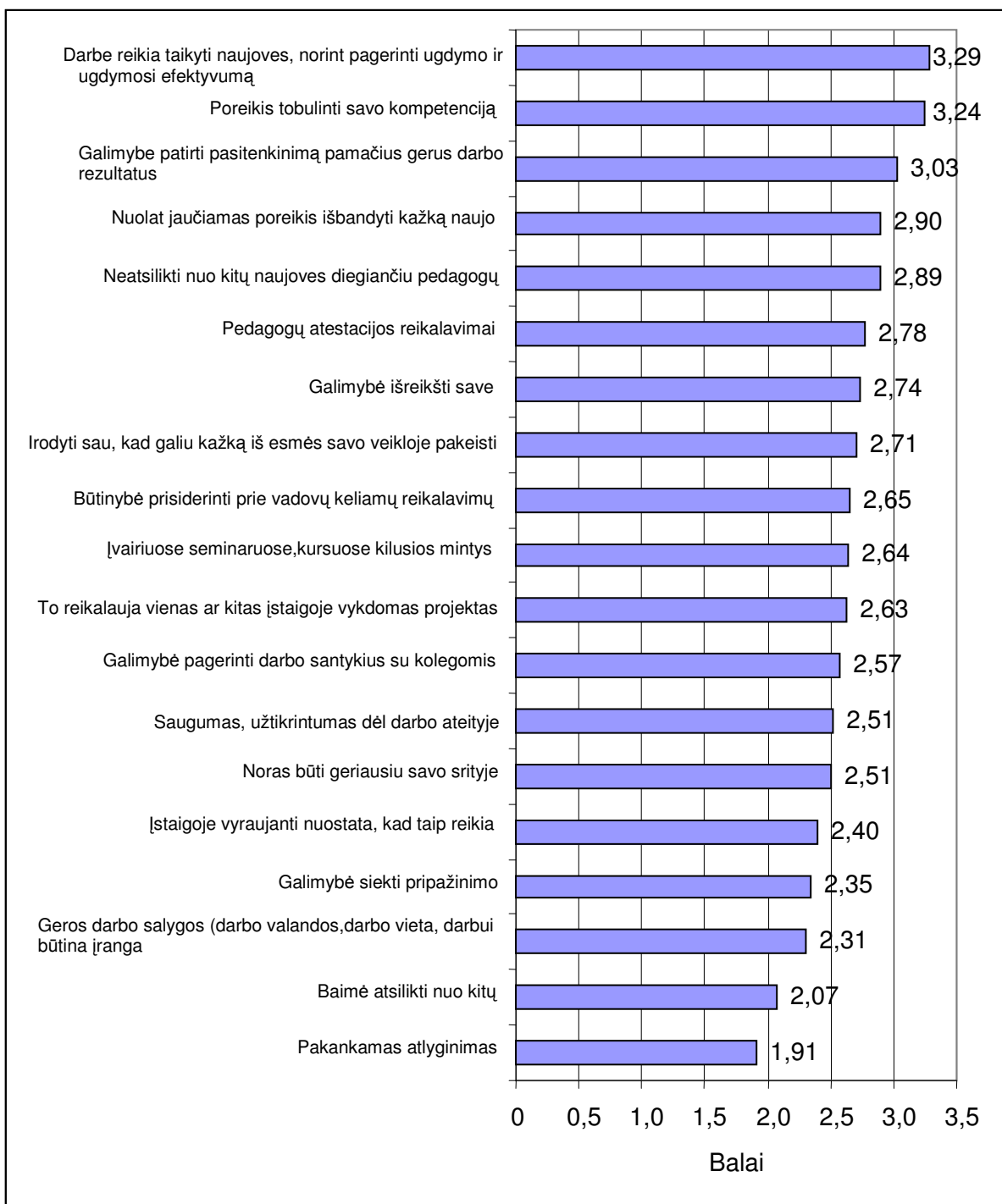
Kadangi, pedagogai skirtingais savo amžiaus tarpsniais motyvus skatinančius imtis projektinės veiklos vertina nevienodai vadinasi, **ikimokyklinė įstaiga kiekvienam savo pedagogui turi sukurti individualų motyvacijos „paketą“, atsižvelgdama į tai, ką darbuotojas labiausiai vertina.**

Gauti rezultatai (žr. 13 paveikslą) leidžia teigti, kad tyrime dalyvavusiems pedagogams aktuali F. Herzbergo „Dviejų veiksnių motyvacijos teorija“. Kaip svarbiausi nustatyti atsakomybės lygio (darbe reikia taikyti naujoves, norint pagerinti pasiekimų rezultatus), darbo esmės (pasitenkinimas pamačius gerus darbo rezultatus), tobulėjimo galimybės (poreikis tobulinti savo kompetenciją, poreikis išbandyti kažką naujo) skatinamieji veiksniai. Tokie veiksniai kaip uždarbis (pakankamas atlyginimas), darbo sąlygos (geros darbo sąlygos), darbuotojų tarpusavio santykiai (baimė atsilikti nuo kitų) neveikia

darbuotojų motyvacijos. Galima daryti išvadą, kad Šiaulių ikimokyklinėse ugdymo įstaigose vyrauja pasitenkinimo vykdomu projektiniu darbu atmosfera.

Apibendrinant pedagogus skatinančius imtis peojektinės veiklos motyvus matome, kad pedagogo projektinės veiklos tikslai ir motyvai susiję. Vieningiausiai pedagogai rinkosi tokius motyvus, kaip įvairiuose seminaruose kilusios mintys, savo darbe reikia taikyti naujoves norint paderinti ugdymo efektyvumą, galimybė išreikšti save, įrodyti sau, kad gali kažką savo veikloje pakeisti, poreikį tobulinti savo kvalifikaciją, galimybę patirti pasitenkinimą pamačius gerus darbo rezultatus, įrodyti sau, kad gali savo veikloje kažką iš esmės pakeisti (žr. 11 lentelę).

Vertinant šiuos reitingus galima matyti, kad vieni iš **svarbiausių pedagogams yra, naujų kompetencijų įsigijimo, gerų darbo rezultatų siekimo teiginiai. Šis pasirinkimas atspindi stiprią vidinę pedagogų motyvaciją. Išorinę motyvaciją atspindintys motyvai turi žemesnį vertinimo reitingą.** Pakankamas atlyginimas, geros darbo sąlygos, baimė atsilikti nuo kitų, įstaigoje vyraujanti nuostata, kad taip reikia nėra reikšmingi motyvatoriai organizuojant projektinę veiklą. Tačiau išorinė motyvacija, tokia kaip siekis neatsilikti nuo kitų naujoves diegiančių pedagogų, pedagogų atestacijos reikalavimų vykdymas, būtinybė prisiderinti prie vadovų keliamų reikalavimų, to reikalauja vienas ar kitas įstaigoje vykdomas projektas, turi aukštą vertinimo reitingą. Tai paskatina pedagogus įsitraukti į projektinę veiklą. Taigi išorinė motyvacija gali daryti ne tik neigiamą bet ir skatinantį poveikį pedagogo veiklai.

13 pav. Pedagogų nuomonė, renkantis jiems būdingus projektinės veiklos motyvus

Pedagogų nuomonės vertinant juos skatinančius motyvus dalyvauti projektinėje veikloje rezultatai

Teiginiai	Vidurkis	SD	Moda
Įvairiuose seminaruose kilusios mintys	2,64	0,72	3
Darbe reikia taikyti naujoves norint pagerinti ugdymo ir ugdymosi efektyvumą	3,29	0,73	3
Nuolat jaučiamas poreikis išbandyti kažką naujo	2,90	0,74	3
Dalyvauti projektinėje veikloje mane skatina galimybė išreikšti save	2,74	0,74	3
Įrodyti sau, kad galiu iš esmės savo veikloje kažką pakeisti	2,71	0,75	3
Poreikis tobulinti savo kompetenciją	3,24	0,75	4
Galimybė patirti pasitenkinimą, pamačius gerus darbo rezultatus	3,03	0,77	3
To reikalauja vienas ar kitas mokykloje vykdomas projektas	2,63	0,78	3
Neatsilikti nuo kitų naujoves diegiančių pedagogų	2,89	0,81	3
Baimė atsilikti nuo kitų	2,07	0,85	2
Pedagogų atestacijos reikalavimai	2,78	0,86	3
Noras būti geriausiu savo srityje	2,51	0,88	3
Įstaigoje vyraujanti nuostata, kad taip reikia	2,40	0,89	2
Galimybė siekti pripažinimo	2,35	0,89	2
Geros darbo sąlygos (darbo valandos, darbo vieta, darbui būtina įranga)	2,31	0,91	2
Galimybė pagerinti darbo santykius su kolegomis	2,57	0,92	2
Saugumas, užtikrintumas dėl darbo ateityje	2,51	0,92	3
Būtinybė prisiderinti prie vadovų keliamų reikalavimų	2,65	0,94	3
Pakankamas atlyginimas	1,91	0,95	1

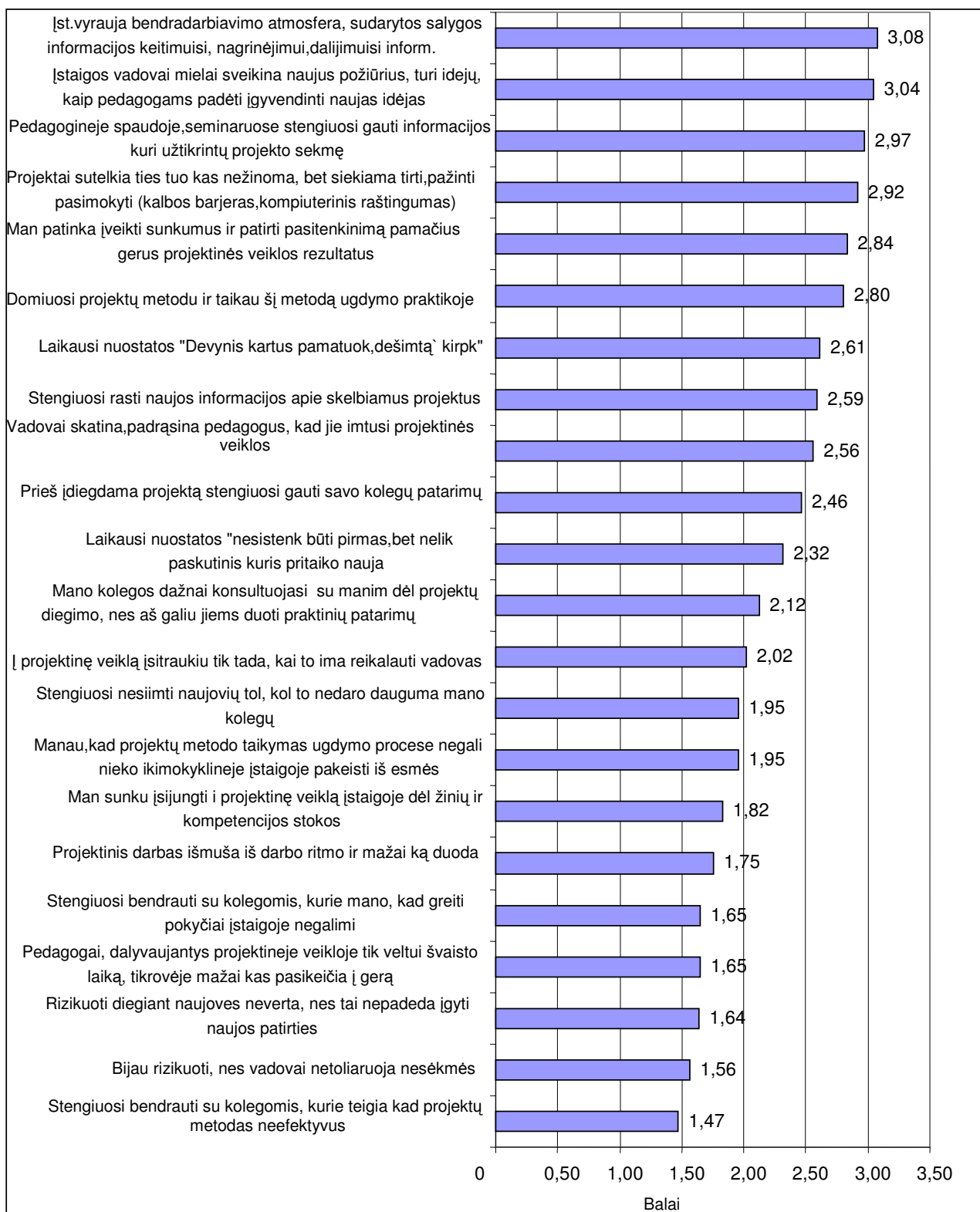
Pastaba. Moda: 1 — niekada, 2 — kartais, 3 — dažnai, 4 — visada.

3.2. Pedagogų nuostatos į projektinės veiklos organizavimą

Kalbant apie pedagogo dalyvavimą projektinėje veikloje svarbų vaidmenį vaidina jo kaip asmenybės nuostatos. Per nuostatas pedagogas užsiima vienokią ar kitokią poziciją projektinės veiklos atžvilgiu.

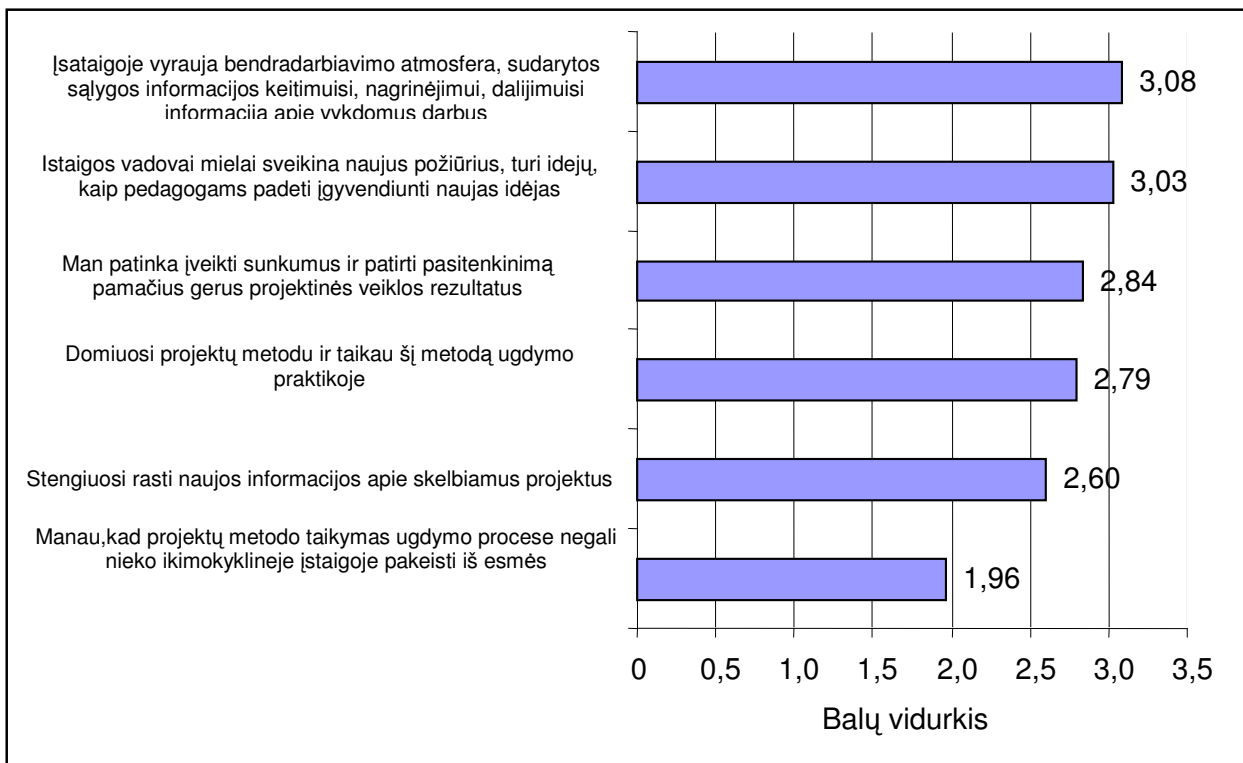
Kadangi didžioji respondentų dalis dalyvauja projektinėje veikloje siekėme išsiaiškinti jų nuostatas į projektinę veiklą. Anketoje buvo pateikti 22 nuostatų teiginiai (žiūr. 14 paveikslą)

Reitingo viršuje atsidūrė pedagogų nuostatos atspindinčios teigiamą požiūrį į projektų metodo taikymą. Tiriamieji kaip svarbiausią nurodo jų įstaigoje vyraujančią bendradarbiavimo atmosferą, teigia, kad įstaigoje sudarytos visos sąlygos informacijos keitimuisi, nagrinėjimui, dalijimuisi informacija apie vykdomus projektus. Kaip svarbus teiginys išskiriamas vadovų palaikymas. Pedagogai teigia, kad įstaigos vadovai dažnai sveikina projektinę veiklą, turi idėjų kaip pedagogams padėti įgyvendinti projekto tikslus. Kad užtikrintų projekto sėkmę tiriamieji nurodo, jog dažnai stengiasi gauti informacijos pedagoginėje spaudoje, dalyvaudami seminaruose. Vadovai dažnai skatina padrašina pedagogus, kad šie išbandytų projektų metodą ugdomojoje veikloje. Žemiausią reitingą turinčių nuostatų teiginiai buvo nepopuliarūs tarp pedagogų. Žemiausią reitingą pasiekė nuostata, kad bendraujama su kolegomis, kurie mano, kad projektinė veikla neefektyvi, respondentai retai bijo rizikuoti, nes vadovai netoliaruoja nesėkmės. Dauguma respondentų mano, kad diegti naujoves verta, nes tai padeda įgyti naujos patirties ir kad tai nėra veltui švaistomas laikas.

14 pav. Respondentų nuomonės pasiskirstymas pagal nuostatas į projektinės veiklos organizavimą

Vadovaujantis M. Rogers (1995) pateikta nuostatų klasifikacija, anketoje pateiktus teiginius suskirstėme į atskirus blokus, kurie atspindi pedagogų nuostatas pagal tai kaip jie teigiamai žvelgia į projektinę veiklą.

15 pav. Respondentų nuostatos atspindinčios pedagogų novatorių nuostatas

15 paveiksle pateiktas respondentų nuostatos atspindinčios pedagogų novatorių nuostatas. Šios nuostatos bendrame teiginių sąrašė užima aukščiausią poziciją, išskyrus nuostatą turinčią 1,9 balų vidurkį.

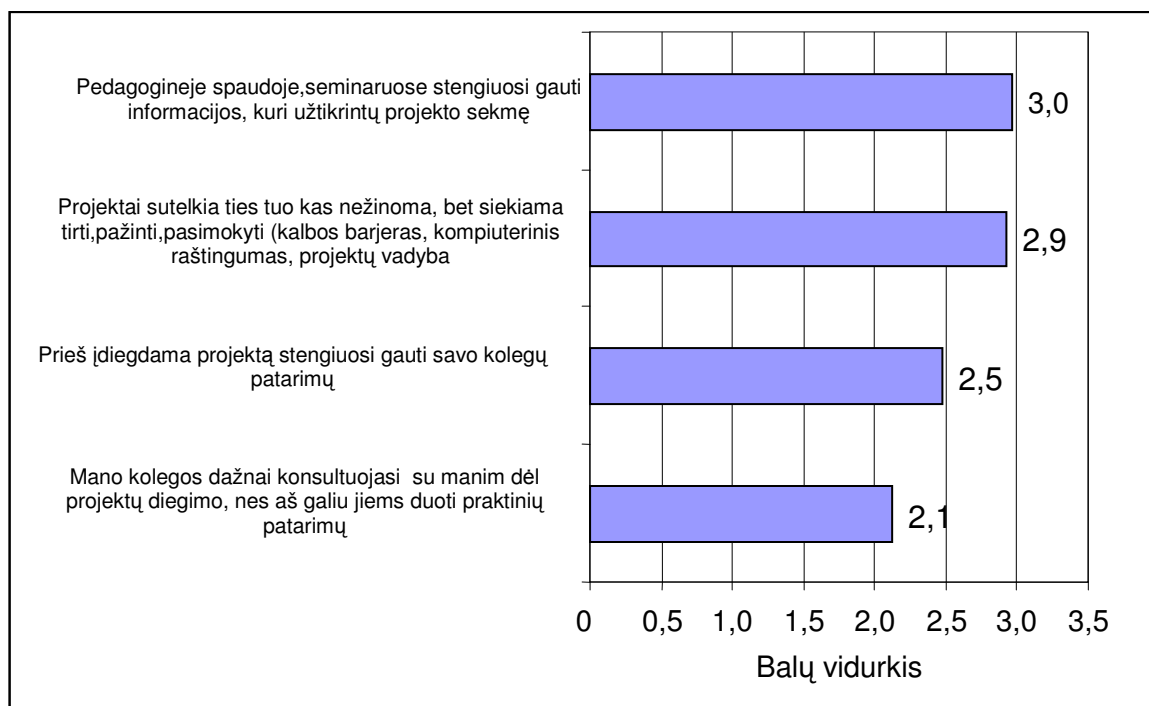
Pedagogai nurodo, kad domisi projektų metodu (65 proc.) ir taiko jį savo ugdymo praktikoje. Tiriamieji (70 proc.) kaip svarbiausią nuostatą nurodo jų įstaigoje vyraujančią bendradarbiavimo atmosferą, teigia, kad įstaigoje sudarytos visos sąlygos informacijos keitimuisi, nagrinėjimui, dalijimuisi informacija apie vykdomus projektus. Toks bendradarbiavimas leidžia spręsti kilusias problemas, bendrauti su kolegomis, teikia galimybių organizaciniam mokymuisi. Kaip svarbus teiginys išskiriamas vadovų palaikymas. 34 proc. pedagogų teigia, kad įstaigos vadovai visada, 36 proc., kad dažnai, sveikina projektinę veiklą, turi idėjų kaip pedagogams padėti įgyvendinti projekto tikslus. 18,7 proc. pedagogų teigia, kad visada, 49,8 proc. — dažnai galima susidoroti su sunkumais

lydinčiais projektinės veiklos organizavimą ir patiria pasitenkinimą pamatę gerus darbo rezultatus. Didžioji tyrime dalyvavusių pedagogų dalis (visada – 11,2 proc., dažnai – 41,7 proc.) ne tik patys kuria projektus, bet ir ieško naujos informacijos apie skelbiamus projektus spaudoje. Žemiausią reitingo vietą užima nuostata, kad projektų metodo taikymas ugdymo procese negali nieko ugdymo įstaigoje pakeisti iš esmės. Minėtą nuostatą teigiamiausiai vertina respondentai kurių amžius virš 60 metų, turintys virš 20 metų pedagoginio darbo stažą ir vyresniojo mokytojo kvalifikacinę kategoriją. Kitų nuostatų, apdorojant respondentų atsakymus atsižvelgiant į jų amžiaus tarpsnius, kvalifikacinę kategoriją, pedagoginio darbo stažą, balų vidurkis beveik visai nesiskiria.

Kadangi respondentų nuostatos, atspindinčios pedagogų novatorių nuostatas, užima aukščiausią poziciją nuostatų reitingo sąrašė, galima teigti, kad kad Šiaulių ikimokyklinėse ugdymo įstaigose dirba aktyvūs projektinės veiklos diegėjai, kurie pajėgūs susidoroti su didžiausiais sunkumais, neaiškiais užduotimis, visada pasiruošę priimti pasitaikančias kliūtis, kai naujos idėjos nepavyksta įgyvendinti.

16 paveiksle pateiktas respondentų nuostatos atspindinčios ankstyvųjų diegėjų nuostatas. Šios srities teiginiai užima aukščiausią ir vidurinę pozicijas bendrame nuostatų teiginių sąrašė.

16 pav. Respondentų nuostatos atspindinčios ankstyvųjų diegėjų nuostatas

Respondentai teigia, kad projektas (visada — 24 proc., dažnai — 47 proc.) sutelikia ties tuo kas nežinoma, bet stengiamasi patirti, sužinoti. Tai rodo domėjimasis užsienio kalbos seminarais (16 proc.), nemažai pedagogų įgijo kompiuterinio raštingumo kursų pažymėjimą (45 proc), didelė dalis pedagogų dalyvauja projektų vadybos seminaruose (41 proc). Dauguma tyrime dalyvavusių pedagogų (70 proc.) teigia, kad įstaigoje vyrauja bendradarbiavimo atmosfera. Pažvelgus į tyrimo rezultatus matome, kad 45 proc. pedagogų prieš įdiegdami projektą stengiasi gauti savo kolegų patarimų ir 22 proc. teigia, kad patys konsultuoja savo kolegas, 70 proc. respondentų pedagoginėje spaudoje, seminaruose stengiasi rasti informacijos, kuri užtikrintų projekto sėkmę. Galime daryti išvadą, **tyrime dalyvavusieji respondentai mano, kad projektinei veiklai būtinas geras pasiruošimas, reikalingos žinios ir informacija, daugiau kaip pusė respondentų stengiasi gauti savo kolegų patarimų, tačiau tik penktadalis mano, kad turi pakankamai žinių, kad konsultuotų kitus.** Ankstyvųjų diegėjų nuostatas atliepiantys pedagogai mano, kad projektinė veikla reikalauja gero pasiruošimo. Todėl dažnai bendraudami su kolegomis pedagoginėje spaudoje, seminaruose ieško informacijos, kuri užtikrintų projekto sėkmę.

Pastebėta, kad 26-30 metų pedagogai ir pedagogai turintys eksperto kvalifikacinę kategoriją dažniau nei kiti yra įsitikinę, kad darbas projektų metodu skatina pažinti, pasimokyti, t.y. tobulinti savo kvalifikaciją. Minėti respondentai dažniau nei kiti stengiasi gauti informacijos, kuri užtikrintų projekto sėkmę. Mažiausiai patarimų iš savo kolegų projektų organizavimo klausimais stengiasi gauti pedagogai kurių amžius virš 60 metų ir eksperto kvalifikacinę kategoriją turintys pedagogai. Galima daryti prielaidą, kad pirmieji tai daro todėl, kad mano jog projektų metodas negali nieko ikimokyklinėje įstaigoje iš esmės pakeisti, o antriesiems patinka patiems įveikti sunkumus.

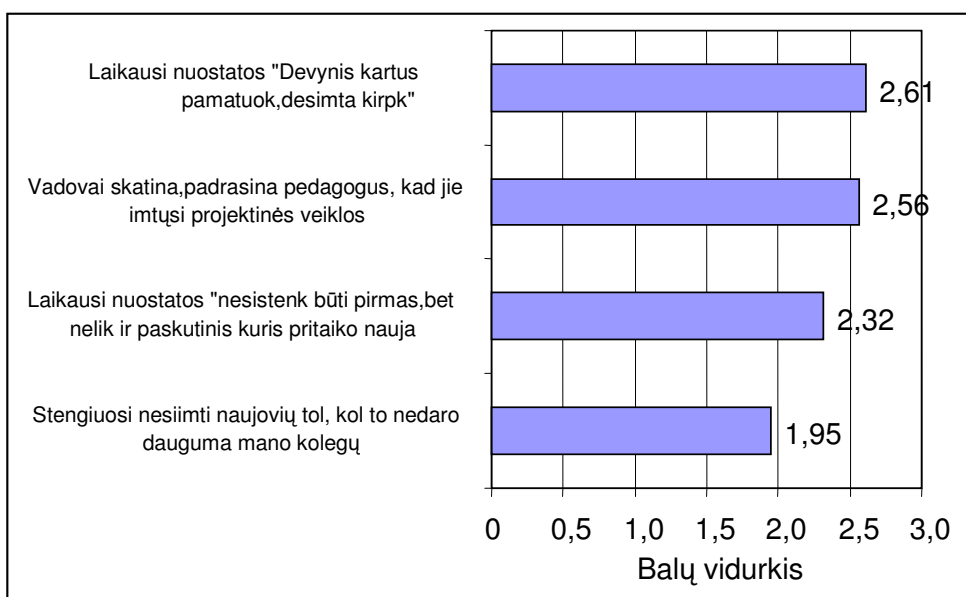
Nuostatai kad „mano kolegos dažnai konsultuojasi su manimi dėl projektų diegimo, nes aš galiu duoti naudingų patarimų“ daugiausia pritaria metodininko kvalifikaciją turintys pedagogai. Mažiausiai konsultuojamasi su pedagogais, kurių amžius iki 25 metų ir turinčiais iki 5 metų pedagoginį darbo stažą.

Ankstyvųjų diegėjų nuostatas atliepiantys pedagogai yra komunikabilūs pedagogai, klauso patarimų, stengiasi gauti įvairios informacijos apie inovacijas. Įvertinę kolegų ar savo darbą jie mano, kad turi pasidalinti patirtimi, informacija ir žiniomis apie projekto įgyvendinimą su kitais. Tai patvirtina mūsų tyrimo rezultatai ir galima teigti (remiantis nuostatas atspindinčiais balų vidurkiais), kad **ankstyvųjų diegėjų nuostatos pasireiškia tarp Šiaulių miesto ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogų.**

Ankstyvosios daugumos tipo nuostatas atspindintys pedagogai (žiūr. 17 paveikslą), kaip teigia apklausos rezultatai, ilgai galvoja prieš imdamiesi projektinės veiklos arba iš anksto apgalvoja savo

ketinimus, bet retai imasi iniciatyvos ar vadovavimo. Visada šios nuostatos („devynis kartus pamatuok, dešimtą kirpk“) laikosi 18,0 proc. respondentų, dažnai — 32 proc. Šio tipo pedagogams svarbus vadovų palaikymas, padrąšinimas (47,0 proc.).

Labiausiai ankstyvosios daugumos tipui būdinga nuostata „nebūk pirmas ir paskutinis pritaikantis nauja“ M. Rogers (1995). Renkantis teiginį „laikaisi nuostatos „nesistenk būti pirmas, bet ir nelik paskutinis, kuris pritaiko nauja“, jam pritarė 44,0 proc. respondentų. Niekada šios nuostatos nesilaiko 21 proc. respondentų, kartais laikosi – 35 proc. Žemiausią reitingo vietą užima pedagogų nuostata nesiimti projektinės veiklos tol, kol to nedaro dauguma kolegų. Tik 22 proc. pedagogų teigia, kad visada arba dažnai laikosi šios nuostatos.

17 pav. Respondentų nuostatos atspindinčios ankstyvosios daugumos nuostatas

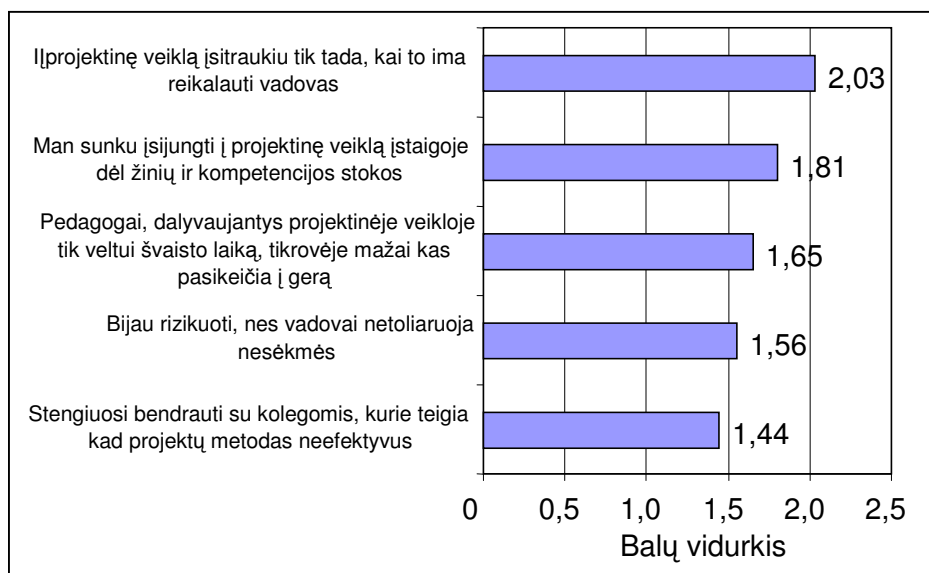
Vertinant respondentų nuostatas pagal demografinius duomenis pastebima, kad visi respondentai, išskyrus turinčius eksperto kvalifikacinę kategoriją, dažnai laikosi nuostatos „devynis kartus pamatuok, dešimtą kirpk“. Tarp respondentų, kurių amžius virš 51 metų ir iki 25 metų ir turinčių virš 20 ir iki 5 metų pedagoginio darbo stažą, nuostata „nesistenk būti pirmas, bet ir nelik paskutinis, kuris pritaiko nauja“ turi didžiausią populiarumą. Pedagogai turintys eksperto kvalifikacinę kategoriją minėtos nuostatos paiso mažiausiai.

Žemiausią reitingo vietą užimančios nuostatos netaikyti projektų metodo, kol tai nedaro dauguma kolegų daugiausia laikosi pedagogai, kurių amžius virš 60 metų, turintys virš 20 metų pedagoginio

darbo stažą ir vyresniojo mokytojo kvalifikacinę kategoriją. Niekada šios nuostatos nesilaiko 26-30 metų amžiaus pedagogai bei pedagogai turintys metodininko ir eksperto kvalifikacinę kategoriją.

Apibendrinant ankstyvosios daugumos tipo nuostatas (atsižvelgiant į balų vidurkius), galime teigti jog Šiaulių miesto ikimokyklinių įstaigų pedagogai tik kartais laikosi šių nuostatų.

18 paveiksle pateikti teiginiai atspindi vėlyvajai daugumai būdingas nuostatas. Šio tipo pedagogai į projektinę veiklą žvelgia gana skeptiškai (teigiama mokslinėje literatūroje). Aukščiausią reitingą pasiekia pedagogų nuostata į projektinę veiklą įsitraukti tik tada, kai pradeda reikalauti vadovai (27 proc.). 73 proc. respondentų teigia, kad nelaukia vadovų reikalavimų ir taiko projektų metodą savo iniciatyva. Labiausiai ši nuostata paplitusi tarp pedagogų kurių amžius virš 60 metų, turinčių virš 20 metų pedagoginio darbo stažą ir vyresniojo mokytojo kvalifikacinę kategoriją. Nelaukdami vadovų reikalavimų projektinę veiklą organizuoja metodininko ir eksperto kvalifikacinę kategoriją turintys pedagogai.

18 pav. Respondentų nuostatos atspindinčios vėlyvosios daugumos nuostatas

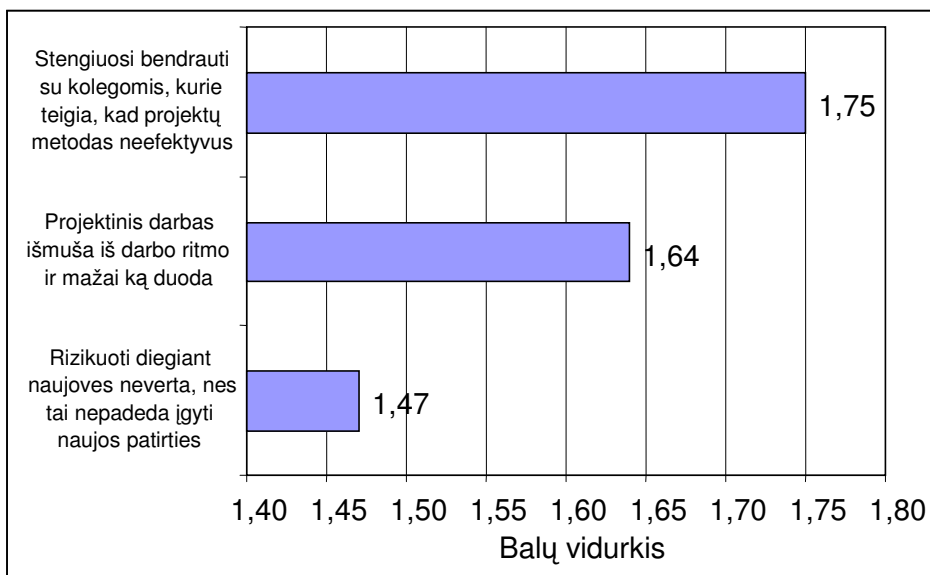
Nuostata, kad sunku įsijungti į projektinę veiklą dėl žinių ir kompetencijos stokos vadovaujasi tik 12,3 proc. respondentų. Didžioji dalis tyrimųjų mano, kad turi pakankamai žinių ir kompetencijos projektinės veiklos organizavimui — 87,7 proc. Sunkiausia įsijungti į projektinę veiklą dėl žinių ir kompetencijos stokos pedagogams, kurių amžius iki 25 metų, turintiems iki 5 metų pedagoginį darbo stažą ir auklėtojo kvalifikacinę kategoriją. Daugiausiai žinių turi 26-50 metų pedagogai turintys metodininko kvalifikacinę kategoriją.

M. Rogers (1995) teigia, kad vėlyvosios daugumos tipo pedagogai stengiasi bendrauti su kolegomis, kurie mano, kad greiti pokyčiai įstaigoje negalimi. Mūsų apklausos rezultatai teigia, kad tik 13,0 proc. respondentų laikosi šios nuostatos.

Nuostatą, kad dalyvavimas projektuose tai tik veltui švaistomas laikas palaiko 11,0 proc. tiriamųjų. Niekada taip nemano pedagogai iki 25 metų amžiaus ir pedagogai turintys eksperto ir metodininko kvalifikacinę kategoriją. Labiausiai šią nuostatą palaiko turintys daugiau kaip 51-erius metus pedagogai.

Žemiausią reitingą šiame nuostatų bloke ir prieš paskutinę bendramė užima pedagogų baimė rizikuoti diegiant projektų metodą. Šios nuostatos laikosi 12 proc. respondentų. Šia nuostata vadovaujasi jauni iki 25 metų amžiaus pedagogai, turintys iki 5 metų darbo stažą ir auklėtojo kvalifikacinę kategoriją. Tai paaiškina jų darbo patirties stoka. Tyrimo rezultatai patvirtina, tai, kad vadovai sveikina, palaiko ir skatina naujas pedagogų idėjas.

Pedagogai atspindintys vėlyvosios daugumos nuostatas artimi skeptikams. Veiklos nesiima tol, kol nėra būtinumo, t.y. kol to nedaro dauguma pedagogų arba kol nėra didelio vadovų spaudimo. Jie nėra įsitikinę projektinės veiklos būtinumu. Bendruomenės narių spaudimas yra būtina vėlyvųjų diegėjų motyvacija. Galime teigti, kad tyrime dalyvavę pedagogai retai atspindi šio tipo novacijų diegėjų nuostatas.

19 pav. Respondentų nuostatos atspindinčios atsiliekančiųjų nuostatas

Apibendrinant „atsiliekančiųjų“ nuostatas (žr. 19 paveikslą) galime teigti, kad jos svetimos respondentų projektinėje veikloje. 40 proc. pedagogų mano, kad projektinis darbas „niekada“ ir 47

proc., kad projektinis darbas kartais išmuša iš darbo ritmo ir mažai ką duoda. 93 proc. pedagogų stengiasi nebendrauti su kolegomis, kurie mano, kad greitai pokyčiai taikant projektų metodą įstaigoje negalimi. 90 proc. įsitikinę, kad verta diegti naujoves, nes tai padeda įgyti naujos patirties.

Atsiliekančiųjų nuostatomis daugiausia pritaria pedagogai, kurių amžius virš 60 metų, turintys metodinio kvalifikacinę kategoriją ir daugiau kaip 20 metų pedagoginio darbo stažo.

Pažvelgus į 12 lentelės duomenis galima teigti, kad pedagogai dažnai domisi projektų metodu ir taiko jį savo ugdymo praktikoje. Kartais jiems sunku įsijungti į projektinę veiklą dėl žinių ir kompetencijos stokos, kartais galvoja, kad projektinis darbas išmuša iš darbo ritmo. Tačiau nemano, kad projektinė veikla tik veltui švaistomas laikas ir nepalaiko kolegų nuostatos, kad projektų metodas neefektyvus. Tai vieningiausiai pasirinktos respondentams būdingos nuostatos į projektinę veiklą.

12 Lentelė

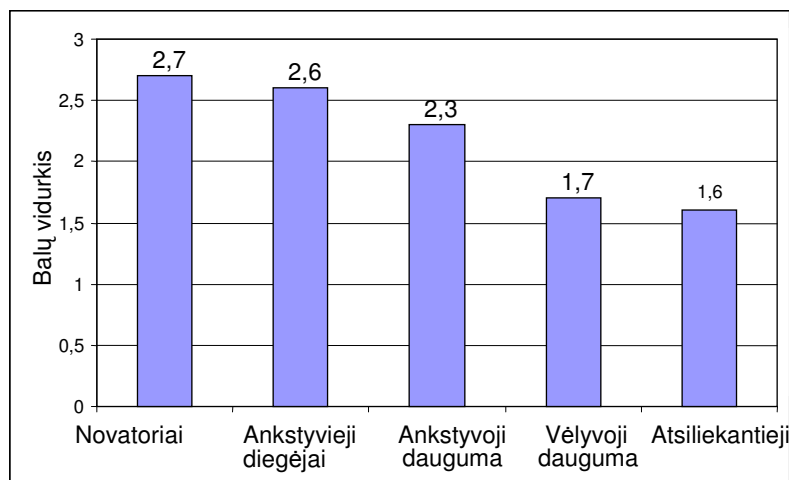
Pedagogų nuomonė atspindinti nuostatas į projektinę veiklą.

Nuostatos į projektinę veiklą	Vidurkis	SD	Moda
Stengiuosi bendrauti su kolegomis, kurie teigia kad projektų metodas neefektyvus	1,44	0,65	1
Man sunku įsijungti į projektinę veiklą įstaigoje dėl žinių ir kompetencijos stokos	1,81	0,69	2
Domiuosi projektų metodu ir taikau šį metodą ugdymo praktikoje	2,79	0,69	3
Projektinis darbas išmuša iš darbo ritmo ir mažai ką duoda	1,73	0,71	2
Pedagogai, dalyvaujantys projektinėje veikloje tik veltui švaisto laiką, tikrovėje mažai kas pasikeičia į gera	1,65	0,72	1
Rizikuoti diegiant naujoves neverta, nes tai nepadeda įgyti naujos patirties	1,62	0,72	1
Stengiuosi bendrauti su kolegomis, kurie mano, kad greitai pokyčiai įstaigoje negalimi	1,64	0,73	1
Bijau rizikuoti, nes vadovai netoliaruoja nesėkmės	1,56	0,74	1
Man patinka įveikti sunkumus ir patirti pasitenkinimą pamačius gerus projektinės veiklos rezultatus	2,84	0,76	3
Stengiuosi rasti naujos informacijos apie skelbiamus projektus	2,60	0,76	3
Projektai sutelkia ties tuo kas nežinoma, bet siekiama tirti, pažinti, pasimokyti (kalbos barjeras, kompiuterinis raštingumas, projektų vadyba)	2,92	0,77	3
Mano kolegos dažnai konsultuojasi su manim dėl projektų diegimo, nes aš galiu jiems duoti praktinių patarimų	2,13	0,80	2
Manau, kad projektų metodo taikymas ugdymo procese negali nieko ikimokyklinėje įstaigoje pakeisti iš esmės	1,96	0,81	2
Stengiuosi nesiimti naujovių tol, kol to nedaro dauguma mano kolegų	1,95	0,82	2
Į projektinę veiklą įsitraukiu tik tada, kai to ima reikalauti vadovas	2,03	0,83	2
Įstaigos vadovai mielai sveikina naujus požiūrius, turi idejų, kaip	3,03	0,83	3

Nuostatos į projektinę veiklą	Vidurkis	SD	Moda
pedagogams padėti įgyvendinti naujas idėjas			
Pedagoginėje spaudoje,seminaruose stengiuosi gauti informacijos, kuri užtikrintų projekto sėkmę	2,96	0,83	3
Prieš įdiegdama projektą stengiuosi gauti savo kolegų patarimų	2,47	0,83	2
Laikausi nuostatos "Devynis kartus pamatuok,dešimtą kirpk"	2,62	0,83	2
Įstaigoje vyrauja bendradarbiavimo atmosfera, sudarytos salygos informacijos keitimuisi, nagrinėjimui, dalijimuisi informacija apie vykdomus darbus	3,08	0,84	3
Laikausi nuostatos "nesistenk būti pirmas,bet nelik ir paskutinis kuris pritaiko nauja	2,29	0,88	3
Vadovai skatina,padrąšina pedagogus, kad jie imtūsi projektinės veiklos	2,56	0,95	2

Pastaba. Moda: 1 — niekada, 2 — kartais, 3 — dažnai, 4 — visada.

Pedagogų nuostatų į projektinę veiklą tyrimo rezultatai leidžia teigti, kad Šiaulių miesto ikimokyklinėse įstaigose reiškiasi pedagogų nuostatų į projektinę veiklą tipai: novatoriai, ankstyvieji diegėjai, ankstyvoji dauguma, vėlyvoji dauguma ir atsiliekančiai. Šiaulių ikimokyklinių įstaigų pedagogai dažnai atspindi novatorius ir ankstyviesiems diegėjams būdingas nuostatas. Kartais pritaria ankstyvosios ir vėlyvosios daugumos ir atsiliekančiųjų nuostatoms (žr. 20 paveikslą)

20 pav. Projektinės veiklos diegėjų nuostatų tipai

Peagogų nuostatų į projektinę veiklą duomenys buvo apdoroti taikant faktorinę analizę, kaip diagnostinių kintamųjų sutankinimo metodą. Jie sukrito į 5 faktorius, atspindinčius respondentų nuostatas į projektinę veiklą (žr. 13 lentelę).

Visuose faktoriuose kintamieji susigrupavo labai prasmingai. KMO koeficientas lygus 0,79, vadinasi kintamųjų matrica faktorinei analizei tinka gerai.

Faktoriuose susibūrė teiginiai, atspindintys anksčiau išskirtas pedagogų — projektinės veiklos diegėjų grupes. Pirmajame faktoriuje pirmieji trys teiginiai atspindi atsiliekančiųjų nuostatas, o sekantys du iš dalies atspindi vėlyvosios daugumos nuostatas. Antrajame faktoriuje pirmieji trys teiginiai atspindi pedagogų novatorių nuostatas. Trečiasis nusako ankstyvosios daugumos ir iš dalies vėlyvosios daugumos nuostatas. Ketvirtasis ir penktasis faktoriai sujungia ankstyvųjų diegėjų ir iš dalies novatorių nuostatas (žr. 13 lentelę).

13 lentelė

Pedagogų nuostatų į projektinę veiklą vertinimas. Faktorinė analizė

Faktoriaus numeris	Teiginių formuluotės	Faktoriaus svorių reikšmės
F1	Stengiuosi bendrauti su kolegomis, kurie mano, kad greitai pokyčiai įstaigoje negalimi.	0,76
	Rizikuoti diegiant naujoves yra neverta, nes tai nepadeda įgyti naujos patirties.	0,76
	Projektinis darbas išmuša iš darbo ritmo ir mažai ką duoda.	0,74
	Stengiuosi bendrauti su kolegomis, kurie teigia, kad projektų metodas neefektyvus.	0,69
	Pedagogai, dalyvaujantys projektuose, tik veltui švaisto laiką, tikrovėje mažai kas pasikeičia į gerą.	0,47
F2	Domiuosi projektų metodu ir taikau šį metodą ugdymo praktikoje	0,75
	Stengiuosi rasti naujos informacijos apie skelbiamus projektus.	0,73
	Man patinka įveikti sunkumus ir patirti pasitenkinimą pamačius gerus projektinės veiklos rezultatus.	0,62
	Mano kolegės dažnai konsultuojasi su manim dėl projektų diegimo, nes aš galiu jiems duoti praktinių patarimų.	0,56
F3	Bijau rizikuoti, nes vadovai netoliaruoja nesėkmės.	0,67
	Laikau nuostatos „nesistenk būti pirmas, bet nelik ir paskutinis, kuris pritaiko naują“.	0,66
	Stengiuosi nesiimti naujovių tol, kol to nedaro dauguma mano kolegų.	0,58
	Man sunku įsijungti į projektinę veiklą dėl žinių ir kompetencijos stokos.	0,49
	Laikau nuostatos „Devynis kartus pamatuok, dešimtą kirpk“.	0,47
	Į projektinę veiklą ištraukiu tik tada kai pradeda reikalauti vadovas.	0,45
F4	Projektai sutelkia ties tuo kas nežinoma, bet siekiama tirti, pažinti, pasimokyti (kalbos barjeras, kompiuterinis raštingumas, projektu vadyba).	0,74
	Įstaigos vadovai mielai sveikina naujus požiūrius, turi idėjų kaip padėti pedagogams įgyvendinti naujus sumanymus.	0,56
	Vadovai skatina, padrašina pedagogus, kad jie imtųsi projektinės veiklos.	0,45
	Pedagoginėje spaudoje, seminaruose stengiuosi gauti informacijos, kuri užtikrintų projekto sėkmę.	0,44

Faktoriaus numeris	Teiginių formuluotės	Faktoriaus svorių reikšmės
F5	Prieš įdiegdama projektą stengiuosi gauti savo kolegų patarimų.	0,70
	Įstaigoje vyrauja bendradarbiavimo atmosfera, sudarytos sąlygos informacijos keitimuisi, nagrinėjimui, dalijimuisi informacija apie vykdomus darbus.	0,56

Rezultatai rodo, kad Šiaulių miesto ikimokyklinėse įstaigose neegzistuoja gryni M. Rogers (1995) išskirti novacijų diegėjų tipai pagal respondentų požiūrį į projektinę veiklą, nes į išskirtuosius faktorius susigrupavo teiginiai, apibūdinantys skirtingus nuostatų tipus.

Atsižvelgiant į gautus rezultatus tyrėjo nuomone galima išskirti Šiaulių ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogų nuostatų į projektinę veiklą tipus (žr. 14 lentelę).

Pirmąjį faktorių galime pavadinti skeptikų nuostatomis. Pedagogai, kuriems būdingos šios nuostatos išreiškia neigiamą požiūrį į projektinę veiklą. Šis faktorius paaiškina 21,6 proc. visų kintamųjų sklaidos.

Antrajame faktoriuje, paaiškinančiame 12,1 proc. sklaidos, susigrupavo teiginiai atliepiantys aktyvių projektinės veiklos diegėjų nuostatas. Jų susidomėjimas šia veikla gana aukštas.

Trečiąjį faktorių sąlygiškai galime pavadinti abejojančiųjų nuostatomis. Tai pedagogai nepasitikintys savo kompetenciją bei turimomis žiniomis. Jie nesiima projektinės veiklos tol, kol to nedaro dauguma kolegų ir linkę laukti nurodymų „iš viršaus“. Šis faktorius paaiškina 7,2 proc. sklaidos.

Ketvirtajame faktoriuje susigrupavo nuostatos atspindinčios vadovų skatinimą dalyvauti projektinėje veikloje ir pedagogų nuostatos tobulinti savo gebėjimus. Sąlygiškai šį faktorių galima pavadinti pedagogų nuostata neapvilti vadovų lūkesčių. Šis faktorius paaiškina 6,3 proc. sklaidos.

Penktajame faktoriuje susigrupavo teiginiai nusakantys pedagogų, kaip aktyvių projekto metodo diegėjų nuostatas, kurie stengiasi gauti patarimų, įvairios informacijos bendradarbiaudami su kolegomis. Šis faktorius paaiškina 5,7 proc. sklaidos. Sąlygiškai šį faktorių galima pavadinti besimokančiųjų nuostatomis.

IŠVADOS

Galima konstatuoti, kad šiandien projektinė veikla – tai dinamiškos, greit kintančios tikrovės būtinybė. Projektų metodas, anksčiau siekęs ugdymo reformos, dabar labai aktualus šiuolaikinėje visuomenėje su augančiomis žinių pritaikymo praktikoje galimybėmis.

Projektinis darbas traktuojamas, kaip į procesą, į aktyvią veiklą orientuota, darbo, mokymosi, studijų forma. Projektinis darbas praplečia ugdymo erdvę, įtraukia visuomenę į aktyvesnį ugdymo problemų pažinimą ir sprendimą, įtakoja mokymosi plėtrą. Projektas suteikia galimybę mokytis ne tik vaikams, bet ir pedagogams bei jų grupėms. Jis suteikia galimybę bendradarbiauti su kitokiais žmonėmis nei tie su kuriais susiduriame kasdien.

Pedagogų dalyvavimas projektinėje veikloje priklauso nuo jo asmenybės veiksnių – siekiamo tikslo, motyvų, nuostatų, žinių bei gebėjimų.

Šiaulių miesto ikimokyklinių įstaigų pedagogai yra gerai informuoti apie jų įstaigoje organizuojamą projektinę veiklą. Tyrimo rezultatai rodo, kad 91 proc. pedagogų dalyvauja projektinėje veikloje.

Šiaulių miesto ikimokyklinės įstaigos nedalyvauja tarptautiniuose projektuose. Apsiribojama projektine veikla su šalies, miesto ikimokyklinėmis įstaigomis, mokyklomis, pedagogų kvalifikacijos kėlimo centrais, miesto savivaldybe.

Ikimokyklinėse įstaigose vykdomas komandinis darbas: nurodoma, kad daugiausia projektus rengia sudarytos komandos. Kaip rodo atlikti tyrimai, komandinis darbas - projekto sėkmės veiksnys (Ališauskas, Karpavičius, Šeputienė, 2005).

Pedagogo dalyvavimo projektinėje veikloje tikslai atspindi jo vidinį siekį tobulinti esamą padėtį. Tikslai orientuoti į mokymo patobulinimą, naujų dalykų išbandymą praktikoje, pedagogo kompetencijos patobulinimą. Vyresnio amžiaus pedagogų (virš 60 metų) svarbiausias siektinas tikslas — įgyvendinti įstaigos vadovų keliamus reikalavimus.

Tyrimo rezultatai rodo, kad pedagogams būdinga gerų veiklos rezultatų motyvacija. Tai sėkmės, laimėjimo poreikis, noras ką nors padaryti gerai. Šis pasirinkimas atspindi stiprią vidinę pedagogų motyvaciją.

Dauguma pedagogų projektinės veiklos imasi skatinami vidinės motyvacijos ir tikslų, išorinei motyvacijai vaidinant palaikantį vaidmenį.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų nuostatų į projektinę veiklą tyrimas atskleidė, kad dauguma pedagogų teigiamai vertina projektų diegimą ir įgyvendinimą. Ši pedagogų nuostata nulemia tai, kad didžioji pedagogų dalis dalyvauja projektinėje veikloje.

Pedagogų nuostatų į projektinę veiklą tyrimo rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigose reiškiasi pedagogų nuostatų į projektinę veiklą tipai: novatoriai, ankstyvieji diegėjai, ankstyvoji dauguma, vėlyvoji dauguma ir atsiliekančiai. Šiaulių ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogams dažniausiai būdingos novatoriaus ir ankstyvųjų diegėjų tipus apibūdinančios nuostatos.

Apibendrinant ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų nuostatas į projektinę veiklą galima teigti, kad pedagogai tuos pačius tikslus, motyvus, požiūrius gali vertinti skirtingai įvairiais savo gyvenimo tarpsniais.

Faktorinės analizės rezultatai rodo, kad Šiaulių miesto ikimokyklinėse įstaigose neegzistuoja grynai M. Rogers (1995) išskirti novacijų diegėjų tipai pagal respondentų požiūrį į projektinę veiklą, nes į išskirtuosius faktorius susigrupavo teiginiai, apibūdinantys skirtingus nuostatų tipus.

Faktorinės analizės būdu buvo išskirti penki faktoriai apibūdinantys respondentų, dalyvaujančių projektinėje veikloje, nuostatų tipus, tai: skeptikai, aktyvūs diegėjai, abejojančiai, siekiantys neapvilti vadovų lūkesčių, besimokantieji.

REKOMENDACIJOS

Miesto savivaldybės administracijos švietimo skyriuje reikalingi žmonės į kuriuos būtų galima kreiptis ir gauti informacijos apie galimybę ikimokyklinėms įstaigoms dalyvauti tarptautiniuose (Comenius) projektuose. Tai turėtų įtakos aktyvesniam pedagogų bendradarbiavimui su užsienio šalių pedagogais.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovai ir pedagogai turėtų tobulinti užsienio kalbų žinias.

Ikimokyklinėse ugdymo įstaigose siekti įgyvendinti projektus apimančius įvairius lygius ir sritis (ugdymą, kvalifikaciją, vadybą ir kt.). Projektinės veiklos organizavimas turėtų peržengti šalies ribas.

Kadangi, pedagogai skirtingais savo amžiaus tarpsniais motyvus skatinančius imtis projektinės veiklos vertina nevienodai vadinasi, ikimokyklinė įstaiga kiekvienam savo pedagogui turi sukurti individualų motyvacijos „krepšelį“, atsižvelgdama į tai, ką darbuotojas labiausiai vertina.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos galėtų atlikti panašaus pobūdžio tyrimą siekdamas išsiaiškinti įstaigos pedagogų nuostatas į projektinę veiklą.

LITERATŪRA

1. Ališauskas, K., Karpavičius, H., Šeputienė, J. (2005). Inovacijos ir projektai. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
2. Almonaitienė, J. (2006). *Kūrybingumo ir inovacijų psichologija*. Kaunas: Technologija.
3. Baršauskienė, V. (1999). Personalo administravimas viešajame sektoriuje. *Viešasis administravimas. Monografija*. Kaunas: Technologija. p. 214-252.
4. Butkienė, G., Kepalaitė, A. (1996). *Mokymasis ir asmenybės brendimas*. Vilnius.: Margi raštai.
5. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. [Žiūrėta 2006-01-22] Prieiga per internetą <<http://www.autoinfo.lt/webdic/>>.
6. Butkus, F. S. (1996). *Organizacijos ir vadyba*. Vilnius: Alma Littera.
7. Čekanavičius, V., Murauskas, G. (2002). *Statistika ir jos taikymai*. Vilnius: TEV
8. Dalin, P., Rolff, H., Kleekamp, B. (1999). *Mokyklos kultūros kaita*. Vilnius: Tyto alba.
9. Everard, B., Morris, G. (1997). *Efektyvus mokyklos valdymas*. Kaunas: Poligrafija ir informatika.
10. Fullan, M. (1998). *Pokyčių jėgos*. Vilnius: Tyto alba.
11. Gage, N. L., Berliner, D.C. (1994). *Pedagoginė psichologija*. Vilnius: Alna litera
12. Gordon, J. (1999). *Organizational Behavior. A Diagnostic Approach*. JAV: Prentice Hall.
13. Indrašienė, V. (2004) Projektų metodas per matematikos pamokas. *Žvirblių takas*, 4 .
14. Jacikevičius, A. (1995). *Žmonių grupių (socialinė) psichologija*. Vilnius: Spindulys.
15. Jackūnas, Ž. Ugdymo turinio integracija reformuotoje mokykloje. Švietimo reforma ir mokytojų rengimas. III tomas. Vilnius: VPU . p. 12-17.
16. Jucevičienė, P., Lepaitė, D. (2000). Kompetencijos sampratos erdvė. *Socialiniai mokslai*, 1 (22). Kaunas: Technologija.
17. Jucevičius, R., Jucevičienė, P., Janiūnaitė, B., Cibulskas, G. (2003). *Mokyklos strategija. Strateginio vystymosi vadovas*. Kaunas: Žinių visuomenės institutas.
18. Janiūnaitė, B., Jotautienė, M., Cibulskas, G. (2002). *Edukacinių pokyčių ir inovacijų valdymas*. Kaunas: Technologija.
19. Janiūnaitė, B., Rupainienė, V. (2003). Europinių projektų ytakos esminius pokyčius patiriančios šalies švietimui ypatumai. *Socialiniai mokslai*, 2,(39), p. 7-17.
20. Janiūnaitė, B. (2004). *Edukacinės inovacijos ir jų diegimas*. Kaunas: Technologija.
21. Jovaiša, L. (1993). *Pedagogikos terminai*. Kaunas: Šviesa.
22. Kučinskienė, R., Kučinskas, V. (2005). *Socialinių projektų rengimas ir valdymas*. Klaipėda: ISBN.

23. Kuolys, D.(1997) Ugdymo turinio kaita ir mokykla.//Švietimo reforma ir mokytojų rengimas. III tomas. Vilnius: VPU . p. 7-11.
24. Kvedarienė J., (2005). *Radviliškio rajono švietimo įstaigų projektinės veiklos rezultatyvumo veiksniai*. Magistro darbas. Šiauliai: Šiaulių universitetas.
25. Laužikas, J. (1974). *Mokinių pažinimas ir mokymo diferencijavimas*. Kaunas: Šviesa.
26. Laužikas, J. (1997). *Rinktiniai raštai 2*. Kaunas: Šviesa. p.178-206.
27. Laurinciukienė, L. (2004). *Nacionalinio švietimo forumo siekiamybės*. Nacionalinio švietimo forumo ataskaitinė konferencija 2004 m. vasario 9 d. [Internete]. [Žiūrėta 2005-01-28] Prieiga per internetą: <<http://www.forumas.smm.lt/veikla.html>>.
28. Lepeškienė, V. (1996). *Humanistinis ugdymas mokykloje*. Vilnius.: Valstybinis leidybos centras.
29. Lepaitė, D., Buinevičiūtė, A. (2003). Europos šalių mokyklų komandų bendradarbiavimo europiniuose švietimo projektuose ypatumai ir jų priežastys. *Socialiniai mokslai*, 2 (39), p.30-36.
30. Melnikas, B., Jakubavičius A., Strazdas, R. (2000). *Inovacijų vadyba*. Mokomoji knyga. Vilnius: Technika.
31. Merkys, G., Vaitkevičius, S., Urbonaitė-Šlyžiuvienė, D. (2004) *Užsakomųjų tyrimų ataskaitos rengimas: Švietimo ir mokslo ministerijos rekomendacijos tyrėjams*. Vilnius-Kaunas [Internete]. [Žiūrėta 2006-01-19] Prieiga per internetą: http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/SMM_Rekomendacijos_tyrejams_050110.doc
32. Merkys, G. (1995). *Pedagoginio tyrimo metodologijos pradmenys*. Šiauliai.
33. *Mokyklų vadovų atestacijos nuostatai nuostatai*. Valstybės žinios 108-3974 .
34. Neverauskas B., Stankevičius V., Viliūnas V., Černiūtė I. (2004) *Projektų valdymas*. Kaunas: ISBN.28.
35. Neverauskas, B., Rastenis, J. (2000). *Vadybos pagrindai*. Kaunas: Technologija.
36. Rogers, E.M. (1995). *The Diffusion of Innovations*. Fourth edition.. New York: Norton.
37. Ruškus, J., Karvelis, V. (2000). Specialiojo pedagogo profesinės nuostatos: modelio metodologinis pagrindimas. *Socialiniai mokslai*, 2,(23), p. 7-13.
38. Pamela, A., Hansen, A., Kaufmann, H., Stolberg, J., Walsh, B. (1997). *Projektas vaikų darželiams "Gera pradžia". Į vaikų orientuotų grupių kūrimas. Knyga auklėtojai*. Vilnius: Lietus.
39. *Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas (2004)*. Moksl. red. A.Valantinas. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
40. *Projektų metodas ugdymo procese (2002)* Sudarytojas Kiseliovas A. Mokslinės praktinės konferencijos medžiaga 2002 m. gruodžio 13-14 d. Šiauliai: Raštekla.

41. Подалский, И.П. (1999). *Педагогика. Общие основы*. Москва: Гуманитарский изд. центр ВЛАДОС.
42. Simonaitienė, B. (2005). *Mokykla - besimokanti organizacija*. Kaunas: Kauno technologijos universitetas.
43. Sakalas, A. (1998). *Personalo vadyba*. Vilnius: Margi raštai.
44. Staerfeldas, E., Mathiesenas, Ch.R. (1997). *Egmonto projektas vaikų darželiams. Artyn vaiko*. Vilnius: Polilogas.
45. Švagždienė, B. (2001). *Mokytojų dirbančių projektų metodu brandumas*. Konferencija. Recenzuotų straipsnių rinkinys. Kaunas: Kauno technologijos universitetas.
46. Šiaulių miesto švietimo įstaigų aplinkosaugos švietimo ir ugdymo projektų konkursai. [Žiūrėta 2007-04-01] Prieiga per internetą <http://www.siauliai.lt/siauliai/>.
47. Šalkauskis, L. (1992). *Rinktiniai raštai*. Vilnius.
48. Šiaulytienė, D. *Projektinis darbas*. [Internete]. [Žiūrėta 2006-01-22] Prieiga per internetą: <<http://www.menas.lt./01/4edu/tyrimasGP.doc>>.
49. Šiaulytienė, D. (2001). *Projektų metodas meniniame ugdyme*. Vilnius:Spauda.
50. *Švietimo ir mokymo sistemos modernizavimas siekiant bendrų ES 2010 metams užsibrėžtų tikslų*. Parengta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu pagal informaciją iš oficialių šaltinių. [Internete]. [Žiūrėta 2006-01-30] Prieiga per internetą: <http://www.svietimas.lt/tyrimai/EC_LLL_report_LT_official.doc>.
51. Tamošiūnas, T. (1999). *Projektų metodas ugdymo praktikoje*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
52. Teresevičienė, M. Gedvilienė, G. (1999). *Mokymasis bendradarbiaujant*. Vilnius.: Garnelis.
53. Toleikis, V. *Populiariausios projektų klaidos*. [Internete]. [Žiūrėta 2006-01-19] Prieiga per internetą: <<http://skf.osf.lt./kon-01.htm>, <http://skf.osf.lt./kon-02.htm>>.
54. Tumėnienė, V., Janiūnaitė, B. (2002) Pedagoogo novacinės veiklos sampratos erdvė ir struktūra: teoriniai aspektai. *Socialiniai mokslai*, 1 (33), p.62-74.
55. Tumėnienė, V. (2002). *Pedagogų novacinės veiklos raiška bendro lavinimo mokyklose*. Daktaro disertacija. Kaunas: Kauno technologijos universitetas.
56. *Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų* (2003). Informacinis leidinys „Švietimo naujienos“, 13 (168).
57. Želvys, R. (2003). *Švietimo organizacijų vadyba*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
58. Želvys, R., Žilinskaitė, R. (2003). *Studijų reformų Lietuvoje analizė*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.

PRIEDAI

1 lentelė

2001 - 2006 metų švietimo įstaigų aplinkosaugos, švietimo ir ugdymo projektų konkursuose dalyvavusių švietimo įstaigų skaičius ir paremtų projektų sakičius

Švietimo įstaigos tipas	2002 m.	2003 m.	2004 m.	2005 m.	2006 m.
Lpšelis-darželis	3	5	10	14	16
Darželis-mokykla	1	1	1	1	-
Paremtų projektų skaičius	2	5	5	4	5

2 lentelė

2001 - 2006 metų švietimo įstaigų aplinkosaugos, švietimo ir ugdymo projektų konkursuose dalyvavusių švietimo įstaigų skaičius ir paremtų projektų sakičius

Švietimo įstaigos tipas	2002 m.	2003 m.	2004 m.	2005 m.	2006 m.
Lpšelis-darželis „Žiogelis“ (projektai „Sveiki darželiai“)	1	1	1	1	1
Lopšelis-darželis „Pušelė“	-	1	1	1	1
Lopšelis-darželis „Pupų pėdas“	-	1	1	1	1
Paremtų projektų skaičius	1	3	3	3	3

**PRAŠOME JUS DALYVAUTI ANKETINĖJE
APKLAUSOJE IR UŽPILDYTI
ANKETA**

**IKIMOKYKLINIŲ ĮSTAIGŲ PEDAGOGŲ NUOSTATOS
Į PROJEKTINĘ VEIKLĄ**

Suprantame, kad esate labai užsiėmę, tačiau vis dėlto labai prašome skirti keletą minučių ir atsakyti į šios anketos klausimus. Jūsų atsakymai yra be galo svarbūs tiriant ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogų ir vadovų dalyvavimo projektinėje veikloje motyvus ir tikslus, nuostatas į projektinę veiklą, išsiaiškinant projektinės veiklos organizavimo kliuvinius.

Ačiū už bendradarbiavimą!

ANKETA parengta vadovaujantis V.Tumėnienės (2002) išskirtais pedagogo novacinės veiklos motyvais ir E.M Rodgers (1995) novacijų diegėjų tipologija.

Apklausa yra ANONIMINĖ: nei vardo, nei pavardės rašyti nereikia

Apklausa atlieka Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto vadybos katedros magistrantė Silva Seliukienė
Tel.8-682-51-450, elektroninis paštas: seliukiene@omni.lt

Jums tinkantį atsakymą pažymėkite X

1. Jūs esate	☐ Moteris ☐ Vyras
2. Amžius	Man.....metai (-ų) (įrašykite)
3. Koks Jūsų išsimokslinimas?	☐ Aukštesnysis ☐ Nebaigtas aukštasis ☐ Aukštasis neuniversitetinis ☐ Aukštasis universitetinis ☐ Magistrantūros sudijos
4. Jūsų specialybė pagal diplomą	..... (įrašykite)
5. Jūsų pareigos šioje įstaigoje	☐ Direktorius ☐ Direktoriaus pavaduotojas ugdymui ☐ Auklėtojas ☐ Logopedas ☐ Meninio ugdymo mokytojas ☐ Judesio korekcijos mokytojas ☐ Priešmokyklinio ugdymo pedagogas ☐ Kita(įrašykite).....
6. Jūsų kvalifikacinė kategorija	☐ Auklėtojas (logopedas ir t.t.) ☐ Vyresnysis (auklėtojas, logopedas ir t.t.) ☐ Metodininkas (auklėtojas, logopedas ir t.t.) ☐ Ekspertas (auklėtojas, logopedas ir t.t.)
7. Jūsų vadybinė kategorija	☐ III kategorija ☐ II kategorija ☐ I kategorija ☐ Neturiu
8. Koks Jūsų pedagoginio darbo stažas?	..... (įrašykite)
9. Koks Jūsų vadybinis darbo stažas?	..... (įrašykite)
10. Kokiuose kvalifikaciniuose renginiuose dalyvavote per paskutinius 3 metus?	☐ Dalykiniai, metodiniai seminarai ☐ Seminarai mokyklų komandoms ☐ Kompiuterinio raštingumo kursai ☐ Užsienio kalbos kursai ☐ Projektų rengimo ir įgyvendinimo ☐ Personalo valdymo ☐ Psichologijos, konfliktų valdymo ☐ Bendravimo etiketo ☐

11. Ar įstaiga kurioje Jūs dirbate dalyvauja projektinėje veikloje?	☐ Taip ☐ Ne ☐ Nežinau
12. Ar Jūs dalyvaujate projektinėje veikloje?	☐ Taip ☐ Ne
13. Ar esate rašęs projektus?	☐ Taip ☐ Ne
14. Kas Jūsų įstaigoje rengia projektus?	☐ Vadovai ☐ Sudaryta komanda ☐ Vienas žmogus
15. Kur taikote projektų metodą?	☐ Ugdomojoje veikloje ☐ Bendradarbiavimui su ugdytinių tėvais ☐ Bendradarbiavimui su miesto ikimokyklinėmis įstaigomis ☐ Bendradarbiavimui su šalies ikimokyklinėmis įstaigomis ☐ Bendradarbiavimui su užsienio šalių ugdymo mokyklomis ☐ Bendradarbiavimui su Šiaulių m. savivaldybės administracijos visuomenės sveikatos centru ☐ Bendradarbiavimui su Šiaulių m. savivaldybės administracijos aplinkos apsaugos skyriumi ☐ Bendradarbiavimui su Šiaulių m. savivaldybės administracijos kultūros skyriumi ☐ Kitomis visuomeninėmis organizacijomis (įrašykite)..... .....

Projektų metodo taikymą ugdomojoje veikloje, skatina įvairūs veiksniai. Vienas jų paties pedagogo motyvai. ANKETOJE PATEIKTAIS TEIGINIAIS NORĖTUME IŠSIAIŠKINTI SVARBIAUSIUS MOTYVUS IR TIKSLUS, KURIE JUS SKATINA IMTIS PROJEKTINĖS VEIKLOS.

Prie teiginio su kuriuo sutinkate, pažymėkite X

Dalyvauti projektinėje veikloje mane skatina:

	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Galimybė išreikšti save	☐	☐	☐	☐
Galimybė patirti patenkinimą pamačius gerus rezultatus	☐	☐	☐	☐
Įvairiuose seminaruose, kursuose kilusios mintys	☐	☐	☐	☐
Savo darbe reikia taikyti naujoves, norint pagerinti ugdymo ir ugdymosi efektyvumą	☐	☐	☐	☐
Noras būti geriausiu savo srityje	☐	☐	☐	☐
Galimybė siekti pripažinimo	☐	☐	☐	☐
Poreikis tobulinti savo kompetenciją	☐	☐	☐	☐
Nuolat jaučiamas poreikis išbandyti kažką naujo	☐	☐	☐	☐
Įrodyti sau, kad galiu kažką iš esmės savo veikloje pakeisti	☐	☐	☐	☐

	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Galimybė pagerinti darbo santykius su kolegomis	☐	☐	☐	☐
Neatsilikti nuo kitų naujoves diegiančių pedagogų	☐	☐	☐	☐
To reikalauja vienas ar kitas mokykloje vykdomas projektas, kuriame ir pats dalyvauju	☐	☐	☐	☐
Saugumas, užtikrintumas dėl darbo ateityje	☐	☐	☐	☐
Butinybė prisiderinti prie vadovų keliamų reikalavimų	☐	☐	☐	☐
Baimė atsilikti nuo kitų	☐	☐	☐	☐
Įstaigoje vyraujanti nuostata, kad taip reikia	☐	☐	☐	☐
Pedagogų atestacijos reikalavimai	☐	☐	☐	☐
Pakankamas atlyginimas	☐	☐	☐	☐
Geros darbo sąlygos (darbo valandos, darbo vieta, darbui būtina įranga)	☐	☐	☐	☐

Dalyvaudama projektinėje veikloje siekiu:

	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Patobulinti ugdymo procesą	☐	☐	☐	☐
Pagerinti vaikų pasiekimų rezultatus	☐	☐	☐	☐
Išbandyti ką nors naujo savo praktikoje	☐	☐	☐	☐
Pajvairinti ugdymo procesą	☐	☐	☐	☐
Patobulinti savo kompetenciją	☐	☐	☐	☐
Įrodyti sau, kad galiu kažką iš esmės savo veikloje pakeisti	☐	☐	☐	☐
Įgyvendinti pedagogų atestacijos nuostatų reikalavimus	☐	☐	☐	☐
Neatsilikti nuo naujoves diegiančių pedagogų	☐	☐	☐	☐
Vykdyti įstaigos vadovų keliamus reikalavimus	☐	☐	☐	☐

Pedagogai savo praktikoje paprastai vadovaujasi tam tikromis nuostatomis **į ugdymą, mokymąsi, sunkumus**, ir t.t. todėl prašytume atidžiai perskaityti žemiau pateiktus teiginius ir **PAŽYMĖTI JŪSŲ NUOSTATAS ATSPINDINČIAS DALYVAVIMĄ PROJEKTINĖJE VEIKLOJE**.

Prie teiginio su kuriuo sutinkate, pažymėkite X

Teiginiai	Visada	Dažnai	Kartais	Niekada
Pedagogai šiandien taiko daug naujų ugdymo metodų. Domiuosi projektų metodu ir taikau šį metodą ugdymo praktikoje	☐	☐	☐	☐
Man patinka įveikti sunkumus ir patirti pasitenkinimą pamačius gerus projektinės veiklos rezultatus	☐	☐	☐	☐
Stengiuosi rasti naujos informacijos apie skelbiamus projektus	☐	☐	☐	☐
Įstaigos vadovai mielai sveikina naujus požiūrius, turi idėjų, kaip padėti pedagogams įgyvendinti naujus sumanymus	☐	☐	☐	☐
Manau, kad projektu metodo taikymas ugdymo procese negali nieko ikimokyklinėje įstaigoje pakeisti iš esmės	☐	☐	☐	☐

Įstaigoje vyrauja bendradarbiavimo atmosfera, sudarytos sąlygos informacijos keitimuisi, nagrinėjimui, dalijimuisi informacija apie vykdomus darbus	☐	☐	☐	☐
Mano kolegos dažnai konsultuojasi su manim dėl projektų diegimo, nes aš galiu jiems duoti praktinių patarimų	☐	☐	☐	☐
Prieš įdiegdama projektą stengiuosi gauti savo kolegų patarimų	☐	☐	☐	☐
Pedagoginėje spaudoje, seminaruose stengiuosi gauti informacijos, kuri užtikrintu projekto sėkmę	☐	☐	☐	☐
Projektai sutelkia ties tuo kas nežinoma, bet siekiama tirti, pažinti, pasimokyti (kalbos barjeras, kompiuterinis raštingumas, projektų vadyba)	☐	☐	☐	☐
Stengiuosi nesiimti naujovių tol, kol to nedaro dauguma mano kolegų.	☐	☐	☐	☐
Laikausi nuostatos“Devynis kartus pamatuok, dešimtą kirpk“	☐	☐	☐	☐
Laikausi nuostatos „nesistenk būti pirmas, bet nelik ir paskutinis, kuris pritaiko nauja	☐	☐	☐	☐
Vadovai paskatina, padrąsina pedagogus, kad jie imtųsi projektinės veiklos	☐	☐	☐	☐
Į projektinę veiklą įsitraukiu tik tada kai pradeda reikalauti vadovas	☐	☐	☐	☐
Bijau rizikuoti, nes vadovai netoliaruoja nesėkmės	☐	☐	☐	☐
Pedagogai, dalyvaujantys projektuose , tik veltui švaisto laiką,tikrovėje mažai kas pasikeičia į gerą	☐	☐	☐	☐
Rizikuoti diegiant naujoves yra neverta, nes tai nepadeda įgyti naujos patirties	☐	☐	☐	☐
Stengiuosi bendrauti su kolegomis, kurie mano, kad greitai pokyčiai įstaigoje negalimi	☐	☐	☐	☐
Man sunku įsijungti į projektinę veiklą įstaigoje dėl žinių ir kompetencijos stokos	☐	☐	☐	☐
Projektinis darbas išmuša iš darbo ritmo ir mažai ką duoda	☐	☐	☐	☐
Stengiuosi bendrauti su kolegomis, kurie teigia,kad projektų metodas neefektyvus	☐	☐	☐	☐

***Prašytume patikrinti ar neliko neatsakytų klausimų.
 NUOŠIRDŽIAI DĖKOJAME UŽ ATSAKYMUS!
 LINKIME SĖKMĖS JŪSŲ DARBUOSE!***